क्षमता विकास योजना

(२०७९/०८०-२०८१/०८२)

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट

२०७९

क्षमता विकास योजना-२०७९

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट

क्षमता विकासका चरणहरु

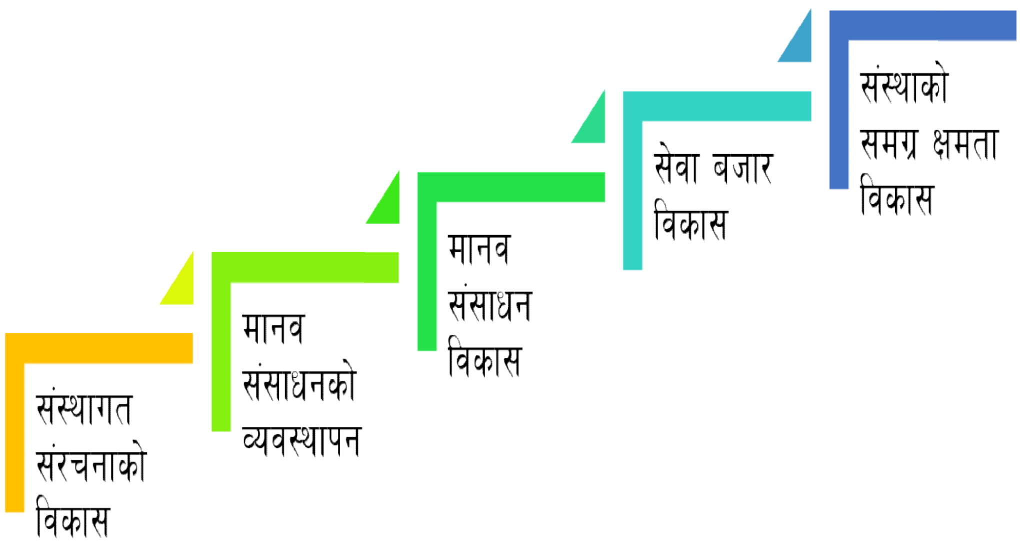

स्रोत: क्षमता विकास दिग्दर्शन, २०७६ र अन्य विविध क्षमता विकास योजनाबाट अवधारणालाई रेखाचित्रमा विकास गरिएको ।

प्रतिवेदनको संरचना

यो क्षमता विकास योजना ६ परिच्छेदमा विभाजित छ । परिच्छेद १ मा परिचय जस अन्तर्गत पृष्ठभूमि, क्षमता विकास योजनाको औचित्य, उद्देश्य, क्षमता विकास योजना तयारीको नीतिगत तथा कानुनी आधारहरू, संघ, प्रदेश र नगरपालिकाको क्षमता विकासको अन्तरसम्बन्ध, योजना तर्जुमाको विधि तथा प्रक्रिया र योजना तर्जुमाका सीमाहरू उल्लेख छ ।

त्यसैगरी परिच्छेद-२ मा रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको संक्षिप्त परिचय र परिच्छेद-३ मा क्षमता विकासको समग्र लेखाजोखा गरिएको छ । यस अन्तर्गत संस्थागत क्षमता विकासका तीन आयामहरू- संस्थागत, मानव संशाधन, बजार सेवाहरूको क्षमता लेखाजोखा गरिएको छ । परिच्छेद-४ मा समग्र योजना खाका उल्लेख छ । यस परिच्छेदमा संस्थागत क्षमता विकासको परिचय र स्थानीय सरकारको क्षमता विकास योजना उल्लेख छ । त्यसैगरी मानव संसाधन विकास एक परिचय, स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना र क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति सरोकारवालाहरूको पहिचान उल्लेख छ । परिच्छेद-५ योजना कार्यान्वयनको रणनीतिसँग सम्बन्धित छ भने परिच्छेद ६ मा योजनाको व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको विधि र जिम्मेवारी उल्लेख छ ।

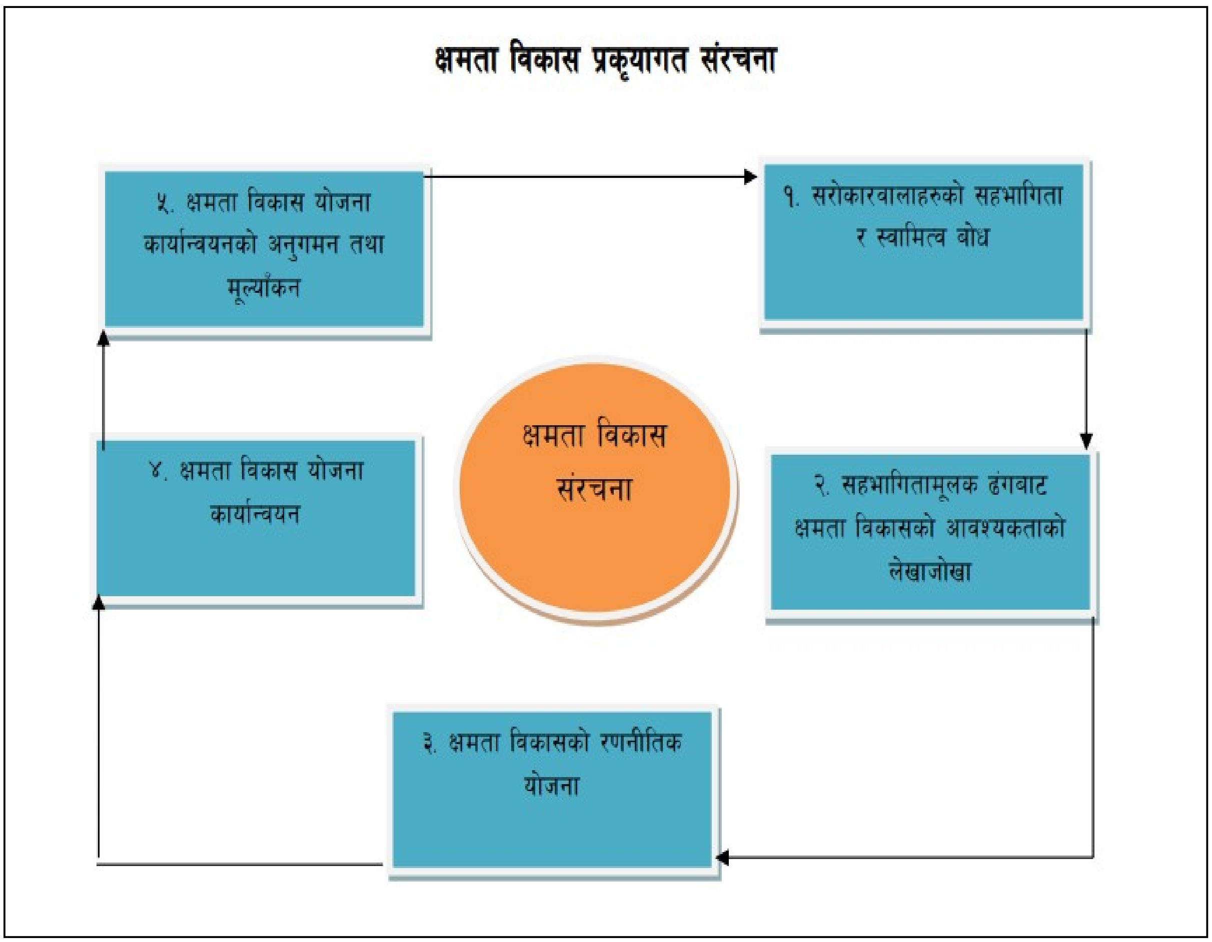

क्षमता विकास योजना एक झलक

प्रदेश	कर्णाली
जिल्ला	कालीकोट
नगरपालिका	रास्कोट नगरपालिका
योजना तयारीको नेतृत्व	प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत
आर्थिक सहयोग	प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत
तयार पार्ने	हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर
कार्यक्रम अवधि	३ वर्ष (आ.व.२०७८/२०७९-२०८०/२०८१)
कार्यान्वयन गर्ने मुख्य निकाय	रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट
मुख्य सरोकारवालाहरू	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, विकास साझेदार संस्थाहरू

विषयगत क्षेत्र १: संस्थागत क्षमता विकास

विषयगत क्षेत्र र सह-क्षेत्र	जम्मा	आन्तरिक रू.	बाह्य रू.
१.१ भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापन	३२००००००	१९००००००	१३००००००
१.२. नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि प्रक्रियासँग सम्बन्धित	३८२५०००	३१२५०००	७०००००
१.३. मानव संसाधन प्राप्तिसँग सम्बन्धित	४७०००००	२६५००००	२०५००००
१.४. तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धानसँग सम्बन्धित	३९५००००	२८०००००	११५००००
जम्मा रू.	४४४७५०००	२७५७५०००	१६९०००००
प्रतिशत	**१००**	**६२.०१**	**३७.९९**

विषयगत क्षेत्र २: मानव संसाधन विकास

विषयगत क्षेत्र र सह-क्षेत्र	जम्मा	आन्तरिक रू.	बाह्य रू.
२.१. निर्वाचित पदाधिकारीहरूका लागि	३३५००००	२३५००००	१००००००
२.२ समिति, उपसमितिहरूका लागि	१६०००००	१००००००	५०००००
२.३ कर्मचारीहरूका लागि	२८०००००	१९५००००	८५००००
२.४ सेवाग्राही लक्षित क्षमता विकास	३३०००००	२२०००००	११०००००
२.५ साझेदारहरूको क्षमता विकास	३८७५०००	२३०५०००	१५७००००
जम्मा	**१४९२५०००**	**९८०५०००**	**५०२००००**
प्रतिशत	**१००**	**६५.६९**	**३४.३०**
कूल जम्मा (१ र २) रू.	**५९४०००००**	**३७३८००००**	**२२०२००००**
समग्र प्रतिशत	**१००**	**६२.९२**	**३७.०७**

कर्णाली प्रदेश सरकार
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम

प्रदेश सुशासन केन्द्र

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत, नेपाल

मितिः२०७९/०३/१४

आभार

नेपालमा सङ्घीय शासन व्यवस्थाको अभ्याससँगै सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहका सरकार स्थापना र सञ्चालन भएका छन्। नेपालको संविधानले तीनै तहको सरकारको भूमिका, जिम्मेवारी र अधिकार सुनिश्चित गरेको छ। जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकार स्थानीय तहले आम नागरिकका आधारभुत आवश्यकता परिपूर्तिदेखि स्थानीय पूर्वाधार निर्माण, रोजगारी सिर्जना, आयआर्जन र जीविकोपार्जन तथा गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमार्फत जनताको अपेक्षा/आकांक्षा पूरा गर्नु पर्नेछ।

आफ्नो प्रथम त्रिवर्षिय क्षमता विकास योजना आ.व. २०७९/०८०-२०८१/०८२ तयार गरेकोमा म यस रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई हार्दिक आभार तथा सम्मान गर्दछु।

दाताहरूबाट प्राप्त कोष समेत परिचालनबाट नेपाल सरकारले आफ्नो विशेष कार्यक्रमको रूपमा प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। मूलतः सङ्घीयता कार्यान्वयनसँगै प्रदेश र स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता विकास, संस्थागत सुदृढीकरण औजारको प्रयोग र आवश्यक कानुनी तथा योजनाका दस्तावेज तयारीमार्फत संस्थागत सुधार, सवलीकरण र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा सहयोग गर्ने यस कार्यक्रमको रणनीति रहेको छ। यस रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको प्रस्तुत क्षमता विकास योजना तयारीमा सहकार्य गर्न पाउँदा खुशी तथा आभारी छौं। प्रस्तुत योजना तयारी कार्यमा खटिने परामर्शदाता हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर, गुणस्तर परीक्षण र पृष्ठपोषण दिने नगरपालिका स्तरीय क्षमता विकास समन्वय समितिलाई क्षमता विकास योजनालाई परिष्कृत एवम् गुणस्तरीय बनाउन सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा आभारी छु।

प्रस्तुत क्षमता विकास योजनाले रास्कोट नगरपालिकाको जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको गुणस्तरीय सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप र क्षमताको पहिचान गरी उक्त क्षेत्रमा क्षमता विकासका क्रियाकलाप पहिचान गरी उपयुक्त बजेट, कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण योगदान दिनेछ। प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि सक्षम, सिपयुक्त तथा समयानुकूल अद्यावधिक रहने जनशक्ति आवश्यक पर्दछ। सोका लागि सम्वद्ध स्थानीय तहले जनशक्तिको क्षमता विकासमा लगानी गर्नु पर्दछ। प्रस्तुत योजनाको कार्यान्वयनमा समेत सक्रिय र सफल हुनु हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु। शुभकामना।

....

केशवप्रसाद उपाध्याय
कार्यकारी निर्देशक

रास्कोट नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

आर.सि.पि.-५, कालीकोट

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

मितिः२०७९/०३/०९

धन्यवाद ज्ञापन

नेपालको संविधान-२०७२ को भावना र सङ्घीय शासन व्यवस्थाको मर्म अनुरुप स्थापित सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकार सञ्चालन भइरहेका छन्। यी तीनै तहका सरकारको भूमिका, जिम्मेवारी र अधिकार नेपालको संविधानले सुनिश्चित गरेको छ। आम जनताको दैनन्दिन जीवनसँग जोडिएको सबैभन्दा नजिकको सरकार स्थानीय तहले नागरिकका आधारभुत आवश्यकता परिपूर्तिदेखि स्थानीय पूर्वाधार निर्माण, रोजगारी सिर्जना, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, खानेपानीलगायतका क्षेत्रमा गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गरिरहेको छ।

यस रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको गुणस्तरीय सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप क्षमताको पहिचान गरी उक्त क्षेत्रमा क्षमता विकासका क्रियाकलाप पहिचान गरी उपयुक्त बजेट, कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले प्रथम त्रिवर्षिय क्षमता विकास योजना आ.व. २०७९/०८०-२०८१/०८२ तयार पार्न महत्वपूर्ण योगदान गर्ने कर्णाली प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत प्रदेश सुशासन केन्द्रलाई नगरपालिकाका तर्फबाट विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

त्यस्तै रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको क्षमता विकास योजना तयारी कार्यमा खटिने परामर्शदाता संस्था हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुरको विज्ञ समूह, गुणस्तर परीक्षण र पृष्ठपोषण दिने प्रदेश सुशासन केन्द्रको विज्ञ तथा अनुगमन टोली, नगरपालिका स्तरीय क्षमता विकास समन्वय समिति, सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई समेत हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु।

प्रदेश सुशासन केन्द्रसँगको सहकार्यमा निर्माण गरिएको यस रास्कोट नगरपालिकाको प्रथम त्रिवर्षिय क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि प्रतिवद्धता जनाउंदै आगामी दिनमा समेत यस किसिमका काममा सहकार्यका लागि हाम्रो नगरपालिकामा हार्दिक स्वागत गर्दछौ । हार्दिक आभार सहित ।

....

धर्मराज शाही

नगर प्रमुख

धर्मराज शाही
नगर प्रमुख

विषयसूची

क्र.सं.	विषयसूची	पेज नं.
परिच्छेद १	**परिचय**	**१-७**
१.१	पृष्ठभूमि	१-२
१.२	क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य	२
१.३	क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य	२-३
१.४	क्षमता विकास योजनाको औचित्य	३-४
१.५	क्षमता विकास योजनाको तयारीका नीतिगत तथा कानुनी आधारहरू	४
१.६	क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रिया	४-६
१.७	क्षमता विकास योजनाका सीमितताहरू	६-७
परिच्छेद २:	**रास्कोट नगरपालिकाको परिचय**	**८-१४**
२.१	भौगोलिक अवस्थिति	८
२.२	रास्कोट नगरपालिकाको नक्सा	८-९
२.३	जनसङ्ख्या	९
२.४	यातायात पूर्वाधार	९
२.५	विद्युत सेवा	९
२.६	सञ्चार सेवा	९
२.७	खानेपानी तथा सरसफाई	९-१०
२.८	शिक्षा	१०
२.९	स्वास्थ्य	१०
२.१०	पेशा व्यवसाय	१०
२.११	बस्ती या आवास	१०
२.१२	रास्कोट नगरपालिकाको संगठानात्मक स्वरूप	१०-१४
२.१३	रास्कोट नगरपालिकाको प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरू	१४
परिच्छेद ३:	**क्षमता विकासको समग्र लेखाजोखा**	**१५-१७**
३.१	संस्थागत क्षमता विकासका तीन आयाम	१५
३.२	रास्कोट नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास लेखाजोखा	१५
३.३	मानव संशाधनको क्षमता विकास लेखाजोखा	१६
३.४	सेवा बजारहरूको क्षमता विकास लेखाजोखा	१६-१७
परिच्छेद ४:	**समग्र योजना खाका**	**१८-४०**
४.१	संस्थागत क्षमता विकासः एक परिचय	१८
४.२	स्थानीय सरकारको क्षमता विकास योजना (अनुसूची ७ बमोजिम)	१८-२६

४.३	मानव संसाधन विकासः एक परिचय	२७
४.४	स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना (अनुसूची १० बमोजिम)	२७-४०
परिच्छेद ५	**क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति र प्रथम वर्षको योजना**	४१-४४
५.१	पृष्ठभूमि	४१
५.२	उद्देश्य	४१
५.३	कार्यक्षेत्र	४१-४२
क.	संस्थागत क्षमता विकास	४१
ख.	मानव संसाधन विकासमा तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, अवलोकन भ्रमण, अन्तरक्रिया आदि	४१
५.४	योजना कार्यान्वयनको रणनीति	४२-४३
५.५	कार्यान्वयनका सिद्धान्तहरू	४३
५.६	सम्भावित जोखिम पक्ष	४३
५.७	कार्यान्वयन तालिका प्रथम वर्ष	४३-४४
परिच्छेद ६:	**कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन**	४५-४६
६.१	कार्यक्रम व्यवस्थापन	४५
६.२	योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४५-४६
	सन्दर्भ सामग्री	४७
	अनुसूचीहरू	४८-८१
अनुसूची-१	स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची २ मा आधारित	४८-५५
अनुसूची-२	स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ५ (ग) को शाखागत रूपमा आधारित	५६-५८
अनुसूची-३	स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ८ मा आधारित	५९-६०
अनुसूची-४	स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ९ मा आधारित	६१-६३
अनुसूची-५	कार्यशाला गोष्ठीसँग सम्बन्धित तस्बिरहरू	६४-६५
अनुसूची-६	सुझाव सङ्कलन कार्यक्रमसँग सम्बन्धित तस्बिरहरू	६६-६७
अनुसूची-७	मूल्याङ्कन समितिमा अन्तिम मस्यौंदा प्रस्तुतिकरण कार्यक्रमका तस्बिरहरू	६८
अनुसूची-८	उपस्थिती, माइन्युट र कार्यसम्पन्न पत्रको प्रतिलिपिहरू	६९-८१

तालिकाहरूको सूची

तालिका	पेज नं.
तालिका १: नगरपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधनको अवस्था	११
तालिका २: नगर कार्यपालिका सम्बन्धी विवरण	११
तालिका ३: वि.सं. २०७९ को स्थानीय निर्वाचनबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू (नगरसभा)	१२-१३
तालिका ४: वि.सं. २०७९ को स्थानीय निर्वाचनबाट निर्वाचित कार्यपालिका	१३
तालिका ५: रास्कोट नगरपालिकाको विषयगत समिति र संयोजकहरू	१४
तालिका ६: सेवा बजारको विवरण	१७
तालिका ७: स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास योजनाको ढाँचा	१९-२६
तालिका ८: स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजनाको ढाँचा	२८-३८
तालिका ९: संस्थागत क्षमता विकासको खर्च सारांश	३९
तालिका १०: मानव संसाधन विकासको खर्च सारांश	३९
तालिका ११: क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरू	३९-४०
तालिका १२: पहिलो वर्षको कार्ययोजना	४४

नक्सा	पेज नं.
नक्सा १: रास्कोट नगरपालिकाको नक्सा	८

चित्र	पेज नं.
चित्र १: क्षमता विकासका तीन आयाम	१५

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान-२०७२ को भावना र सङ्घीयताको मर्म अनुरूप स्थापित स्थानीय सरकारहरूले आफ्नो भूमिका प्रभावकारी, परिणाममुखी पारदर्शी र जवाफदेही बनाइ दिगो ढङ्गले वहन गर्न उनीहरूको कार्यशैली, योजना तर्जुमा र चिन्तन पद्धति परिवर्तित सन्दर्भ अनुरूप हुनु अत्यावश्यक छ । यसका लागि स्थानीय सरकारका संस्थागत र संगठनात्मक व्यवस्था, मानव संसाधन तथा भौतिक पूर्वाधार विकास लगायतका अवयवहरूको क्षमतामा सुधार जरुरी हुन्छ । मानवीय सिप र क्षमताको भरपुर उपयोग र विकास गर्दै कामलाई सिर्जनशील, छरितो, रचनात्मक र परिणाममुखी बनाएर मात्र सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरूको संस्थागत क्षमता दिगो हुन सक्दछ । स्थानीय सरकारद्वारा प्रवाह गर्नु पर्ने सेवा, सुविधा तथा वस्तु आम नागरिकका अपेक्षा र चाहना अनुरूप हुन सकेमा मात्र त्यसले जन निर्वाचित प्रतिनिधि र कर्मचारीतन्त्र प्रति विश्वसनीयता बढ्दै जान्छ । यसो हुन नसक्दा राज्य र व्यवस्थाप्रति आम नागरिकहरूको नैराश्यता बढ्न जान्छ । यसर्थ, सबै स्थानीय सरकारले संस्थागत क्षमता वृद्धि गर्दै मानव संसाधन, विधि र कार्य प्रणालीमा सुधार गरी नागरिकप्रति पूर्ण रूपमा उत्तरदायी स्थानीय सरकारको प्रत्याभूती गराउन वाञ्छनीय हुन्छ । सङ्घीयता हाम्रा लागि नौलो अभ्यास हो । यसको सफल कार्यान्वयनमा नै सङ्घीयताको भविष्य निर्भर रहेको छ । नागरिकहरूका लागि मितव्ययी तरिकाले गुणात्मक सेवा प्रदान गर्न सहज होस् भन्ने अभिप्रायले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११४ बमोजिम सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट “क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६” अनुरूप क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्न लागिएको हो ।[1]

सन् ८० को दशकमा नोवल पुरस्कार विजेता अमर्त्य सेनले भौतिक र स्रोतको प्रर्याप्तताले मात्र विकासको बहुआयमिकता सुनिश्चित गर्दैन भन्ने मान्यता राखेका थिए । उनका अनुसार क्षमता विकास मानव विकासको चावी भएको र यो समग्र विकासका लागि महत्वपूर्ण रहेको औल्याएका थिए ।[1] एउटा प्रख्यात भनाइ नै छ कि जनतालाई माछा दिएर होइन माछा मार्ने जाली र सिप दिएर उसको जीविकोपार्जन गराउन सकिन्छ । स्थानीय सरकारको क्षमता विकासको अवधारणा बढी नेतृत्व र व्यवस्थापनसँग जोडिएको संस्थागत क्षमता विकास मात्र हो कि भन्ने द्विविधा पनि पर्न जान्छ । तर यससँग विकासका संरचनाका साथसाथै सेवाग्राही जनता, उपभोक्ता समितिहरू, विकास साझेदारहरूको पनि क्षमता विकासबाट समग्र विकास हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने मान्यतालाई आत्मसात् गरेको छ । त्यसैले स्थानीय क्षमता विकासको अवधारणालाई वास्तवमा अमर्त्य सेनको मानव क्षमता विकाससँगै संरचना, संस्था, सेवाग्राही जनता र विकास साझेदारको समेत क्षमता विकास गर्ने पञ्चभूजीय अवधारणा हो भनेर भन्न सकिन्छ ।

नेपालको संविधान-२०७२ ले स्थानीय तहहरूलाई प्रशस्त विधायिकी, न्यायिक र कार्यकारी अधिकारका साथ नागरिकका घरदैलोका सरकारका रूपमा स्थापित गरेको छ । यसका लागि स्थानीय तहहरू कुशल नेतृत्व सहित संस्थागत रूपमा सवल, सक्षम, पूर्ण प्रजातान्त्रिक, जिम्मेवार र प्रभावकारी भई सेवा प्रवाह गर्न जरुरी हुन्छ ।

स्थानीय तहहरू नागरिकको जीवनस्तर सुधारका साथै समृद्ध देशको सपना पूरा गर्न अनिवार्य र आधारभूत जिम्मेवार निकाय हुन् । स्थानीय सरकारका अधिकार र जिम्मेवारीहरू कुशल रूपमा सम्पादन गर्ने विषय विभिन्न पदीय जिम्मेवारीमा रहेका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरूको क्षमता र कार्यशैलीमा भर पर्दछ । संविधान प्रदत्त एकल र साझा अधिकार र जिम्मेवारीहरूलाई कुशल रूपमा सम्पादन गरी नागरिकहरूलाई छिटो, छरितो, पारदर्शी, भरपर्दो र गुणात्मक सेवा प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी र दायित्व स्थानीय सरकारको काँधमा रहेको छ । स्थानीय सरकारको सही काम कारवाही र तौर तरिकाले देशमा असल शासनको प्रत्याभूती गर्न सघाउ पुर्याउँछ । तर अधिकांश स्थानीय सरकारहरूले शासन सञ्चालनमा बहुआयामिक चुनौतीको सामना गरिरहेका छन् । ती मध्ये कर्मचारी तथा प्रतिनिधिमा काम गर्ने क्षमताको कमी ठुलो समस्याका रूपमा देखा परेको छ । यस्तो अवस्थामा स्थानीय सरकारहरूले सामाजिक, आर्थिक, भौतिक पूर्वाधार तथा वातावरणीय दिगो विकास कार्यहरूलाई परिणाममूखी बनाउने कानुनी र नैतिक दायित्व पूरा गर्न सक्दैनन् । जिम्मेवारीका तुलनामा पूर्ण कार्य क्षमतामा कमी हुँदा सेवा प्रवाह चुस्त दुरुस्त नहुन सक्छ । नागरिकहरूको आशा र अपेक्षा अनुसार विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यतालाई आत्मसात् गर्न नसक्दा स्थानीय सरकारहरू गतिशील र रचनात्मक बन्न सक्दैनन् । नागरिकका न्यूनतम आवश्यकता पहिचान गर्न नसक्दा

---

[1]सेन, अमर्त्य । १९८५ । वस्तु र क्षमता विकास । (अङ्ग्रेजी)।। आर्म्सडम न्यु योर्क ।

विकासका कार्यहरूको प्राथमिकीकरणमा अलमल हुन जान्छ । यसबाट समृद्धिको यात्रा कहाँबाट सुरु गर्ने र कुन गन्तव्यमा पुग्ने भन्नेमै अन्यौलता सुरु हुन जान्छ ।

उपरोक्त परिस्थितिलाई ध्यानमा राखी स्थानीय तहका संरचना, कर्मचारी तथा निर्वाचित प्रतिनिधिहरू लगायत सेवाग्राही, साझेदारको समेत क्षमता विकास र कार्य सम्पादनमा सुधार गरी संस्थागत क्षमतामै अभिवृद्धि गर्न कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्रको आर्थिक सहयोगमा हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि. ललितपुरद्वारा कालीकोट जिल्लाको रास्कोट नगरपालिकाको यो **३ वर्षे क्षमता विकास योजना** तयार गरिएको छ ।

१.२ क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य

रास्कोट नगरपालिका र यसका सहयोगी निकायहरूको संस्थागत तथा मानव संशाधन क्षमता अभिवृद्धिमार्फत विकास व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई जनमुखी, प्रभावकारी, गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउन योगदान गर्नु यस क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य रहेको छ ।

१.३. क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य

क्षमता विकास योजना तयार गर्नुको मूल उद्देश्य योजनाको कार्यान्वयनबाट नगरपालिकाको कार्य सम्पादनमा सुधार ल्याउनु हो । साथै यस क्षमता विकास योजना तर्जुमाको अर्को उद्देश्य भनेको विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रूपमा प्रविधियुक्त बनाई संस्थागत विकास गरी नागरिकहरूको आशा र अपेक्षा अनुसार काम गर्न सक्ने बनाउन संस्थागत क्षमता र मानव संसाधनमा रहेको क्षमताको कमीलाई पहिचान गरी क्षमता विकासका उपायहरूको खोज तथा विश्लेषण गरी ३ वर्षे योजना खाका तयार गर्नु हो । स्थानीय सरकारको सवल र कमजोर पक्षहरूको पहिचानलगायत सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट तयार पारिएको क्षमता विकास योजना तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को विधि र प्रक्रिया अपनाई संविधान तथा प्रचलित कानुनहरूबाट स्थानीय सरकारलाई प्राप्त अधिकार अनुरूप जनउत्तरदायीपूर्ण ढङ्गबाट कार्यसम्पादन गर्नका लागि संस्थागत र मानव संसाधनको क्षेत्रमा रहेको अभाव पहिचान र सोको परिपूर्ति गर्न क्षमता विकासका आवश्यक उपायहरूको सहभागितामूलक ढङ्गबाट पहिचान गरी विस्तृत योजना खाका तयारी गर्नु यसको उद्देश्य हो । यसलाई मूल उद्देश्य र निर्दिष्ट उद्देश्यमा विभाजन गरिएको छ ।

क्षमता विकास योजनाको मूल उद्देश्यहरू:

क्षमता विकास योजनाका मूल उद्देश्यहरू निम्न बमोजिम रहेका छन्:

१. नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा भई सोको कार्यान्वयनबाट नगरपालिका तथा सहयोगी निकायहरूको कार्यसम्पादन स्तरमा सुधार गर्ने,

२. क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोत तथा साधनहरूको एकिन भई सोको परिपूर्तिका लागि सरोकारवालाहरूलाई मार्गदर्शन गर्ने,

३. स्थानीय विकास प्रक्रिया, सेवा एवम् सुविधामा दलित, महिला, जनजाति, अल्पसङ्ख्यक तथा सीमान्तकृत समुदाय र पिछडिएको तथा आर्थिक रूपले विपन्न वर्गको पहुँच वृद्धि गर्न सहयोग गर्ने,

४ समग्र आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा संस्थागत विकासका लागि सहभागितात्मक विधिबाट सही योजना तथा कार्यक्रमहरूको पहिचान हुने,

५. कम लागतमा योजनाको कार्यान्वयन भई परिणाम र गुणस्तरीयताको सुनिश्चितता हुने ।

क्षमता विकास योजना तर्जुमाको क्रममा हासिल गरिने निर्दिष्ट उद्देश्यहरू

१. संविधान तथा प्रचलित कानूनहरूबाट प्राप्त अधिकार अनुरूप जनउत्तरदायीपूर्ण ढङ्गबाट कार्यसम्पादन गर्नका लागि स्थानीय सरकारको सवल र कमजोर पक्षहरूको पहिचान गर्ने,

२. नगरपालिकालाई प्राप्त अधिकार र जिम्मेवारी दक्षता साथ सम्पादन गर्न जननिर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी तथा सहयोगी निकायहरू लगायत स्थानीय विकासका सरोकारवालाहरूको कार्यदक्षता अभिवृद्धिको आवश्यकता सहभागितात्मक विधि अवलम्बन गरी पहिचान गर्ने,

३. प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक ज्ञान, सिप, धारणा र विद्यमान क्षमता बीचको फरक पहिचान र आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न मार्गदर्शन गर्ने,

४. सेवा प्रवाह तथा विकास व्यस्थापनमा आधुनिक प्रशासनका नवीनतम आयाम, विधि र प्रणालीको अनुसरण तथा प्रयोग गर्न आधार तयार गर्नु,

५. संस्थागत विकास तथा मानव संसाधन विकासका क्षेत्रमा देखिएका कमजोर क्षेत्रहरू पहिचान गरी क्षमता विकास कार्यक्रमलाई प्रक्रियाका रूपमा सञ्चालन, कार्यान्वयन तथा प्रयोग गर्नका लागि कार्यनीति एवम् रणनीति निर्धारण गर्नु,

६. संस्थागत विकासका लागि लगानी गर्नुपर्ने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी तदनुरूप संस्थागत विकासका कार्यक्रम तय गर्नु ।

७. सुशासनको प्रत्याभूती र सेवामा लक्षित वर्गको उल्लेख्य सहभागिता गराई नागरिकको गुनासोमा कमि ल्याउनु ।

१.४ क्षमता विकास योजनाको औचित्य

क्षमता विकास योजना भनेको स्थानीय तह र यसका सहयोगी निकायहरूको संस्थागत तथा मानव संशाधनको क्षमता अभिवृद्धिमार्फत विकास व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउने योजना हो ।[२]

नेपालको संविधान-२०७२ अनुसार स्थानीय सरकारहरू विधायिकी, कार्यकारी र न्यायिक अधिकारहरू सहितका नागरिकको घरदैलोका सरकारी तह हुन् । यिनीहरू संस्थागत रूपमा स्थानीय सरकार भएर मात्र पुग्दैन । यिनीहरूले प्रजातान्त्रिक मूल्य र मान्यता स्थापित गर्दै नागरिकको जीवनस्तर सुधारका लागि सुशासन सहित विकास र सेवा प्रवाहको वातावरण सिर्जना गर्नुपर्ने हुन्छ । पहिलो निर्वाचित स्थानीय सरकारको कार्यकालको अन्तिम घडिमा यो सरकारले गरेका राम्रा कामहरूको सह्राना गर्दै, जनप्रतिनिधिहरू र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूले विगतका वर्षहरूमा आर्जन गरेका सिप क्षमता, अमुल्य अनुभवलाई उपयोग गर्दै बढ्दो जन अपेक्षालाई सम्वोधन गर्नका निमित्त नयाँ आउने जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरूद्वारा सेवा प्रवाह दुरुस्त, प्रविधिमैत्री र आधुनिक बनाउनका लागि संस्थागत क्षमता र मानव संसाधनको क्षमता अभिवृद्धि बढी महत्वपूर्ण हुन्छ ।

तसर्थ यस रास्कोट नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्नुको मूल उद्देश्य भनेको स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन गरिने सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार विकास, वातावरणीय दिगोपनका साथै संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासनको सुनिश्चितता कायम गर्न संस्थागत संरचनामा भएको कमी तथा जिम्मेवारीमा रहेका कर्मचारी, निर्वाचित प्रतिनिधि, विकास साझेदार तथा सरोकारवालाहरूको क्षमतामा रहेको कमीलाई पहिचान गरी पूरा गर्न संस्थागत र मानव संसाधन विकासका लागि उपायहरूको खोजी गरी कार्यान्वयनको खाका तयार गर्नु हो ।

सङ्घीयताले कर्णालीको विकास आफै गर्ने अवसर प्रदान गर्ने छ भन्ने आशाले नै त्यहाँका जनताले आन्दोलन गरी यसलाई छैटौं प्रदेशका रूपमा स्थापित गर्न सफल भएका थिए । कर्णाली प्रदेश मानव संसाधन विकास, संरचना र संस्थागत क्षमता विकासमा लामो समयदेखि पछि पर्दै आएको हो । त्यसमाथि कमजोर मानव विकास सुचकाङ्क, कमजोर पुँजीगत खर्च, सुशासन र पारदर्शिताको समस्या, कष्टकर जीवन, भौगोलिक विकटताका कारण विकासमा असहजता जस्ता समस्याहरू भोग्दै आएको छ ।[३] यस्ता समस्याहरू कर्णाली प्रदेशका रास्कोट नगरपालिकालगायत अधिकाँश स्थानीय तहका साझा समस्याहरू हुन् । कर्णाली प्रदेशको यही परिवेशका कारण यहाँको स्थानीय तहमा क्षमता विकास योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय देखिन आएको छ ।

त्यसैगरी विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रूपमा प्रविधि र साधन स्रोतयुक्त बनाउदै नागरिकहरूको आशा र अपेक्षा अनुसार काम गर्न सक्ने गरी स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकासका साथै आपूर्ति र माग दुवैमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी आवश्यकता वोध गरेका क्षेत्रमा ज्ञान, सिप र धारणा विकास तथा जनउत्तरदायी शासन प्रणाली स्थापित गर्न आवश्यक रहेको हुँदा पनि यो योजना बनाउनु परेको हो । क्षमता विकासका लागि मन्त्रालयले तय गरेको दिग्दर्शन अनुरूप यसलाई निम्न अनुसार संक्षेपीकरण गरिएको छ ।

- स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन गरिने विकासका विविध आयामहरूलाई दिगो र परिणाममूखी बनाउन ।

---

[२] *क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७६, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय ।*

[३] *कर्णाली पार्श्वचित्र २०७६, कर्णाली प्रदेश योजना आयोग ।*

- संस्थागत विकास, पारदर्शिता, सेवा प्रवाह र सुशासनको सुनिश्चितता कायम गर्न ।
- संस्थागत संरचनामा भएको कमी पहिचान गरी परिपूर्तिको उपाय पहिचान र कार्यान्वयन गर्न ।
- विकास प्रशासनका नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रूपमा प्रविधियुक्त बनाउदै लैजान ।
- संविधान प्रदत्त अधिकार र जिम्मेवारीहरूलाई कुशल रूपमा सम्पादन गरी नागरिकहरूलाई छिटो, छरितो, कम झन्झटिलो, पारदर्शी र गुणात्मक सेवा प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी र दायित्व स्थानीय सरकारको रहेको,
- स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन गरिने सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय गतिविधि तथा पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरूलाई दिगो र परिणाममुखी बनाउनु पर्ने कानुनी र नैतिक दायित्व स्थानीय तहको रहेको,
- स्थानीय सरकारका अधिकार र जिम्मेवारीहरू कुशल रूपमा सम्पादन गर्न विभिन्न पदीय जिम्मेवारीमा रहेका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरू र कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्न आवश्यक रहेको,
- आपूर्तिका साथै मागमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी आवश्यकता बोध गरेका क्षेत्रमा ज्ञान, सीप र धारणा विकास तथा जन उत्तरदायी शासन प्रणाली स्थापित गर्न आवश्यक रहेको ।

१.५. क्षमता विकास योजनाको तयारीका नीतिगत तथा कानुनी आधारहरू

यो क्षमता विकास योजना तयार गर्दा नेपालको संविधानमा उल्लेखित मौलिक हक र कर्तव्य, नीति र निर्देशक सिद्धान्त र संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय सरकारहरूका एकल र साझा अधिकारहरूको साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा १०२ को २ मा उल्लेख भए बमोजिम कानुन नीति नियम बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने अधिकार जस्ता विषयहरूलाई समेत मध्यनजर गरिएको छ ।

क्षमता विकास योजना तयारीका क्रममा नेपालको संविधानको भाग-३ मा उल्लेखित धाराहरूको मर्मलाई आत्मसात् गरिएको छ । यसमा धारा १८ मा उल्लेखित समानताको हकको धारा २५ मा उल्लेखित सम्पत्तिको हक र धारा २७ मा उल्लेखित सूचनाको हकलाई मध्यनजर गरिएको छ । त्यसै गरी संविधानको भाग ३ को धारा ३१ देखि ४४ सम्म उल्लेखित हकहरू जस्तैः शिक्षा, रोजगारी, श्रम, स्वास्थ्य, खाद्य, आवास, महिला, बालबालिका, दलित, ज्येष्ठ नागरिक, सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र उपभोक्ताको हकलाई यथेष्ट ध्यान दिइएको छ । स्थानीय सरकारहरू प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा यी जनसरोकारका विषयहरू र यसका सेवा प्रवाहमा जोडिएका हुँदा संविधानको मर्म र भावना कार्यान्वयन गर्न सक्ने सबैभन्दा महत्वपूर्ण निकायहरू हुन् ।

त्यसैगरी भाग ४ राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्वसम्बन्धी धारा ५० अनुसारका सिद्धान्तहरू र धारा ५१ विकाससम्बन्धी नीति, प्राकृतिक साधन स्रोतको संरक्षण र उपयोगसम्बन्धी नीति, नागरिकका आधारभूत आवश्यकतासम्बन्धी नीति, श्रम र रोजगारसम्बन्धी नीति, सामाजिक न्याय र समावेशीकरणसम्बन्धी नीति, न्याय र दण्डसम्बन्धी नीति, सुशासनसम्बन्धी नीति, पर्यटनसम्बन्धी नीति, भूमि सुधारसम्बन्धी नीति, युवा र लक्षित समुदायसम्बन्धी नीतिका साथै अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धसम्बन्धी नीति समेतलाई ध्यानमा राखिएको छ ।

१.६ क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रक्रिया

क्षमता विकास योजना तयारी गर्नका लागि निश्चित ४ चरणका कार्यहरू गरी योजना तर्जुमा पूरा गरिएको छ ।

क्षमता विकास योजना तयारी

चरण १: तयारी चरणः सेवा प्रदायक तथा सहजकर्ताहरूलाई अनुशिक्षण, छलफल र दस्तावेज अध्ययन ।
चरण २: लेखाजोखा चरणः कार्यशाला अथवा अनुशिक्षण, वर्तमान अवस्था विश्लेषण र आवश्यकता लेखाजोखा ।
चरण ३: योजना लेखन चरणः प्राप्त सूचनाको विश्लेषण र क्षमता विकास योजनाको खाका तयारी ।
चरण ४:प्रतिवेदन चरणः मस्यौंदा प्रतिवेदन, योजना प्रस्तुती र अन्तिम प्रतिवेदन पेश ।

चरण १ः तयारी चरणः

कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्रसँगको सम्झौता पश्चात् तयारी चरणको सुरुवातमा हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.का व्यवस्थापकीय तथा विज्ञ समूहसँग क्षमता विकास योजना निर्माणका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूका विषयमा छलफल गरिएको थियो । सम्बन्धित नगरपालिकासँग टेलिफोनमार्फत सम्पर्क कायम गर्ने, सेवाग्राही तहबाट स्थानीय

सरकारको संस्थागत र मानव संसाधनको सेवा प्रवाह प्रतिको धारणा लिने कार्य गरिएको थियो । साथै सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट तयार पारिएको क्षमता विकास योजना तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को विधि र प्रक्रिया अन्तर्गत निर्दिष्ट फारमहरूलाई तयार गरी चरण एकको स्वःअध्ययन गर्न पठाइएको थियो ।

चरण २: प्राविधिक चरण

क्षमता विकास योजना तयारीमा यो प्रमुख चरण हो । यो चरणमा स्थानीय सरकारका कर्मचारी, निर्वाचित प्रतिनिधीहरू र अन्य सरोकारवालाहरूसँग प्रत्यक्ष भेटघाट, छलफल, अनुशिक्षणलगायत सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट तयार पारिएको **क्षमता विकास योजना तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६** मा उल्लेखित फारमहरू प्रयोग गरी निम्न अनुसार लेखाजोखा तथा क्षमता विकासका आवश्यकता पहिचान गरिएको थियो । यो चरण पूरा गर्न विभिन्न उप-चरणहरूको उपयोग गरिएको थियो ।

क) क्षमता विकास समन्वय समिति गठन

क्षमता विकास योजना तयारी दिग्दर्शन-२०७६ ले निर्दिष्ट गरेका जिम्मेवारीहरूका लागि कार्यपालिकाका सदस्यहरू समेतको एक भेलाको निर्णयबाट क्षमता विकास समन्वय समिति गठन गरिएको थियो । सो समितिको नामावली निम्न अनुसार छ ।

संयोजक	-श्री धर्मराज शाही, नगर प्रमुख
सदस्य	-श्री मनीराज बराल, उप-प्रमुख
सदस्य	-श्री दिनेश सञ्ज्याल, अध्यक्ष, वडा नं. ४
सदस्य	-श्री धनबहादुर धामी, अध्यक्ष, वडा नं. ९
सदस्य	-श्री भैपुरा बम, कार्यपालिका सदस्य
सदस्य-सचिव	-श्री जमानसिंह बम, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

ख) क्षमता विकासको योजना तर्जुमा प्रक्रियाबारे दुई दिने कार्यशाला गोष्ठी

क्षमता विकासका विभिन्न आयामहरूका बारेमा छलफल गर्न, स्रोतको पहिचान, योजना निर्माण आदि विषयबस्तुमा आधारित भई दुई दिने कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरिएको थियो । उक्त कार्यशाला गोष्ठीमा नगर प्रमुख, उप-प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरू, विभिन्न समितिका संयोजकहरू, कार्यपालिका सदस्यहरू, नगर सभा सदस्यहरू, शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू गरी ५३ जनाको सहभागिता रहेको थियो । जस अर्न्तगत मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा **क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६** को अनुसूची २ मा तोकिएको ढाँचा अनुसारका पाँच वटा विषयगत क्षेत्रमा सम्बन्धित महाशाखा/शाखा/एकाईका प्रमुखहरू सानो सानो समूहमा छलफल गराई स्व-मूल्याङ्कन विधिबाट संस्थागत क्षमता लेखाजोखाका लागि विवरण सङ्कलन गरी सङ्कलित विवरणहरूको विश्लेषणबाट नगरपालिकाका लागि आवश्यक महशुस गरिएका मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान गरियो ।

त्यस्तै नेतृत्व तहको क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गर्न रास्कोट नगरपालिकाका प्रमुख र उप-प्रमुख लगायत वडा अध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य र गठित समिति, उपसमितिका संयोजकहरूलाई पनि सानो सानो समूहमा सम्वाद गरी क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ३ मा तोकिएको ढाँचा अनुसार नेतृत्व क्षमता लेखाजोखाका लागि स्व-मूल्याङ्कन विधिबाट विवरण सङ्कलन गर्ने कार्य गरी नेतृत्व तहले आवश्यकता महशुस गरेको संस्थागत क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान गरियो ।

आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गर्न सिमित सङ्ख्यामा पालिकाका पदाधिकारीहरूसँग बसेर कार्य सम्पादन अवस्थाको अवलोकन गर्दै सम्पादन गरेका कार्यहरूको समीक्षा गदै स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व-मूल्याङ्कन दस्तावेजहरूको नतिजाको अध्ययन गरी अनुसूची ५ को उपयोगबाट आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गरिएको थियो ।

क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरूको पहिचान योजना तर्जुमाकै समयमा सहभागितामूलक विधि र हाम्रो अनुभवका आधारमा अनुसूची ६ अनुसार विभिन्न प्रकारका क्षमता विकास कार्यका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत व्यक्ति र सरोकारवालहरूको पहिचान गरिएको थियो ।

संस्थागत क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनको समय र बजेट आँकलन तथा लागत व्यहोर्ने स्रोत पहिचान संस्थागत क्षमता विकासका लागि क्षमता विकासको प्रकृति अनुसारको समय र स्रोत व्यक्ति वा संस्था आवश्यक पर्ने हुँदा छलफलकै माध्यमबाट समय निर्धारण गरियो र आवश्यक बजेटको हकमा कर्मचारी बढि अनुभवी हुने हुँदा अधिकाँश बजेट आँकलन उनीहरूको अनुभवबाट र पहिचान गरिएका क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरूसँगको सम्वादका माध्यमबाट तय गर्ने निर्णय गरिएको छ । त्यसैगरी आवश्यक पर्ने लागत व्यहोर्ने स्रोत पनि छलफलबाटै तय गरिएको छ ।

शाखागत र विषयगत रूपमा मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा पदाधिकारी र कर्मचारीसँगको छलफलका आधारमा दिग्दर्शनको अनुसूची ८ अनुसार स्थानीय सरकारको शाखागत रूपमा विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा गरी ज्ञान, सिप र दक्षता वृद्धिका लागि अपेक्षा गरिएको क्षमता विकास कार्यक्रम (विषयवस्तु) शाखाकै कर्मचारीहरूबाट प्रस्ताव गरियो ।

मानव संसाधन विकास योजना कार्यान्वयनको समय र बजेट आँकलन तथा लागत व्यहोर्ने स्रोत पहिचान गर्न मानव संसाधन विकासका लागि पनि क्षमता विकासको प्रकृति अनुसारको समय र स्रोत व्यक्ति वा संस्था आवश्यक पर्ने हुँदा छलफलकै माध्यमबाट समय निर्धारण गरियो र आवश्यक बजेटको हकमा मानव संसाधन विकासका लागि पनि कर्मचारी र पहिचान गरिएका क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरूसँगको सम्वादका माध्यमबाट आवश्यक लागत तय गरिएको छ । त्यसै गरी आवश्यक पर्ने लागत व्यहोर्ने स्रोत पनि छलफलबाटै तय भएको छ ।

चरण ३: संस्थागत क्षमता विकास र मानव संसाधन विकास योजना लेखन चरण:

उपरोक्त विभिन्न स्तरको अध्ययन, स्वमूल्याङ्कन तथा विश्लेषण पछि क्षमता विकास योजना तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ७ र १० मा उल्लेख भएको फारमको ढाँचामा स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास योजना र स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना तयार गरिएको छ ।

चरण ४: प्रस्तुति र प्रतिवेदन चरण

नगरपालिकाको क्षमता विकास योजनाको लेखन चरण पुरा गरिसके पछि अन्तिम मस्यौंदा प्रतिवेदनमाथि नगरपालिकामा गई सुझाव सङ्कलन कार्यक्रम आयोजना गरेर सुझावहरू सङ्कलन गर्ने काम गरिएको थियो । उक्त सुझाव सङ्कलन कार्यक्रममा नव निर्वाचित नगर प्रमुख, उप-प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरू, विभिन्न समितिका संयोजकहरू, कार्यपालिका सदस्यहरू, शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू गरी ३६ जनाको सहभागिता रहेको थियो । सुझावहरू समेटेर परिस्कृत गरिएको अन्तिम प्रतिवेदन प्रदेश सुशासन केन्द्र, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेतमा समेत प्रस्तुत गरिएको थियो ।

नगरपालिकामा अध्ययन तथा क्षमता लेखाजोखा र क्षमता विकासका उपायहरूको पहिचान गर्ने, आवश्यक लागत तय गर्ने तथा कार्यान्वयनको समय सीमा र लागत व्यहोर्ने स्रोत पहिचान पछिको संश्लेषण गरी नगरपालिका तहमा वार्षिक कार्ययोजना तय गरिने छ । प्रतिवेदन पेश गरे लगतै क्षमता विकास योजनाको स्वीकृति गरी कार्यान्वयनको चरणमा प्रवेश पर्दछ । क्षमता विकास समन्वय समितिको निर्देशन बमोजिम कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई परिणाममूखी बनाउन अनुगमन, सुपरिवेक्षण, प्रभाव मूल्याङ्कन र पृष्ठपोषणको अन्तिम चरण पुरा गर्नु पर्ने हुन्छ ।

१.६ क्षमता विकास योजनाका सीमितताहरू

क्षमता विकास योजनाका केही सीमितताहरू रहन सक्ने आँकलन गरिएकाले ती सीमिततालाई सम्बोधन गर्ने गरी निम्न बुँदाहरू इङ्गित गरिएको छ ।

- स्थानीय तहको निर्वाचनका कारण पुरानो नेतृत्व जाने र नयाँ नेतृत्व आउने सङ्क्रमणकालका कारण क्षमता विकास योजनाको बारे बुझाई निरन्तरता र अपनत्व कायम गर्न थप छलफल जरुरी रहने ।
- क्षमता विकासको योजना वर्षको वार्षिक बजेटबाट सम्बोधन हुने गरी छलफल भएता पनि पास नभइसकेको सन्दर्भमा केही कार्यक्रमहरू छुट्न सक्ने भएकाले क्षमता विकास योजना अद्यावधिक गरी बजेटसँग तादाम्यता ल्याउनु पर्ने ।
- बाह्य बजेट अपेक्षित अनुमानित बजेट भएकाले कतिपय सन्दर्भमा योजनाको बजेट पुनःसंयोजन गर्न आवश्यक

पर्ने ।

- नियमित क्षमता विकासका कार्यक्रमसँग स्थानीय विशेषतालाई अझ बढी सम्बोधन गर्न योजना अद्यावधिक र मध्यवर्ती समीक्षा आवश्यक ।
- स्थानीय घरधुरी सर्वेक्षण र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको बीच तथ्याङ्कमा बेमेल रहेको र नयाँ जनगणनाको पूर्ण विवरण नआइसकेको अवस्थाका कारण थप अध्यावधिक गर्नु पर्ने ।

परिच्छेद २: रास्कोट नगरपालिकाको परिचय

रास्कोट नगरपालिकाको वर्तमान क्षमता विश्लेषण र विकासका आवश्यकता पहिचान गरी क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्न वर्तमान अवस्थामा नगरपालिकाको संक्षिप्त वस्तुस्थिति र वर्तमानको भौतिक स्रोत साधन र मानव संसाधनको संस्थागत संरचनाको बढि महत्व रहन्छ । तसर्थ यस परिच्छेदमा खास गरी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय प्रस्तुत गरिएको छ । विगतमा यस नगरपालिका सामाजिक, आर्थिक, विकास लगायतको क्षेत्रमा निकै पछि परेको भए तापनि नेपालको संविधान तथा सङ्घीयता कार्यान्वयनको क्रममा केहि वर्षयता यस क्षेत्रमा विकास निर्माणको गति तिव्र हुँदै गएको छ । यस परिच्छेदमा यहाँको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी तथा नामकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक उत्कृष्टता, विकास सम्भावनाहरूलाई देहाय बमोजिमका शिर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ ।

२.१. भौगोलिक अवस्थिति:

रास्कोट नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति हेर्दा यो कर्णाली प्रदेशको कालीकोट जिल्लामा पर्ने ९ स्थानीय तह मध्ये एक हो । यो कालीकोट जिल्लाको सबैभन्दा सानो तर अति सुन्दर, भौगोलिक रूपमा मिलेको नगरपालिका हो । साविकका स्यूना, सिपखाना र फुकोट गा.वि.स.को भूभागलाई मिलाएर यस नगरपालिकाको स्थापना वि.सं. २०७३ फागुन २७ गते भएको हो । यो नगरपालिका समुद्री सतहबाट लगभग १७७५ मिटरको उचाईंमा रहेको र ५९.७३ वर्ग किलोमिटरमा फैलिएको छ । यसको अवस्थिति १९ डिग्री १४ मिनेट ३० सेकेण्ड उत्तरी अक्षांश र ८१ डिग्री ३८ मिनेट २३० सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरमा रहेको छ । नगरपालिकाको पूर्वमा पचालझरना गाउँपालिका, पश्चिममा सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका, उत्तरमा बाजुरा जिल्ला र दक्षिणमा पचालझरना रहेका छन् । २०६८ सालको जनगणना अनुसार यस नगरपालिकामा करिव २७३७ घरधुरी, ५८ वटा बस्तीहरू र १६२७२ जनसङ्ख्या रहेको छ । यस नगरपालिकामा प्रसिद्ध पर्यटकीय स्थलहरू शम्भुनाथ मन्दिर, देउरा मालिका मन्दिर, मलयागिरी पाटन, रास्कोटी राजाको दरवार (कोट)को अवषेश, रानीवन आदि रहेका छन् । बाजुरा जिल्लामा रहेको प्रशिद्ध तिर्थस्थल बडिमालिका जाने बाटो र पाटनको विशाल खण्ड समेत यसै नगरपालिकामा रहेको छ । जमुनाहा हिल्सा अन्तर्राष्ट्रिय सडक सञ्जालमा जोडिएको र फुकोट कर्णाली हाइड्रो पावरको ड्याम समेत यसै नगरपालिकामा बन्ने भएकोले यसको भविष्य सुन्दर रहेको छ । यस नगरपालिकाको भूवनौट विविधतायुक्त छ । यसका अधिकाँश भाग भिरालो रहेको र चट्टानले ढाकेको छ । केहि भिरालो जमिन घाँस र चरनको लागि पनि उपयुक्त छ । यस क्षेत्रमा खतीयोग्य जमिन कम रहेको छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)* ।

२.२. रास्कोट नगरपारिकाको नक्सा

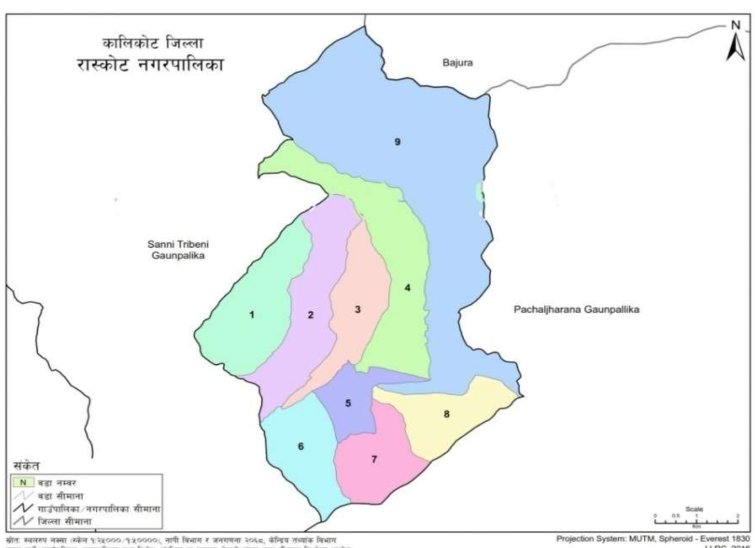

स्रोत: रास्कोट न.पा.को पार्श्वचित्र २०७७

रास्कोट नगरपालिकालाई नक्सागत रूपमा हेर्दा उत्तर दक्षिण फैलिएको छ। भौगोलिक रूपमा हेर्दा यस नगरपालिकाको सबैभन्दा ठुलो क्षेत्र ओगटेको वडा नं. ९ हो भने सानो वडाको रूपमा वडा नं. ५ रहेको छ। वडा नं. ९ का अधिकाँश भाग वन क्षेत्र र चट्टानले ओगटेको छ।

२.३. जनसङ्ख्या

रास्कोट नगरपालिकाले गरेको घरधुरी सर्वेक्षण २०७३ अनुसार नगरपालिकाको कुल जनसङ्ख्या १९,७४५ जना रहेको छ भने महिला र पुरुष जनसङ्ख्या क्रमशः ९३६४ र ९८०४ रहेको छ। नगरपालिकामा रहेका कुल घरधुरी ३०१६ मध्य व्राह्मण ७६०, ठकुरी ६१३, क्षेत्री ४८३ घरधुरी, दलित ९०८ घरधुरी रहेका छन्। यस क्षेत्रमा खस भाषा बोल्ने हिन्दुहरूको बाहुल्यता रहेको छ। ९ जना मध्ये अरु सवै हिन्दु रहेको देखाउँदछ। नगरपालिकामा अधिकाँश नेपाली भाषी (१८ जना मात्र अन्य भाषी) रहेका छन्। अपाङ्गता भएको कुल जनसङ्ख्या ७५८ मध्य शारिरीक अपाङ्गता भएको जनसङ्ख्या ५१९ रहेको छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.४. यातायात पूर्वाधार

रास्कोट नगरपालिका क्षेत्रभित्र सडक निर्माणको काम तिव्र भएको छ। पचालझरना जाने प्रमुख सडक रास्कोट नगरपालिका भएरै जाने हुँदा यहाँ गाउँ-गाउँसम्म सडक सञ्जालले जोडिएको छ। तर अझै पनि कतिपय वडाहरूको बस्तीमा बाटो पुगेको छैन। अधिकाँश स्थानीय हिडेरै आफ्नो गन्तव्य तय गर्दछन्।

रास्कोट नगरपालिका कर्णाली करिडोरमा पर्ने महत्वपूर्ण स्थान हो। नगरपालिका सर्वेक्षण अनुसार यस नगरपालिकामा जम्मा कच्ची बाटो ३५३ कि.मि. रहेको छ। यसमध्ये वडा नं. १ मा २१ कि.मि., वडा नं. २ मा ६ कि.मि., वडा नं.३ मा १३ कि.मि., वडा नं. ४ मा ३ कि.मि., वडा नं. ५ मा १० कि.मि., वडा नं. ६ मा १४३ कि.मि., वडा नं. ७ मा ३७ कि.मि., वडा नं. ८ मा २४ कि.मि., वडा नं. ९ मा ९६ कि.मि. रहेको छ। रास्कोट नगरपालिकाले नगरपालिका केन्द्र नजिकदेखि विस्तारै कालोपत्रे गर्दै जाने योजना बनाएको देखिन्छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.५.विद्युत सेवा

यस नगरपालिकाको विद्युतिय उर्जाको महत्वपुर्ण स्रोत सोलार र लघु जलविद्युत हो। यहाँ अधिकाँश जनताका घरमा सोलार जडान गरेको पाइन्छ। नगरपालिकामा सोलार जडान भएका घरधुरी १३६०, लघु जलविद्युतबाट सेवा पाएका घरधुरी ९७८ र राष्ट्रिय प्रसारण लाइनबाट विद्युत सेवा प्राप्त गरिरहेका घर परिवार ४३० छन्। झरो र मट्टीतेल टुकी विस्तापित गर्ने अभियान चलेको कर्णालीमा रास्कोटमा मट्टितेल बाल्ने घरपरिवार भने केवल १० वटा मात्र रहेका छन्। यी दुर्गम र पहुँच नभएका घरपरिवार हुन सक्दछन् *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.६.सञ्चार सेवा

यस नगरपालिकामा सञ्चार सेवा प्रवाह गर्न सबै वडा र बस्तीहरूमा नेपाल टेलिकमको जिएसएम तथा सिडिएमए र एनसेलको मोवाइल सेवा उपलब्ध रहेको छ। नेपाल टेलिकमको जिएसएम तथा सिडिएमए र एनसेलको मोवाइल सेवा उपलब्ध रहेको छ। यस क्षेत्रका करिब सबै जनासँग सञ्चारको सुविधा रहेको छ भन्न सकिन्छ।

नगरपालिकामा इन्टरनेट सुविधा १० स्थानमा रहेकोमा वडा नं. १, ७ र ८ अझै यो सुविधाबाट बञ्चित छन्। यसैगरी वडा नं. ९ मा ४ स्थानमा, वडा ६ मा २ र अन्यमा १-१ स्थानमा इन्टरनेट सुविधा रहेको पाइन्छ। नगरपालिकाको ४२ स्थानमा कम्प्युटर सुविधा रहेको छ भने टेलिभिजन १६१ स्थान रहेको छ। टेलिभिजन सबैभन्दा बढी वडा नं. ६ मा ४६ स्थानमा र सबैभन्दा कम वडा नं. १ र २ मा ५/५ स्थानमा रहेको छ। नगरपालिका टेलिफोन या मोवाइल २६५३ जनासँग रहेको छ भने रेडियो १७२४ जनासँग रहेको छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.७. खानेपानी तथा सरसफाई

यस रास्कोट नगरपालिकाको कूल घरधुरी मध्ये धेरै परिवारमा पाइपबाट वितरित खानेपानीको प्रयोग गरेको पाइएको छ। यस नगरपालिकामा पाइप धारा सार्वजनिक २१२४ घरधुरी रहेका छन्। मूलको पानी खाने परिवार सङ्ख्या ६५०

छन् भने नदी खोला नढाकिएको कुवा आदिबाट पानी खाने परिवार सङ्ख्या अझै ६४ रहेको छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.८. शिक्षा

पालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार रास्कोट नगरपालिकामा लेखपढ गर्न सक्ने सक्ने जनसङ्ख्या १५८९ रहेको छ भने निरक्षर जनसङ्ख्या ३४३२ छ । आधारभूत तहको पढाई भएका जनसङ्ख्या ६०७९ रहेको छ भने साधारण लेखपढ भएको जनसङ्ख्या १५८९ रहेको छ । यसैगरी नगरपालिकामा माध्यमिक शिक्षा प्राप्त जनसङ्ख्या पनि ठूलो (४५७१) नै छ । उच्च शिक्षातर्फ स्नातक २६९, स्नातकोत्तर ८२ र एम. फिल./पिएचडि गर्ने सङ्ख्या १३ जना रहेको छ । रास्कोट अरु स्थानीय तहभन्दा आर्थिक भौतिक र मानवीय विकासका दृष्टिकोणले अगाडि रहेको भए तापनि अझै करिव १७ प्रतिशत निरक्षर जनसङ्ख्या रहेकोले पूर्ण साक्षरता हासिल भएको नगरपालिका बनाउनु पर्ने चुनौती रहेको देखिन्छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.९. स्वास्थ्य

गुणस्तरिय जीवनका लागि राम्रो स्वास्थ्यको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । मानिसहरू स्वच्छ रहन सके मात्र उनीहरूको अन्य विकास सम्भव हुन सक्छ । यस नगरपालिकामा स्वास्थ्य उपचारका लागि जिल्ला अस्पताल मान्ममा रहेको छ, यस बाहेक नीजि स्तरबाट पनि स्वास्थ्य क्लिनिक तथा मेडिकल सञ्चालन गर्दै आएको देखिन्छ । बिरामी पर्दा स्वास्थ्य चौकी तथा अस्पताल जाने र लैजाने प्रतिशतमा वृद्धि भएको छ । रास्कोटमा नगरपालिकाले एक सामुदायिक नगर अस्पताल निर्माण गरी सेवा प्रदान गरिरहेको छ । घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार तुलनात्मक सुगमता भएको नगरपालिका भएकाले अस्पताल पुग्न ६० मिनेट लाग्ने घरधुरी ३९२ र अस्पताल पुग्न ३० मिनेट लाग्ने घरधुरी ५२२ रहेको छ । बिरामी पर्दा अस्पताल लिने र लैजाने जनसङ्ख्यामा वृद्धि भएको देखिन्छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.१० पेशा व्यवसाय

उत्पादनशील जमीन र चरन क्षेत्र भएको रास्कोट नगरपालिकामा कृषि र पशुपालन नै मुख्य पेशा हो । कुल जनसङ्ख्यामध्ये ६०५४ जना कृषि र पशुपालन व्यवसायलाई मुख्य पेशा बनाएको पाइन्छ । नगरपालिकामा नोकरी या जागिर गर्ने जनसङ्ख्या ५६२ रहेको छ भने बैदेशिक रोजगारीमा जाने जनसङ्ख्या २०८ रहेको छ । उद्योग व्यापार गर्ने जनसङ्ख्या ७६ जना छ भने ठेक्कापट्टा परामर्श वकालत लगायतका पेशा गर्ने जनसङ्ख्या ६० रहेको छ । ज्याला मजदुरीमा जीवन विताउनु पर्ने जनसङ्ख्या ९७८ छ भने बेरोजगारको सङ्ख्या पनि ८५२ रहेको छ । कुल जनसङ्ख्या मध्ये पठनपाठनमा रहेका विद्यार्थीको सङ्ख्या ६०८५ रहेको छ । अरु स्थानीय तहको अवस्थाभन्दा रास्कोट अवस्था तुलनात्मक रूपले राम्रो भए तापनि बेरोजगारी समस्या भोगेका युवा र मजदुरी गरी खाने गरिवको अवस्थालाई सम्बोधन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.११ बस्ती या आवास

कर्णाली प्रदेशको हावापानी र भौगोलिक विशेषता अनुसार माटोको छाना भएको मुण्डा घर बनाउने चलन यहाँ पनि देखिन्छ । नगरपालिकामा माटोको छाना भएको घरधुरी ८७२ छन् भने खरको छाना भएको ५४२ रहेका छन् । जस्ताले घर छाउने घरधुरी ७७० रहेका छन् भने पत्थर टाएल प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या ८१५ रहको छ । बाटोघाटोको पहुँच र जनताको आर्थिक अवस्थामा वृद्धि भएसँगै जस्ता छाना छाउने घरपरिवारको सङ्ख्या क्रमशः बढ्दो छ *(रास्कोट न.पा. को पार्श्वचित्र, २०७७)*।

२.१२. रास्कोट नगरपालिकाको संगठनात्मक स्वरूप

रास्कोट नगरपालिकाको संगठनात्मक अवस्था हेर्दा नगरसभा, नगर कार्यपालिका, विषयगत शाखा, वडा कार्यालय र विषयगत समितिहरू रहेका छन् । नगरपालिकामा विषयगत ११ वटा शाखाहरू रहेको छ । विभिन्न शाखाहरूका शाखा प्रमुखहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १: नगरपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संसाधन

विषयगत शाखा	पद	नाम	सम्पर्क नं.
प्रशासन शाखा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	जवानसिंह बम	९८५८३२२७१३
	प्रशासन शाखा	नवराज उपाध्याय	९७४९९७६६२०
शिक्षा	शिक्षा शाखा प्रमुख	खेमराज शाही	९८४८३२७९५४
योजना शाखा	योजना शाखा सहायक	कम्मर शाही	९८४८३०५००२
सूचना प्रविधि शाखा	सूचना तथा संचार प्रविधि अधिकृत	हरि बराल	९८६८१५०३९५
लेखा शाखा	लेखा प्रमुख	वीरबहादुर रावत	९८६३१२३१३९
प्राविधिक शाखा	इन्जिनियर	नरेश शाही	९८४९६२३६९५
स्वास्थ्य शाखा	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	हंश बराल	९८४८३०१२६९
पशु विकास शाखा	शाखा प्रमुख	कुलराज न्यौपाने	९८५८०४३७२६
कृषि शाखा	कृषि शाखा प्रमुख	धिरेन्द्रराज न्यौपाने	९८४८३१०५४९
महिला तथा बालबालिका विकास शाखा	प्रमुख, महिला तथा बालबालिका शाखा	विमला कुमारी सञ्ज्याल	
पञ्जिकरण शाखा	पञ्जिकरण शाखा प्रमुख	हुकुमबहादुर शाही	९८५८३२२१७५
राजस्व शाखा	प्रमुख, राजस्व शाखा	तपेन्द्र शाही	९८४८३२१४५६
जिन्सी शाखा	प्रमुख जिन्सी शाखा	अरुण रोका	९८४७८८०४४४
प्रधानमन्त्री रोजगार शाखा	रोजगार संयोजक, प्रधानमन्त्री रोजगार शाखा	प्रशान्तराज शाही	

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

नगरसभा तथा नगर कार्यपालिका सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका अन्तरगत नगरसभामा ४७ जना र नगर कार्यपालिकामा १९ जना पदाधिकारीहरू रहेका छन् । कार्यपालिकाका पदाधिकारी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका २: नगर कार्यपालिका सम्बन्धी विवरण

क.सं.	नाम	पद
१	काशिचन्द्र बराल	नगर प्रमुख
२	मिमसरा बम शाही	नगर उप-प्रमुख
३	नवराज संज्याल	अध्यक्ष, वडा नं. १
४	दयाराम सिम्खडा	अध्यक्ष, वडा नं. २
५	देउसिगे कुमाल	अध्यक्ष, वडा नं. ३
६	बिनोद कुमार शाही	अध्यक्ष, वडा नं. ४
७	नरजङ शाही	अध्यक्ष, वडा नं. ५
८	टक्क बहादुर फर्साल	अध्यक्ष, वडा नं. ६
९	अदलसिंङ महतारा	अध्यक्ष, वडा नं. ७
१०	कृष्ण प्रसाद धमाला	अध्यक्ष, वडा नं. ८
११	डवल वोगटी	अध्यक्ष, वडा नं. ९
१२	मन तिरुवा	कार्यपालिका सदस्य
१३	कलिवाने कामी	कार्यपालिका सदस्य
१४	खिमसरा न्यौपाने	कार्यपालिका सदस्य
१५	हिउचुला बराल	कार्यपालिका सदस्य
१६	रेश्मा कामी	कार्यपालिका सदस्य
१७	तुलसी सार्की	कार्यपालिका सदस्य
१८	उर्मिला बस्नेत कामी	कार्यपालिका सदस्य
१९	तपेन्द्र कुमार वि. क.	कार्यपालिका सदस्य
२०	जवानसिह बम	सचिव

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

तालिका ३: वि.सं. २०७९ को स्थानीय निर्वाचनबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू (नगरसभा):

क.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नं.
१	धर्मराज शाही	नगर प्रमुख	९८५८३२०११५
२	मनिराज बराल	नगर उप-प्रमुख	९८४८३०२५२७
वडा नं. १			
३	उदयराम आचार्य	अध्यक्ष	९८६८५९२७२०
४	पुनम बम (शाही)	महिला सदस्य	९८६४७३८६००
५	सानपुरा दमाई	दलित महिला सदस्य	९८४८३२०६७९
६	हरिशचन्द्र शाही	खुला सदस्य-१	९८४८३०१७८४
७	कुलबहादुर शाही	खुला सदस्य-२	९८४८३०५८६०
वडा नं. २			
८	ध्रुवराज सिम्खडा	अध्यक्ष	९८४८५७७३४८
९	उमा योगी	महिला सदस्य	९८४८३०२५३६
१०	जयपुरा दर्जी	दलित महिला सदस्य	९८४२६५३१३४
११	नामकर सिम्खडा	खुला सदस्य-१	९८६८००६०९६
१२	मिनबहादुर खड्का	खुला सदस्य-२	९७४७५३८४०६
वडा नं. ३			
१३	राजेन्द्रनाथ योगी	अध्यक्ष	९८४८३०१९९१
१४	सुर्जाकुमारी रोकाया (फडेरा)	महिला सदस्य	९८६८३१८०२७
१५	विउरी दमाई	दलित महिला सदस्य	९८४६५४३२७०
१६	रतीनाथ योगी	खुला सदस्य-१	९७४२९५१५३२
१७	अतिमले कुमाल	खुला सदस्य-२	९८६५८०८१३६
वडा नं. ४			
१८	दिनेश सञ्ज्याल	अध्यक्ष	९८४८३०६५४२
१९	जयपुरा उपाध्याय	महिला सदस्य	९८४०१९३११७
२०	गोभिन्दकुमारी वि.क. (सुनार)	दलित महिला सदस्य	९८६६७६८७६०
२१	विर्खे सार्की	खुला सदस्य-१	९७४२४००३२४
२२	सत्या बराल	खुला सदस्य-२	९८४८३७२०२५
वडा नं. ५			
२३	मन तिरुवा	अध्यक्ष	९८४८३०५८०९
२४	सरिता शाही	महिला सदस्य	९७४५४९३११५
२५	बाँचु कामी	दलित महिला सदस्य	
२६	मैपुरा बम (शाही)	खुला सदस्य-१	९७४९९७६८२२
२७	रत्नमान रोकाया	खुला सदस्य-२	९७४८४८१९१३
वडा नं. ६			
२८	कर्ण फर्साल	अध्यक्ष	९८४८३५८३५९
२९	मिनाकुमारी शाही	महिला सदस्य	९८६९९७८८६८
३०	डल्ली सार्की	दलित महिला सदस्य	९८६९६५०२४५
३१	पर्व दमाई	खुला सदस्य-१	९८४८३७५०५१
३२	मोहनविर फडेरा	खुला सदस्य-२	९८४२३४२९१७
वडा नं. ७			
३३	कपुर महतारा	अध्यक्ष	९८६८१५०१०९
३४	बसन्दरा सहकारी	महिला सदस्य	९८६८३५८५८२
३५	बाँचु वि.क.	दलित महिला सदस्य	९७४२२६१७८०
३६	नरेन्द्र सहकारी	खुला सदस्य-१	९८४५४२४६९८
३७	टेकबहादुर रोकाया	खुला सदस्य-२	९७४२९७२७७३
वडा नं. ८			

क.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नं.
३८	मनीराज बराल	अध्यक्ष	९८६४३४२१२३
३९	रत्नादेवी न्यौपाने	महिला सदस्य	
४०	राजु टमटा	दलित महिला सदस्य	९८४८३२०७२७
४१	काले कामी (लोहार)	खुला सदस्य-१	९८४५४२५६०६
४२	परिलाल न्यौपाने	खुला सदस्य-२	९८६३१४६४३४
		वडा नं. ९	
४३	धनबहादुर धामी	अध्यक्ष	९८६२७१५८८५
४४	बाँचकला टमटा	महिला सदस्य	९८६८२४७२०८
४५	आमपुरा तिरुवा	दलित महिला सदस्य	९८६६६१०६०३
४६	अविलाल बराल	खुला सदस्य-१	९८६५२३६२८५
४७	अबैराम बराल (उपाध्याय)	खुला सदस्य-२	९८६८४४१९९५

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

तालिका ४: २०७९ को स्थानीय निर्वाचनबाट निर्वाचित कार्यपालिका

क.सं.	नाम	पद	
१	धर्मराज शाही	नगर प्रमुख	९८५८३२०११५
२	मनिराज बराल	नगर उप-प्रमुख	९८४८३०२५२७
३	उदयराम आचार्य	अध्यक्ष, वडा नं. १	९८६८५९२७२०
४	धुर्वराज सिम्खाडा	अध्यक्ष, वडा नं. २	९८४८५७७३४८
५	राजेन्द्रनाथ योगी	अध्यक्ष, वडा नं. ३	९८४८३०१९९१
६	दिनेश सञ्ज्याल	अध्यक्ष, वडा नं. ४	९८४८३०६५४२
७	मन तिरुवा	अध्यक्ष, वडा नं. ५	९८४८३०५८०९
८	कर्ण फर्साल	अध्यक्ष, वडा नं. ६	९८४८३५८३५९
९	कपुर महतारा	अध्यक्ष, वडा नं. ७	९८६८१५०१०९
१०	मनिराज बराल	अध्यक्ष, वडा नं. ८	९८६४३४२१२३
११	धन बहादुर धामी	अध्यक्ष, वडा नं. ९	९८६२७१५८८५
१२	भैरे तिरुवा	कार्यपालिका सदस्य	
१३	दंगाली सार्की	कार्यपालिका सदस्य	
१४	तार वि.क.	कार्यपालिका सदस्य	
१५	भैपुरा बम शाही	कार्यपालिका सदस्य	
१६	रत्ना देवी न्यौपाने	कार्यपालिका सदस्य	
१७	उमा योगी	कार्यपालिका सदस्य	९८४८३०२५३६
१८	पुनम वम शाही	कार्यपालिका सदस्य	९८६४७३८६००
१९	गोभिन्दा सुनार	कार्यपालिका सदस्य	९८६६७६८७६०
२०	जवानसिह बम	सचिव	९८५८३२२७१३

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

तालिका नं. ५: रास्कोट नगरपालिकाको विषयगत समिति र संयोजकहरू

क.सं.	समितिको नाम	समितिको संयोजक
१.	श्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति	धर्मराज शाही
२.	न्यायिक समिति	मनिराज बराल
३.	राजस्व परामर्श समिति	मनिराज बराल
४.	योजना तथा अनुगमन समिति	मनिराज बराल
५.	बजेट तथा योजना तर्जुमा समिति	मनिराज बराल
६.	आर्थिक विकास समिति	उदयराम आचार्य
७.	पूर्वाधार विकास समिति	राजेन्द्रनाथ योगी
८.	सामाजिक विकास समिति	मन तिरुवा
९.	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन समिति	दिनेश सञ्ज्याल
१०.	वातावरण तथा विपत् व्यवस्थापन समिति	भैरे तिरुवा
११.	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	जवानसिंह बम

स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

२.११. रास्कोट नगरपालिकाको प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरू

रास्कोट नगरपालिकाको प्रमुख समस्याको रूपमा स्थानीय तथा सरोकारवालाहरूसँग छलफल गर्दा विकट भूगोलका कारणले भौतिक पूर्वाधारको विकास नै रहेको छ । भौगोलिक विकटताको कारणले यहाँको स्थानीय उत्पादनले सजिलै बजार पाउन नसकेको, शिक्षा, स्वास्थ्यको सहज रूपमा पहुँच नभएको, नगरपालिका भित्रको सबै वडाहरूमा सडक सञ्जाल विस्तार गर्न खोजिए पनि सबै वस्तीमा मोटरबाटो सडक नपुगेको साथै दुर्गमका स्थानीय हिँडेरै आफ्नो यात्रा तय गर्ने गरेका छन् । तर कर्णाली राजमार्गमा पर्ने महत्वपुर्ण बजारको रूपमा यस नगरपालिकाको मान्म बजार रहेको छ । भौगोलिक बनावट चट्टाने पहाड भएकाले खतीयोग्य भूमि एकदमै कम हुँदा खाद्यान्न आपुर्ति बाहिरबाट गर्नुपर्ने वाध्यता छ । थोरै खतीयोग्य जमिनमा पनि बढि उत्पादन गर्न सकिएको छैन । यहाँका स्थानीयले तरकारी खेती र पशु पालनमा बढि रुची देखाउने गरेका छन् । साथै बजार क्षेत्रमा व्यापारलाई मुख्य व्यवसाय गरे पनि स्थानीयभन्दा बाहिरका व्यक्तिहरूको व्यापारमा सहभागिता छ ।

परिच्छेद ३: क्षमता विकासको समग्र लेखाजोखा

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६ अनुसार स्थानीय सरकारको क्षमता विकासलाई संस्थागत र मानव संसाधन क्षमता विकास गरी दुई भागमा विभाजन गरी क्षमता विकास योजना निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ ।

३.१ संस्थागत क्षमता विकासका तीन आयाम

सामान्यतया क्षमता विकासलाई तीन आयाममा विश्लेषण गर्न सकिन्छ । सर्वप्रथम संस्थाको संरचना विस्तार र दुरुस्त पार्नु पर्ने एउटा पाटो हो । तर त्यस संरचना भित्रको आवश्यक पर्ने मानव संसाधन दोस्रो पाटो हो भने तोकिएको जिम्मेवारी अनुसारका कार्य गर्न सक्ने गरी उनीहरूको ज्ञान, सिप र क्षमताको विकास गर्नु तेस्रो महत्वपूर्ण पाटो हो । यसका अतिरिक्त नगरपालिकाको संस्थागत संरचनाले निरन्तर घरघरै पुर्‍याउनु पर्ने सेवाहरू पनि हुन्छन् । जस्तैः कृषि सेवा, पशु सेवा, खानेपानी मर्मत सेवा, बाली तथा पशु बिमा सेवा, पकेट क्षेत्र विकास सेवा, उपचार तथा एम्वुलेन्स सेवा, सडक तथा ढल मर्मत सेवा, विपत्मा राहत सेवा आदि ।

यी सबै प्रकारका सेवाहरू नगरपालिका तथा वडामा रहेको सिमित जनशक्तिबाट मात्र सम्भव हुँदैन । वस्ती स्तरकै युवा वा समुदाय र अन्य सरोकारवालाहरूको क्षमता विकास गरी सेवा बजारहरूको स्थापना गर्दा नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने कतिपय सेवाहरू स्थानीय स्तरबाटै प्रवाह हुन सक्दछ । समुदायबाट समुदायकै लागि प्रदान गरिने यस्तो सेवा पनि क्षमता विकासको परिधि भित्र पर्न जान्छ ।

चित्र नं.: १ क्षमता विकासका तीन आयाम

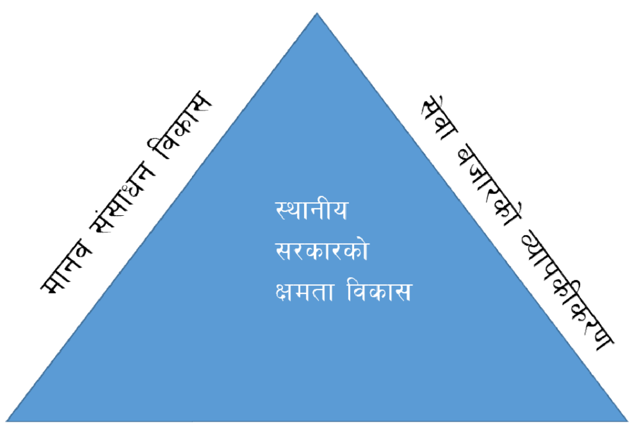

३.२.रास्कोट नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास लेखाजोखा

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची २, ३ र ५ अनुसार स्थानीय सरकार संस्थागत क्षमता (सञ्चालन व्यवस्थापन) लेखाजोखा, संस्थागत क्षमता (नेतृत्व तह) लेखाजोखा, आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा तथा *समुदायका लागि समुदाय* भन्ने मान्यतालाई पनि आत्मसात् गरी आवश्यक सेवा बजारहरूको समेत लेखाजोखा गरिएको छ । यस्तो लेखाजोखाबाट क्षमता विकासका विविध आयामहरू देखा पर्दछन् । विकास व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना तथा संगठन व्यवस्थापन, वित्तीय व्यवस्थापन, सूचना व्यवस्थापन, सुशासन, समन्वय र सहकार्य, मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण, राजस्व परिचालन र वित्तीय अनुशासन जस्ता एकल साझा तथा सङ्घीय कानुनबाट व्यवस्थित अधिकारहरूको प्रभावकारी उपयोगका लागि भौतिक स्रोत साधन व्यवस्था, नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि तयारी, मानव संसाधन प्राप्ति र तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धान जस्ता क्षेत्रको क्षमता विकासबाट मात्र स्थानीय तहको समग्र क्षमता विकासको लक्ष्य हासिल गर्न सकिन्छ ।

३.३ मानव संसाधनको क्षमता विकास लेखाजोखा

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ८ र ९ अनुसार स्थानीय सरकार विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा (शाखागत रूपमा) र स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा (विषय क्षेत्रगत रूपमा) पश्चात् क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गरिएको छ ।

आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वन, वातावरण तथा विपत् व्यवस्थापन र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन अन्तर्गत

१. **मागमा आधारित क्षमता लेखाजोखाः** दिग्दर्शनको अनुसूचि २ अन्तर्गतका क्षमता विकास क्षेत्र जस्तैः विकास व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना तथा संगठन व्यवस्थापन, वित्तीय व्यवस्थापन, सूचना व्यवस्थापन, सुशासन र समन्वय र सहकार्य जस्ता विषयहरूका अतिरिक्त मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण जस्ता अतिरिक्त विषयहरू माथि शाखागत रूपमा छलफल गरिएको थियो । अधिकाँश शाखाहरूबाट माथि भनिएका क्षमता विकास क्षेत्रमा अभिमूखिकरण, तालिम, एक्सपोजर भ्रमण, उत्प्रेरणा जस्ता कुरा अपेक्षा गरिएको छ *(अनुसूची १)* । दिग्दर्शनकै अनुसूची ३ अन्तर्गत नेतृत्व तहको क्षमता लेखाजोखा हुँदा पनि क्षमता विकासका हरेक क्षेत्रमा प्रशिक्षण, अनुशिक्षण, स्रोत साधनको व्यवस्थापन, थप कर्मचारी दरबन्दी जस्ता कुराहरू माग भएको अवस्था छ ।

२. **आपूर्तिमा आधारित क्षमता लेखाजोखाः** त्यसैगरी अनुसूची ५ को आपूर्तिमा आधारित क्षमताको लेखाजोखा अन्तर्गत नगरपालिकाको अधिकारको उपयोगको अवस्था, ऐन, नियम, विधि र प्रणालीको स्थापनाको अवस्था, शाखा तथा एकाइगत कर्मचारी तथा पूर्वाधार अवस्था र नयाँ अवधारणा, नीति तथा सूचना प्रविधिको उपयोगको अवस्था विश्लेषण गरिएको थियो *(अनुसूची २)* । नगरपालिकामा केहि ऐन नियम तथा कार्यविधिहरू तयार गर्न बाँकी भएको अवस्था, आवधिक क्षेत्रगत योजना मध्ये केही तयारी गर्नु पर्ने अवस्था, कर्मचारी दरबन्दी थपको व्यवस्था र नयाँ अवधारणा अन्तर्गत केहि योजना तयारी गर्नु पर्ने तथा योजना बनाउनु पर्ने देखियो (लेखाजोखाको विस्तृत विवरण अनुसूची १ देखि ३ सम्म र क्षमता विकास योजनाको विवरण तल तालिका ९ मा दिइएको छ) ।

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७६ को अनुसूची ८ र ९ अनुसार स्थानीय सरकार विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा (शाखागत रूपमा) र स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा (विषय क्षेत्रगत रूपमा) क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गर्दा आवश्यक ठानिएका ज्ञान, सिप र दक्षता वृद्धिका लागि सामान्यतया निम्न अनुसार अपेक्षा गरिएको छ *(अनुसूची ३ र ४)*।

- दिग्दर्शनको अनुसूची ८ अन्तर्गत सबै शाखाका कर्मचारीले स्वःमूल्याङ्कन गरी आफ्नो तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न ज्ञान, सिप र क्षमतामा केहिले मध्यम र केहिले न्यून रहेको स्वीकार्दै थप क्षमता विकासको अपेक्षा राखेको अवस्था छ ।
- त्यसैगरी दिग्दर्शनको अनुसूची ९ अन्तर्गत विषयगत क्षेत्रका रूपमा स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा गर्दा विभिन्न नेतृत्व तह, वडा तथा कर्मचारी र नगरपालिकाका विभिन्न कर्मचारीलाई विभिन्न तालिम तथा प्रशिक्षणहरूको माग गरिएको छ र क्षमता विकास योजनाको विवरण तल तालिका १० मा दिइएको छ) ।

३.४ सेवा बजारहरूको क्षमता विकास लेखाजोखा

नगरपालिकाले जनसमक्ष घरघरै र निरन्तर पुर्‍याउनु पर्ने सेवाहरू पनि हुन्छन् जस्तै कृषि सेवा, पशु सेवा, खानेपानीको मर्मत सेवा, बाली तथा पशु बिमा सेवा, पकेट क्षेत्र विकास सेवा, ज्येष्ठ नागरिकलाई सेवा, सडक मर्मत सेवा, विपत् राहत सेवा, पर्यटकीय सेवा, वातावरणीय सेवा, वृद्धाश्रम सेवा, मानव स्वास्थ्य सेवा आदि । यी सबै प्रकारका सेवाहरू नगरपालिका तथा वडामा रहेको सिमित जनशक्तिबाट मात्र सम्भव हुँदैन । बस्ती स्तरकै युवा या समुदायको क्षमता

विकास गरी सेवा बजारहरूको स्थापना गर्दा नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने कतिपय सेवाहरू स्थानीय स्तरबाटै प्रवाह हुन सक्दछन् । स्थानीय सिपले स्थानीय रूपमै बजार पाउने हुँदा समुदायको सेवा समुदायबाटै पुर्‍याउनु पनि क्षमता विकासको परिधि भित्र पर्न जान्छ । यसमा विकास साझेदार, नीजि क्षेत्र, उपभोक्ता समूहहरू, आमा समूह, स्वास्थ्य स्वयम्सेविका, युवा क्लवहरू, वृद्धवृद्धा क्लवहरू आदिलाई समेत विभिन्न स्वयम्सेवी अभियानमा सहभागी गराउन सकिन्छ । यसैलाई ध्यानमा राखी नगरपालिकाका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूको समन्वयमा निम्न अनुसारको सेवा बजार विकासको योजना बनाइएको छ ।

तालिका ६: सेवा बजारको विवरण

क.सं.	विकास गरिने सेवा	आवश्यक सङ्ख्या	यसबाट पर्ने प्रभाव
१.	कृषि तथा पशु सेवा प्राविधिक परिचालन	सबै वडामा आवश्यकता अनुसार	स्थानीय स्तरमा रोजगार पाउने र कृषकले स्थानीय स्तरबाट न्यूनतम कृषि सेवा सुविधा पाउने ।
२.	उद्यम विकासमार्फत बेरोजगारका लागि रोजगार सिर्जना गर्ने	सबै वडा	स्थानीय स्तरमा रोजगार पाउने
३.	सूचना प्रविधि मैत्री सेवा	सबै कार्यालय तथा सबै वडा	सूचना मैत्री कर प्रणाली
४.	स्वास्थ्य सेवा	सबै वडामा	विभिन्न समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी शिविर सञ्चालन गर्ने
५.	ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता घुम्ती सेवामार्फत घर घर पुर्‍याउने	सबै वडा	वडा स्तरका कर्मचारीको क्षमता विकास गरी सेवा प्रवाह हुने ।
६	सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना माध्यमको प्रयोग गर्ने	सबै कार्यालय	वडा स्तरमा छिटो र सहि सूचना प्रवाह हुने । पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्ने ।

परिच्छेद ४: समग्र योजना खाका

४.१ संस्थागत क्षमता विकास: एक परिचय

स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास भित्र यसको भूमिका तथा जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि आवश्यक पर्ने भौतिक, आर्थिक तथा मानव संसाधन, संस्थागत चेतना, दक्षता र सम्बन्धको समुच्च अवस्था हो । यसमा संस्थाको प्रत्यक्ष पहुँचभित्र रहेको दक्षता, ज्ञान, सिप, बुझाइ, नेतृत्वशैली, कार्यशैली, धारणा, मूल्य, सम्बन्ध, व्यवहार, स्रोत र साधनलाई समग्रतामा समेटिएको हुन्छ । संस्थागत क्षमता विकासले तोकिएको भूमिका तथा जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि व्यक्ति, संगठन तथा समाजमा रहेको ज्ञान, सिप र धारणा, क्षमता तथा स्रोतको उपयोगितामा वृद्धि गर्ने, बुझाइ तथा सम्बन्धलाई सुदृढ बनाउँछ । यसले क्षमतामा दिगोपनाका लागि मूल्यमान्यता, नीति, सैद्धान्तिक अवधारणा र उत्प्रेरणाका मुद्दाहरूलाई समेत सम्वोधन गर्दछ । यसबाट व्यक्तिको ज्ञान, सिप, धारणा र कार्यशैलीमा सकारात्मक प्रभाव ल्याउनुका साथै समग्र संस्था र प्रणालीको कार्य दक्षता र प्रभावकारिता वृद्धि हुन जान्छ ।

त्यसैले संस्थागत क्षमता विकासको उद्देश्य हासिल गर्नका लागि संगठन संरचना, नीति तथा कार्य प्रक्रिया, स्रोत तथा व्यवस्थापनका मुद्दाहरूलाई सम्वोधन गर्न सोको विश्लेषणलाई बढि ध्यान दिइएको थियो । यसबाट व्यक्ति, संगठन र समाजमा आइपर्ने समस्याहरू समाधान गर्न, सम्भावनाहरूको उपयोग गर्न तथा समयसापेक्ष विकासका निर्धारित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न आवश्यक ज्ञान, सिप र धारणा प्राप्त गर्न मद्दत मिल्ने अपेक्षा गरिएको छ । संस्थागत क्षमता विकास अन्तरगत पुराना तथा अनुपयुक्त कार्यशैली हटाउने वा रूपान्तरण गर्न विद्यमान क्षमतालाई अधिकतम प्रयोग गर्न, विद्यमान क्षमताको विकास तथा सुदृढीकरण गर्न र नयाँ क्षमता स्थापना गर्ने विषयमा विश्लेषण गरी योजनाको तयारी गरिन्छ । यसभित्र भौतिक स्रोत साधन, ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, मानव संसाधन व्यवस्था गरी चार भागमा छुट्याएर क्षमता विकास योजना तय गरिएको छ ।

४.२ स्थानीय सरकारको क्षमता विकास योजना (अनुसूची ७ बमोजिम)

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६ अनुसार नगरपालिकाका कर्मचारी तथा प्रतिनिधि तथा वडा सचिवहरू लगायत र सरोकारवालाहरूलाई एक दिने अनुशिक्षण पश्चात् दिग्दर्शनको अनुसूची २ देखी ५ सम्मका फारमहरू प्रयोग गरी लेखाजोखा गरी तालिका ९ अनुसारको योजना तयार गरिएको छ ।

तालिका ७: स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास योजनाको ढाँचा (दिग्दर्शको अनुसूची ७ मा आधारित)

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरू	एकाई	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि			बजेट रू.				लागत व्यहोर्ने स्रोत	
				२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०७९–८२ जम्मा बजेट	आन्तरिक	वाह्य
१. भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित												
वडा केन्द्रलाई सेवा प्रवाह केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने	सङ्ख्या	९	प्रशासन शाखा	३	३	४	२००००००	२००००००	२००००००	६००००००	६००००००	
सबै वडा कार्यालयलाई प्रविधि मैत्री बनाउने सेवाग्राही मैत्री कार्यकक्षहरू निर्माण गर्ने	सङ्ख्या	९	वडा अध्यक्षहरू	३	३	३	६०००००	६०००००	६०००००	१८०००००	१८०००००	
सबै वडामा इन्टरनेटको सहज पहुँच (सर्वर र अन्य प्राविधिक उपकरण)	वटा	१	सूचना तथा प्रविधि शाखा	३			६०००००			६०००००	६०००००	
राजश्व सफ्टवेयर	वटा	१	सूचना तथा प्रविधि शाखा तथा राजश्व शाखा	१				५०००००		५०००००	५०००००	
बायो म्याट्रिक हाजिरी प्रणाली	वटा	८	प्रशासन तथा सूचना प्रविधि शाखा	३	३	२	३०००००	३०००००	२०००००	८०००००	८०००००	
बजार व्यवस्थापन	वटा	१	भौतिक पूर्वाधार	२			४०००००	३०००००	३०००००	१००००००	१००००००	

विषयगत शाखालाई भवनको व्यवस्था (भवन निर्माण भइरहेकोले अन्य आवश्यक थप पूर्वाधार मात्र)	वटा	५	आर्थिक प्रशासन	५			१००००००	१००००००	१००००००	३००००००	३००००००	
पर्यटकिय क्षेत्रको भौतिक विकास (मालिका पदमार्ग, रास्कोट दरवार तथा सङ्ग्राहलय, शम्भुनाथ मन्दिर, देउरा मालिका मन्दिर, मलयागिरी पाटन)	वटा	५	पूर्वाधार विकास	२	१	१	२५०००००	२००००००	२००००००	६५०००००	३००००००	३५०००००
कोसेली घरको व्यवस्थाका लागि सहयोग कार्यक्रम	वटा	३		१	१	१	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	३०००००	
फलफूल तथा तरकारी भण्डार तथा चिस्यान केन्द्र निर्माण	वटा	१	पूर्वाधार विकास		१			२५०००००	२५०००००	५००००००		५००००००
अस्पताल र कार्यालयबाट निस्कने फोहरको उचित व्यवस्थापनको परियोजना सञ्चालन	वटा	१	पूर्वाधार विकास		१			२००००००	१५०००००	३५०००००		३५०००००
सबै सरकारी भवनलाई अपाङ्गता मैत्री बनाउने	वटा	२	पूर्वाधार विकास, शिक्षा, योजना, महिला विकास, प्रशासन शाखा		१	१			१००००००	१००००००	१००००००	
खेलकुद तथा मनोरञ्जनको लागि उद्यान सहितको पुस्तकालय स्थापना र खेल मैदानको निर्माण	वटा	१	पूर्वाधार विकास शाखा		१		१००००००	१००००००		२००००००	१००००००	१००००००

जम्मा भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित रू.							८५०००००	१३३०००००	११२०००००	३२००००००	१९००००००	१३००००००
२. नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि प्रक्रियासँग सम्बन्धित												
जैविक विविधता संरक्षणका लागि आवश्यक नीति बनाउने	वटा	१	प्रशासन शाखा, विधायन समिति	१			२०००००			२०००००	२०००००	
वातावरण तथा विपत् व्यवस्थापन सम्बन्धी बनेका नीतिको प्रयोगका लागि आवश्यक निर्देशिका निर्माण गर्ने	वटा	१	वन, वातावरण तथा विपत् व्यवस्थापन शाखा, विधायन समिति	१			२०००००			२०००००	२०००००	
वन जङ्गलबाट आउने रोयल्टीलाई व्यवस्थित गर्न कानुन बनाउने	वटा	१	वन, वातावरण तथा विपत् व्यवस्थापन शाखा, विधायन समिति	१			२०००००			२०००००	२०००००	
आकस्मिक कोष परिचालन नीति	वटा	१	वन, वातावरण तथा विपत् व्यवस्थापन शाखा, बिद्यायन समिति	१					२०००००	२०००००	१०००००	१०००००
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति निर्माण	वटा	१	प्रशासन शाखा महिला तथा बालबालिका शाखा, विधायन समिति	१			१०००००			१०००००	१०००००	
मर्मत सम्भार कोष व्यवस्थापन नीति तयारी	वटा	१	जिन्सी शाखा, विधायन समिति	१			१०००००			१०००००	१०००००	

आन्तरिक सञ्चार निर्देशिका निर्माण	वटा	१	सूचना प्रविधि शाखा र क्ष.वि.यो. स.स., विधायन समिति	१				१०००००		१०००००	१०००००	
कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन निर्माण (उच्च मूल्य र अर्ग्यानिक उत्पादन)	वटा	१	कृषि शाखा, विधायन समिति,	१			२०००००			२०००००	१०००००	१०००००
बाल विवाह विरूद्ध कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि	वटा	१	महिला बालबालिका शाखा, विधायन समिति	१			१०००००			१०००००	१०००००	
कार्यस्थलमा हुने दुव्यवहारसम्बन्धी ऐनको स्थानीयकरण	वटा	१	महिला बालबालिका शाखा, विधायन समिति	१			१०००००			१०००००	१०००००	
कर्मचारी आचारसंहिता तथा कार्य विभाजन कार्यविधि	वटा	१	प्रशासन शाखा	१			१०००००			१०००००	१०००००	
स्थानीय सरकारको कर तथा गैरकर सम्बन्धी कानुन निर्माण	वटा	१	आर्थिक प्रशासन शाखा	१				२०००००		२०००००	१०००००	१०००००
रास्कोट सङ्ग्राहलय सञ्चालन निर्देशिका	वटा	१	प्रशासन शाखा			१			१०००००	१०००००	१०००००	
टुक्रे योजनाहरूलाई निरुत्साहित गर्न तथा दिगो विकास योजनाहरूलाई प्रोत्साहन गर्न मापदण्ड निर्माण	वटा	१	विधायन समिति, प्रशासन शाखा	१			१५००००			१५००००	१५००००	
भवन नक्सा पाससम्बन्धी मापदण्ड निर्माण	वटा	१	विधायन समिति, प्रशासन शाखा, प्राविधिक शाखा	१			१५००००			१५००००	१५००००	

स्थानीय निर्माण सामग्रीहरूको दररेट विश्लेषणसम्बन्धी मापदण्ड तयार गर्ने	वटा	१	विधायन समिति, आर्थिक प्रशासन शाखा, प्राविधिक शाखा	१			१२५०००			१२५०००	१२५०००	
स्थानीय भाषा, संस्कृति, कला, ललितकला, बाजाको संरक्षण नीति बनाउने	वटा	१	आर्थिक, सूचना तथा प्रविधि शाखा		१			५०००००		५०००००	३०००००	२०००००
स्थानीय पाठ्यक्रम (१ देखि ५)	वटा	१	शिक्षा शाखा		१			५०००००		५०००००	५०००००	
बाँकी क्षेत्रगत योजना	वटा	२	प्रशासन शाखा, योजना शाखा			१			५०००००	५०००००	३०००००	२०००००
जम्मा नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि प्रक्रियासँग सम्बन्धित रू.			योजना शाखा				**१७२५०००**	**१३०००००**	**८०००००**	**३८२५०००**	**३१२५०००**	**७०००००**
३ मानव संसाधन प्राप्तिसँग सम्बन्धित												
कार्यालयमार्फत् सेवा प्रवाह गर्ने प्राविधिकहरू उत्पादन	जना	६	९ वटा वडा	१	२	२	५०००००	५०००००	५०००००	१५००००	१०००००	५०००००
खानेपानी व्यवस्थापनका लागि प्लम्बर तथा अन्य जनशक्ति उत्पादन	जना	६	प्रशासन/ सामाजिक सेवा समिति	२	२	१	३०००००	२०००००		५०००००	३०००००	२०००००
कृषि तथा पशु बिमा सहजकर्ता	जना	३	प्रशासन / कृषि समिति	१	२			३०००००	२०००००	५०००००	३०००००	२०००००

सामुदायिक बन संरक्षणका लागि गाउँ स्तरमा स्वर्स्फुत हेरालोको व्यवस्थापन गर्ने (तालिम स्वयम्सेवकीय निर्वाहभत्ता सहित)	जना	९	वन वातावरण, विपत् व्यवस्थापन	✓			६०००००			६०००००	३०००००	४०००००
लघु उद्यमशिलता तालिम (स्थानीय उत्पादन उत्पादन, प्याकेजिङ, ब्रान्डिङ)	जना	३०	प्रशासन / कृषि समिति/आर्थिक समिति	✓	✓	✓	५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	७५००००	७५००००
जम्मा मानव संसाधन प्राप्तिसँग सम्बन्धित रू.							**२००००००**	**१५०००००**	**१२०००००**	**४७०००००**	**२६५००००**	**२०५००००**
४. तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धानसँग सम्बन्धित												
क्षेत्रगत आवधिक गुरुयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यशाला (५ वटा क्षेत्रगत) ५ दिनको आवासीय तालिम	पटक	१	योजना तथा अनुगमन र प्रशासन शाखा		✓			२०००००		२०००००	२०००००	
भवन तथा सडकलगायत अन्य भौतिक संरचनाहरूको लागि डिजाइन तथा सर्वे गर्ने सफ्टवेयर र उपकरण सम्बन्धी प्राविधिक जनशक्तिलाई तालिम	वटा	२	योजना तथा अनुगमन र प्रशासन शाखा	✓		✓	२०००००		२०००००	४०००००	२०००००	२०००००
सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी EPG तालिम र खरिद व्यवस्थापन तालिम	वटा	३	प्रशासन तथा लेखा शाखा	✓	✓	✓	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	३०००००	
बनाउन बाँकी रहेका ऐन, नियम, कार्यविधि तथा तयारीसम्बन्धी कार्यशाला	वटा	१	कानुनी इकाई र प्रशासन शाखा	✓	✓		२५००००	२५००००		५०००००	५०००००	

नगरसभा व्यवस्थापन तालिम	वटा	१	प्रशासन शाखा	१			१५००००			१५००००	१५००००	
कार्य सम्पादन, मुल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन तयार र मापदण्ड निर्धारण सम्बन्धी कार्यशाला	वटा	१	योजना तथा अनुगमन र प्रशासन शाखा		१			२०००००		२०००००	२०००००	
गुनासो व्यवस्थापन बारे वडा समिति, वडा सचिव र न्यायिक समितिलाई प्रशिक्षण	वटा	२	गाउँपालिका र कार्यपालिका	१	१		१०००००	१०००००		२०००००	१०००००	१०००००
संघ र प्रदेशसँग समन्वय र सहकार्यका लागि अन्तरक्रिया/ छलफल	वटा	६	प्रशासन	२	२	२	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	२०००००	१०००००
लैङ्गिक समानता, समावेशी पहुँच सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम	वटा	३	सामाजिक विकास शाखा	१	१	१	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	१०००००	२०००००
कर्मचारीहरूको लागि क्षमता विकास तालिम	वटा	३	सामाजिक विकास, प्रशासन	१	१	१	२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	३०००००	३०००००
गाउँपालिका र विकास साझेदारहरूबीच अन्तरक्रिया	वटा	६	गाउँपालिका र कार्यपालिका	२	२	२	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	१५००००	१५००००
सबै तह र शाखाका नयाँ कर्मचारीलाई सेवा प्रवेश तालिम	वटा		गाउँपालिका र कार्यपालिका	नियमित	नियमित	नियमित	५००००	५००००	५००००	१५००००	१५००००	

सबै तहका नयाँ कर्मचारीलाई सेवाकालिन तालिम	वटा		गाउँपालिका र कार्यपालिका	नियमित	नियमित	नियमित	५००००	५००००	५००००	१५००००	१५००००	
वन रक्षकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम	वटा	१	गाउँपालिका र कार्यपालिका			१			१०००००	१०००००		१०००००
वन उपभोक्ता समितिलाई तालिम	वटा	१	वतावरण र विपद् व्यवस्थापन	१			१०००००			१०००००	१०००००	
तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धानसँग सम्बन्धित जम्मा रू.							१५०००००	१४५००००	१००००००	३९५००००	२८०००००	११५००००
कूल जम्मा							रू. ३९५००००/-					

४.३ मानव संसाधन विकासः एक परिचय

मानव संसाधनको क्षमता विकास भनेको मानिसका लागि भविष्यको लगानी र वर्तमानको कार्यक्षमता अभिवृद्धि हो । यसलाई नगरपालिकाको खर्चका रूपमा बुझ्नु हुँदैन । मानव संसाधन विकासका लागि ज्ञान र सिपमा गरिएको लगानीले संस्थालाई गतिशील बनाउँछ । सामान्यतया मानव संसाधन विकास भनेको संस्थामा कार्यरत कर्मचारी, नेतृत्व पङ्क्ति तथा विविध कार्यमा सहयोग गर्ने सेवा बजारको व्यक्तिगत र संस्थागत सिप, ज्ञान र क्षमता विकासको अभिव्यक्ति हो ।

मानव संसाधन विकासभित्र तालिम, अभिमुखिकण, अध्ययन अवलोकन गोष्ठी, अन्तरक्रिया, छलफल आदि मात्र सिमित हुँदैन । यसमा संगठनमा आवद्ध कर्मचारी तथा प्रतिनिधि, संस्थाको आन्तरिक तथा वाह्य व्यवस्थापन, संरचना, विधि र प्रस्तुती समेत निहित हुन्छ । त्यसैले यो क्षमता विकास योजना बनाउँदा वर्तमानमा भएको जनशक्तिको विद्यमान क्षमताको मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी त्यस अनुरूप क्षमता विकास रणनीति तथा योजनाको तर्जुमा गरिएको छ । नगरपालिकाका कर्मचारीसँगको समूहगत र व्यक्तिगत छलफल र अध्ययनबाट उनीहरूको कार्य विवरण अनुसार गर्नुपर्ने कार्यका लागि आवश्यक पर्ने र विद्यमान ज्ञान, सिप र दक्षता बीचको अन्तर पहिचान गरिएको छ । यसबाट प्राप्त भएका सूचनाहरूको अध्ययन तथा विश्लेषण गरी मानव संसाधन विकासका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूको पहिचान गरी योजना बनाइएको हो ।

४.४ स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना (अनुसूची १० बमोजिम)

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७६ अनुसार नगरपालिकाका कर्मचारी तथा प्रतिनिधि, वडा सचिवहरू र सरोकारवालाहरूलाई एक दिने अनुशिक्षण पश्चात् दिग्दर्शनको अनुसूची ८ र ९ का फारमहरू प्रयोग गरी लेखाजोखा गर्नु पर्नेमा स्थानीय निर्वाचन २०७९ का लागि सबै राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, जनप्रतिनिधि व्यस्त भएको अवस्थामा पनि कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी विभिन्न योजनामा छलफल गरिएको थियो । सोहिमार्फत् तालिका १० अनुसारको योजना तयार गरिएको छ ।

तालिका ८: स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजनाको ढाँचा (दिग्दर्शको अनुसूची १० मा आधारित)

मानव संसाधन विकास क्रियाकलापहरू	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारिता	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधि				बजेट रू.				जम्मा बजेट रू.	
				२०७९/८०	०८० /८१	०८१ /८२	जम्मा संख्या	२०७९/८०	०८० /८१	०८१ /८२	२०७९–८२ जम्मा बजेट	आन्तरिक	वाह्य
१.निर्वाचित पदाधिकारीहरूका लागि													
गाउँ तथा वडा सभा व्यवस्थापनसम्बन्धी अभिमुखीकरण	गाउँ तथा वडा सभा र बैठकहरू व्यवस्थित हुने	गाउँ तथा वडा सभा र बैठकहरू व्यवस्थित र नियमित हुने	प्रशासन शाखा	१			१	२०००००			२०००००	१०००००	१०००००
जनप्रतिनिधिहरूलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमासम्बन्धी अनुशिक्षण	योजना तर्जुमाको ज्ञान	योजना तर्जुमा चुस्त हुने	योजना शाखा		१	१	२		१०००००	१०००००	२०००००	१०००००	१०००००
क्षेत्रगत आवधिक योजना कार्यान्वयनको बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	आवधिक योजनाको महत्व र ज्ञान	योजना निर्माणमा सहयोग	प्रशासन शाखा र योजना शाखा	१			१	१५००००			१५००००	१५००००	

योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली र प्रतिवेदन लेखन बारे कार्यपालिका सदस्यहरू, वडाका प्रतिनिधिहरूलाई तालिम	योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको ज्ञान अभिवृद्धि हुने	योजना चक्र व्यवस्थापन तथा मुल्याङ्कन प्रणलीमा सहजता आउने ।	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	१	१		२	१०००००	१०००००		२०००००	२०००००	
योजना निर्माण प्रक्रियाका बारेमा अभिमुखिकरण	योजना निर्माणमा सहज	योजना आवश्यकताको आधारमा पहचिान गर्न सहयोग	योजना शाखा	१			१	१०००००			१०००००	१०००००	
लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण बारे कार्यपालिका र वडा समितिका पदाधिकारीलाई प्रशिक्षण	GESI बारे संवेदनशिलता आउन	समावेशी विकास हुने	प्रशासन प्रमुख महिला तथा बालबालिका शाखा	१	१	१	३	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	२०००००	१०००००
न्याय सम्पादन तथा मध्यस्थता बारे न्यायिक समितिका पदाधिकारीलाई प्रशिक्षण	न्याय सम्पादनमा सहजता र मेलमिलापमा वृद्धि	स्थानीय झैं-झगडा मिलाउन सक्षम हुने	प्रशासन शाखा, न्यायिक समिति	१	१		२	१५००००	१५००००		३०००००	२०००००	१०००००

सार्वजनिक र सामाजिक उत्तरदायित्व जवाफदेहिताका अवधारणा, औजारहरू र उपयोग सीप बारे कार्यपालिका तथा वडाका पदाधिकरीलाई तालिम	उत्तरदायित्वको सम्वेदनशिलता बढ्ने	सार्वजनिक जवाफदेहितामा सुधार हुने	प्रशासन शाखा		१	१	२		१०००००	१०००००	२०००००	२०००००	१०००००
स्थानीय स्रोत साधनहरूको पहिचान, उच्चतम उपयोग र व्यवस्थापनसम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम	स्रोत साधनको पहिचान र उपयोगको अवस्थाको लेखाजोखा	स्थानीय स्रोत परिचान र व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुग्न	प्रशासन शाखा	१	१		१	१५००००	१५००००		३०००००	२०००००	१०००००
नेतृत्व विकाससम्बन्धी विशेष तालिम	नेतृत्वका विविध आयाम बारे ज्ञान	जनताका माझ कसरी नेतृत्व गर्ने र नेतृत्वका गुण के हुन् आदिबारे ज्ञान भई नेतृत्व कौशलता विकास हुने	प्रशासन शाखा			१	१	२०००००			२०००००	२०००००	
इच्छुक नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीलाई प्राविधिक तालिम	सामान्य कम्प्युटर ज्ञान, भर्चुअल मिटिङ आदि, ड्राइभिङ बारे ज्ञान, सिप र दक्षता प्राप्त हुने ।	क्षमता वृद्धि भइ कार्यसम्पादनमा सुधार आउने ।	प्रशासन शाखा	१				३०००००			३०००००	२०००००	१०००००
भवन नक्सा पास सम्बन्धी मापदण्ड सम्बन्धी तालिम	भवन नक्सा र यसका मापदण्डका बारेमा प्राविधिक ज्ञान ।	व्यवस्थित नगर विकासका लागि सघाउ पुग्ने		१	१		२	१५००००	१५००००		३०००००	३०००००	

नमुना नगरपालिका र उपयोगी परियोजना एक्सपोजर भ्रमण	नमुना कार्य अवलोकनबाट ज्ञान र उत्प्रेरणा	पलिकाका नमुना परियोजना र कार्य गर्न सघाउ पुग्ने				१	१			४०००००	४०००००	२०००००	२०००००
जम्मा निर्वाचित प्रतिनिधिको रू.								१६०००००	८५०००००	७००००	३९५०००००	२३५००००	१००००००
२. समिति, उपसमितिहरूका लागि													
विभिन्न उपभोक्ता समितिहरूलाई विकासमा जनसहभागिता बारे प्रशिक्षण	जनसहभागिताको ज्ञान	जनसहभागिता जुट्ने	योजना शाखा	१	१	१	३	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	२०००००	१०००००
स्थानिय आवश्यकताको योजना पहिचान अनुशिक्षण	योजना प्राथमिकिरणको ज्ञान	योजना छनौटमा सहयोग	योजना शाखा	१	१		२	१०००००	१०००००		२०००००	१०००००	१०००००
सूचनाको हक बारे स्थानीय, ग्रामीण समितिहरूको क्षमता विकास तालिम	सूचनाको ज्ञान	सूचना आदन प्रदानमा सहयोग	प्रशासन शाखा सूचना तथा प्रविधि शाखा	१			१	१०००००			१०००००	१०००००	
विषयगत आवधिक योजना कार्यान्वयन रणनीतिको बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	क्षेत्रगत स्थानीय विकास योजना बनाउन र समस्या समाधान गर्न	समस्या पहिचान र त्यसको उचित समाधान खोज्न सहज	प्रशासन शाखा	१			१	१०००००			१०००००	१०००००	

विषयगत समितिहरूलाई उनीहरूको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी बारे प्रशिक्षण	जिम्मेवारी प्रष्ट हुने	जिम्मेवारी निर्वाह हुने ।	प्रशासन शाखा	१	१		२	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	२०००००	१०००००
जनप्रनिधिहरू र समिति उपसमितिलाई दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरणसम्वन्धी तालिम	दिगो विकासका लक्ष्यबारे ज्ञान हासिल हुने	दिगो विकास लक्ष्य पुरा गर्न स्थानीय तहले आफ्नो ठाउँबाट भूमिका खेल्न सक्ने	नगरपालिका	१	१		१	१०००००	१०००००		२०००००	१०००००	१०००००
अनुगमन र मूल्याङ्कनबारे समितिलाई विशेष तालिम	अनुगमन र मूल्याङ्कनसम्बन्धी विशेष ज्ञान हुने	अनुगमन र मूल्याङ्कनसम्बन्धी दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुने	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा		१			१०००००			१०००००	१०००००	
समितिलाई क्षमता विकासका लागि एक्पोजर भ्रमण	भ्रमणबाट ज्ञान हासिल हने	भ्रमणबाट ज्ञान हासिल गरी स्थानीय तहमा लागु गर्न सकिने	प्रशासन शाखा			१	१			२०००००	२०००००	१०००००	१०००००
जम्मा समिति, उपसमितिहरूका लागि रू.								**७०००००**	**४०००००**	**४०००००**	**१६०००००**	**१००००००**	**५०००००**
३. कर्मचारीहरूका लागि													
क्षेत्रगत आवधिक योजना कार्यान्वयन रणनीतिको बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	क्षेत्रगत स्थानीय विकास योजना बनाउन र समस्या समाधान गर्न	समस्या पहिचान र त्यसको उचित समाधान खोज्न सहज	प्रशासन शाखा	१	१		१	१०००००	१०००००		१०००००	२०००००	

बालअधिकार, बालसंरक्षण, लैससास सम्बन्धी तालिम	विषयवस्तुको ज्ञान	बाल संरक्षणको बारेमा ज्ञान अभिवृद्धि	प्रशासन शाखा /सामाजिक विकास समिति	१	१		२	१५००००	१५००००		३०००००	२०००००	१०००००
बोलपत्र आह्वान, सार्वजनिक खरिद नियमावली बारे क्षमता अभिवृद्धि तालिम	बोलपत्र अह्वान, सार्वजनिक खरिदको ज्ञान	बोलपत्र अह्वान र खरिद प्रक्रिया गर्नमा सहजता हुने	प्राविधिक शाखा	१	१	१	३	१५००००	१५००००	१५००००	४५००००	३०००००	१५००००
स्थानीय शासनसम्बन्धी नीति नियम, सार्वजनिक प्रशासन बारे वडा सचिवहरूलाई प्रशिक्षण	सुशासन सहितको सेवा प्रवाहको ज्ञान	स्थानीय शासन सञ्चालनमा सहजता	प्रशासन शाखा	१	१	१	२	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	२०००००	१०००००
नतिजामा आधारित योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली बारे योजना शाखा, प्राविधिक शाखाका कर्मचारी र वडा सचिवहरूलाई तालिम	ग्रामीण योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन बारे ज्ञान प्राप्त हुने	योजना चक्र व्यवस्थापन तथा मुल्याङ्कन प्रणालीमा सहजता आउने ।	प्रशासन शाखा, योजना शाखा पूर्वाधार विकास शाखा		१	१	२		१०००००	१०००००	२०००००	२०००००	
लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण बारे नगरपालिकाका कर्मचारी र वडा सचिवहरूलाई अभिमुखिकरण	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण बारे सम्वेदनशिलता आउने	समावेशी विकास हुने	प्रशासन शाखा			१	१			१५००००	१५००००	१५००००	

सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन बारे अभिमूखिकरण	खरिदलाई व्यवस्थित गर्ने	सरकारी सम्पत्तिको व्यवस्थापन र आर्थिक पारदर्शिता	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुखको सहयोगमा	१			१	१५००००			१५००००	१५००००	
सूचना प्रविधि, अभिलेख व्यवस्थापन तथा ज्ञान व्यवस्थापन बारे गाउँपालिकाका विषयगत शाखाका कर्मचारी र वडा कार्यालयका कर्मचारीलाई प्रशिक्षण	प्राविधिक ज्ञान हासिल गर्न	कार्यहरू प्रविधि मैत्री हुने	प्रशासन शाखा		१	१	२		१०००००	१०००००	२०००००	२०००००	
सेवाकालिन तथा प्रवेश तालिम	विषयगत क्षेत्रको ज्ञान	कार्य सम्पदानमा सहजता	प्रशासन शाखा	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	३०००००	३०००००
सबै कर्मचारीलाई आधारभूत जिम्मेवारीको आधारमा पुनर्ताजगी तालिम	जिम्मेवारी अनुकुलको ज्ञान हासिल हुने	पदको जिम्मेवारी राम्रोसँग बहन हुने सेवा प्रवाह राम्रो हुने	प्रशासन शाखा	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	१५००००	१५००००	१५००००	४५००००		४५००००
उत्कृष्ट र अनुकरणीय सेवा प्रदान गर्ने ३ दक्ष कर्मचारीलाई सम्मान र पुरस्कार	कर्मचारीका लागि राम्रो अनुकरणिय प्रेरणा प्राप्त हुने	काममा लगनशिलता, दक्षता र इमान्दारितामा वृद्धि भइ जनतालाई थप सेवा प्रदान हुने	कार्यपालिका र विशेष समिति	१	१	१	३	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	३०००००	
जम्मा कर्मचारीका लागि रू.								११०००००	११५००००	१०५००००	३३०००००	२२०००००	११०००००
४. सेवाग्राही लक्षित क्षमता विकास													

कृषि तथा पशु सेवा प्राविधिक र ग्रामीण कृषि, पशु प्रविधिकर्तालाई तालिम	स्थानीय सेवा बजारको विकास	कृषकलाई घरदैलो सेवामा पहुँच	पालिका कृषि शाखा	१	१	१	३	२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	३०००००	३०००००
खानेपानीका लागि ग्रामीण मर्मत सम्भार कार्यकर्ता तालिम	स्थानीय सेवा बजारको विकास	खानेपानी सेवाहरू निरन्तर सुचारु हुने	वडा कार्यालय स्वास्थ्य शाखा	१	१	१	३	१५०००००	१५०००००	१५०००००	४५०००००	२००००० ०	२५०००००
जडिबुटी खेती, सङ्कलन र प्रशोधनबारे तालिम	दिगो सङ्कलन र प्रशोधनका विधि र प्रविधिबारे ज्ञान हुने	जडीबुटीको दिगो सङ्कलन र उपयोगबाट आयआर्जनमा वृद्धि सहज जीवनयापन हुने	विपद् तथा वातावरण समिति /आर्थिक समिति			१	१			२०००००	२०००००	१०००००	१०००००
भवन नक्सा पास सम्बन्धी, मापदण्ड सम्बन्धी अन्तरक्रिया (भूकम्प प्रतिरोधात्मक र सुरक्षित घरबारे पनि छलफल)	सुरक्षित र दिगो घर निर्माणबारे ज्ञान र सूचना प्राप्त हुने	सुरक्षित र व्यवस्थित आवासको दिशामा नगरपालिका अघि बढ्ने	विपत् व्यवस्थापन शाखा	१			१	१५००००			१५००००	१५००००	
महिला स्वयंसेविकाहरूलाई पोषण सुधार बारे पुनर्ताजगी तालिम	पोषण सुधारका विविध उपायहरूको जानकारी हुने	पोषण सुधारका उपायहरू अवलम्वन हुने	वडा कार्यालय स्वास्थ्य शाखा	२	२	२	६	२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	३०००००	३०००००
परम्परागत उपचार विधिबारे आम्ची र वैद्यहरूलाई विशेष तालिम	परम्परागत आरोग्य ज्ञानको विस्तार	यसको सही विस्तारले जनताको स्वास्थ्यमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने				१		१०००००			१०००००	१०००००	
अपाङ्गता र ज्येष्ठ नगारिकलाई उत्प्रेरणा तथा तालिम (छुट्टाछुट्टै दुइ कार्यक्रम)	समाजमा जीवन जीउने कला, ज्ञान, सिप प्राप्त हुने	समाजमा असक्तहरूले पनि आफ्नो भूमिका देखाई आशाप्रद जीवन बाँच्न सक्ने	वडा कार्यालय स्वास्थ्य शाखा		१	१	२		१५००००	१५००००	३०००००	२०००००	१०००००

जम्मा सेवाग्राही लक्षित क्षमता विकासका लागि रू.								८०००००	७०००००	९०००००	२४०००००	१३५००००	१०५००००
५. साझेदारहरूको क्षमता विकास													
विद्यालयका शिक्षकहरूलाई बालमैत्री पूर्वाधारको आवश्यकता र उपयोगिता बारे अनुशिक्षण	वाल उद्यान र वालमैत्री पूर्वाधारको ज्ञान	उद्यान स्थापना र वालमैत्री पूर्वाधार निर्माण हुने वालमैत्री वातावरण निर्माण हुने	वडा कार्यालय शिक्षा शाखा	४	४		८	३२००००			३२००००	२०००००	१२००००
सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम	वनको बहु उपयोगिता ज्ञान हासिल गर्ने	वनको थप संरक्षण हुने	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	१	१		२	१५००००	१५००००		३०००००	१५००००	१५००००
प्रकृतिका प्रकोप र विपत् व्यवस्थापन बारे तालिम	प्राकृतिक प्रकोप र विपद् प्रतिरोध गर्न ज्ञान, सिप र क्षमता विकास हुने ।	प्राकृतिक प्रकोप प्रतिरोधी समुदायको निर्माण हुन मद्दत हुने	विपत् व्यवस्थापन शाखा		१		१		२०००००		२०००००	१०००००	१०००००
युवा, महिला, दलित र अपाङ्गता लक्षित उद्यमशिलता तालिम कार्यक्रम	उद्यमशिलता सम्बन्धी ज्ञान र सिप प्राप्त हुने (जस्तैः खरायोको टोपी, काठका स-साना उपहार सामग्री र स्थानीय उत्पादन)	रोजगारी र उद्यमशिलता विकास हुने	सामाजिक विकास शाखा, उद्यम शाखा	१	१	१	३	५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	७५००००	७५००००

स्वास्थ्य चौकीका कर्मचारीलाई स्वास्थ्य सेवाको डिजिटल विधिबाट एकिकृत अभिलेख व्यवस्थापन तालिम	डजिटल प्रविधिको ज्ञान	सेवाहरूको अभिलेखहरू डिजिटल विधिबाट अध्यावधिक हुने	स्वास्थ्य शाखा		१				१०००००			१०००००	
स्थानीय सहकारीहरूलाई कृषि उद्यमबारे प्रशिक्षण	कृषिलाई उद्यमको रूपमा बुझाई हुने	कृषिमा व्यवसायिकरण हुने	वडा कार्यालय		१	१	२		१०००००	१०००००	२०००००	२०००००	
निजी क्षेत्र तथा विकास साझेदार, स्थानीय गैससँग समन्वय र क्षमता वृद्धि	निजी क्षेत्र, विकास साझेदार र गैससलाई स्थानीय तहको विकासमा जोड्न सकिने	स्थानीय तहको विकास निर्माण महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने	नगरपालिका	१	१		२	१०००००	१०००००		२०००००	१०००००	१०००००
करदाता शिक्षा कार्यक्रम	कर प्रणाली व्यवस्थित हुने	कर प्रणाली सुदृढ भई राजस्व वृद्धि हने	राजस्व शाखा	१	१	१	३	७५०००	७५०००	७५०००	२५५०००	२५५०००	
युवा क्लवलाई स्वयसेवाका लागि तालिम	युवाले विभिन्न ज्ञान सिप र क्षमता विकास गर्ने	युवामा स्वयम्सेवी भावना विकास भइ समाज सुधार हुने	योजना शाखा, सामाजिक विकास शाखा			१	१			३०००००	३०००००	२०००००	१०००००
तीर्थ, जात्रा र मेला व्यवस्थापन तालिम (युवा सङ्लग्नतामा समिति समेत निर्माण हुने)	प्रख्यात वडिमालिका लगायतका मेला र तिर्थको व्यवस्थापनको ज्ञान र क्षमता विकास	मेलाहरू व्यवस्थित भएको हुने र राम्रा पक्षको प्रचार प्रसार भइ पर्यटनमा वृद्धि र जनताको जीवनस्तरमा सुधार हुने	नगरपालिका, नागरिक समाज र समितिहरू	१	१	१	३	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	२०००००	१०००००

होटल तथा पर्यटन व्यवसायीलाई अथिति सत्कार, सरसफाई र पर्यटन उत्पादन र विकासका बारे विशेष तालिम	पर्यटन र अतिथि सत्कारसम्बन्धी ज्ञान	पर्यटन विकासमा योगदान पुग्ने	सामाजिक विकास शाखा	१	१	१	३	१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	१५००००	१५००००
जम्मा रू.								१३४५०००	१३२५००००	११७५०००	३८७५००००	२३०५०००	१५७००००
कूल जम्मा मानव संसाधन विकासका लागि रू.			रू. १४९२५०००/-										

खर्च सारांश सामान्यतया संस्थागत क्षमता विकासका लागि रास्कोट नगरपालिकाले व्यहोर्न सक्ने स्रोतको विश्लेषण गर्दा निम्न अनुसार हुन आउने देखिन्छ ।

तालिका ९: संस्थागत क्षमता विकासको खर्च सारांश

क.सं.	संस्थागत क्षमता विकासका क्षेत्र	जम्मा लागत रू.	नियमित बजेटबाट	प्रतिशत	बाह्य स्रोतको अपेक्षा रू.	बाह्य श्रोतको आपेक्षा प्रतिशत
१	भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित	३२००००००	१९००००००	५९.३७	१३००००००	४०.६२
२	नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि प्रक्रियासँग सम्बन्धित	३८२५०००	३१२५०००	८१.७	७०००००	१८.३०
३	मानव संशाधन प्राप्तिसँग सम्बन्धित	४७०००००	२६५००००	५६.३८	२०५००००	४३.६१
४	तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धानसँग सम्बन्धित	३९५००००	२८०००००	७०.८९	११५००००	२९.११
	जम्मा	**४४४७५०००**	**२७५७५०००**	**६२.०१**	**१६९०००००**	**३७.९९**

तालिका १०: मानव संसाधन विकासको खर्च सारांश

क.सं.	संस्थागत क्षमता विकासका क्षेत्र	जम्मा लागत रू.	पालिकाको नियमित बजेटबाट	प्रतिशत	बाह्य स्रोतको अपेक्षारू.	प्रतिशत
१	निर्वाचित पदाधिकारीहरूका लागि	३३५००००	२३५००००	७०.१४	१००००००	२९.८५
२	समिति, उपसमितिहरूका लागि	१६०००००	१००००००	६२.५	६०००००	३७.५
३	कर्मचारीहरूका लागि	२८०००००	१९५००००	६९.६	८५००००	३०.४
४	सेवाग्राही लक्षित क्षमता विकास	**३३०००००**	**२२०००००**	६६.६७	**११०००००**	३३.३३
५	साझेदारहरूको क्षमता विकास	**३८७५०००**	**२३०५०००**	६१.६	**१५७००००**	३८.४
जम्मा खर्च		**१४९२५०००**	**९८०५०००**	**६५.६९**	**५०२००००**	**३४.३०**

यी माथिका दुवै संस्थागत क्षमता विकास र मानव संसाधन विकासका लागि कूल रू.५ करोड ९४ लाख खर्च आउँछ जुन नगरपालिकाको क्षमताभन्दा धेरै माथि हुन्छ । माथि संस्थागत क्षमता विकासमा मात्रै नगरपालिकाले रू. ४ करोड ४४ लाख ७५ हजार व्यहोर्नु पर्ने हुन्छ र बाँकी १ करोड ४९ लाख २५ हजार मानव संसाधन विकासका खर्च समेत गर्दा नगरपालिकाको क्षमताले नपुग्ने देखिन्छ । नगरपालिकाले संस्थागत क्षमता र मानव संसाधन दुवै गरी आफ्नो स्रोतबाट रू. ३ करोड ७३ लाख ८० हजार (६२.९२ प्रतिशत) बेहोर्नु पर्ने देखिन्छ भने रू. २ करोड १९ लाख २० हजार (३६.९० प्रतिशत) को वाहय स्रोत खोजी गर्नु पर्ने हुन्छ । सेवा र स्रोतको सम्भावना भएका सरोकारवालाहरूको खोजी गर्ने सिलसिलामा दिग्दर्शनको अनुसूची ६ अनुसारको क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरू विश्लेषण गर्ने प्रयत्न गरिएको छ ।

तालिका ११: क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरू (दिग्दर्शको अनुसूची ६ सँग सम्बन्धित)

स्रोत व्यक्ति वा सरोकारवाला पक्षको नाम	क्षमता विकास सहकार्य वा सहयोगका क्षेत्र	सम्भावित भूमिका
सङ्घीय सरकार	आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग सहयोग, कर्मचारीको व्यवस्थापनमा सहयोग	आर्थिक अनुदान
प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली	प्राविधिक सहयोग, क्षमता विकास (श्रोत व्यक्ति, विज्ञ	क्षमता अभिवृद्धि, तालिम, नीति तथा रणनीति

	सहयोग)	तयारी, आवधिक योजना तयारी
प्रदेश सरकार, विषयगत मन्त्रालयहरू	आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	आर्थिक अनुदान
राष्ट्रिय योजना आयोग	आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	
कर्णाली प्रदेश योजना आयोग	आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	
जिल्ला समन्वय समिति, कालीकोट	आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	
अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स.,/गै.स.स.	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति बनाउन र क्षमता अभिवृद्धीका लागि तालिम, अभिमूखिकरण सचेतिकरण गर्नमा सहयोग	हेल्भेटास, प्लान इन्टरनेशनल नेपाल, UNICEF, WFP, सहकर्मी समाज, किडार्क नेपाल, हुरुण्डेक, शाहस नेपाल, फेडो नेपाल (सम्भावित साझेदारहरू) ले काम पनि गरिरहेको ।

परिच्छेद ५: क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति र प्रथम वर्षको योजना

५.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान-२०७२ ले पर्याप्त विधायिकी, न्यायिक र कार्यकारी अधिकार सहित नेपालका स्थानीय तहहरूलाई घरदैलोका सरकारका रूपमा स्थापित गरेको छ । संविधानले प्रदान गरेका यी अधिकारहरूलाई राम्ररी उपयोग गर्न सकेमा मात्र स्थानीय सरकारहरूले नागरिकलाई सेवा प्रदान गरी जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन सक्दछन् । यसका लागि सबै स्थानीय तहहरूमा सवल संस्था, व्यापक संरचना, पर्याप्त र अव्वल (ज्ञान, सिप र क्षमतायुक्त) मानव संसाधन हुनु जरुरी छ । स्थानीय सरकारको कुशल कार्यसम्पादन त्यसको संस्थागत तथा संरचनागत सवलताका साथै विभिन्न पदिय जिम्मेवारीमा रहेका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरू र मानव संसाधनको ज्ञान, सिप र क्षमतामा नै भर पर्दछ । तसर्थ यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्न केहि निश्चित सिद्धान्त, रणनीति र कार्यनीति अवलम्बन गर्नु आवश्यक हुन्छ । योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक परे छुट्टै कार्यविधि पनि तय गर्न सकिने छ ।

५.२ उद्देश्य

रास्कोट नगरपालिकाको **क्षमता विकास योजना-२०७९** को मूल उद्देश्य अगामी ३ वर्षका लागि तयार भएका (या हुने) क्षमता विकास योजनाहरूको सफल र नतिजामूलक कार्यान्वयन गरी योजनाले लिएको लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू पुरा गर्न मद्दत पुऱ्याउनु हो ।

५.३ कार्यक्षेत्र

नगरपालिकाको क्षमता विकासको कार्यक्षेत्र व्यापक र अन्तरसम्बन्धित छ । खास गरी योजनामा निर्दिष्ट भएका क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूका दुई वटा पाटाहरू छन्: पहिलो संस्थागत क्षमता विकास र दोस्रो मानव संसाधन विकास । क्षमता विकास योजनाको कार्यक्षेत्र भनेकै यी दुई पाटोमा भएका योजनाहरूको कार्यान्वयन गर्ने हो ।

क. संस्थागत क्षमता विकास

१. भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित
२. नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि प्रक्रियासँग सम्बन्धित
३. मानव संसाधन प्राप्तिसँग सम्बन्धित
४. तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धानसँग सम्बन्धित

ख.मानव संसाधन विकास (तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, अवलोकन भ्रमण, अन्तरक्रिया आदि)
१. निर्वाचित पदाधिकारीहरूका लागि
२. विभिन्न समिति, उपसमिति, टोल सुधार समितिहरूका लागि
३. नगरपालिकाका कर्मचारीहरूका क्षमता विकास
४. सेवाग्राही लक्षित क्षमता विकास
५. साझेदारहरूको क्षमता विकास

यी माथिका दुवै क्षेत्रका कार्यहरू सम्पादन गर्न तल उल्लेखित ४ चरणका कार्यहरू गरिनेछ:

चरण १: योजना स्वीकृति र बजेट सुनिश्चितता
क. क्षमता विकास योजना कार्यपालिकामार्फत् नगरसभाबाट पारित गराउने ।
ख. योजना कार्यान्वयनका लागि आन्तरिक स्रोतको बजेट सुनिश्चित गर्ने ।
ग. बाहिरी सहयोगको खोजी, स्रोतको पहिचान र सुनिश्चितता गर्ने ।

चरण २: सहयोगी संस्था तथा स्रोत व्यक्तिको पहिचान, लागत र कार्य सम्झौता

क. क्षमता विकास सम्बन्धमा विभिन्न सहयोगी निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।

ख. मानव संसाधनको ज्ञान तथा सिप विकासका लागि स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाको पहिचान ।

ग. संस्थागत तथा मानव संसाधन विकासलाई निश्चित गरिएका गतिविधिहरूका लागि आवश्यक पर्ने लागत तयारी ।

घ. संस्थागत क्षमता विकास तथा मानव संसाधन विकासको स्रोत व्यक्ति वा संस्थासँग कार्य सम्झौता ।

चरण ३: क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन चरण

क. आवश्यक मानव संसाधन व्यवस्थापनको लागि नीति नियम र दरबन्दी मातहतमा रहेर भर्ना प्रक्रिया पुरा गर्ने ।

ख. संस्थागत संरचना भित्रको तथा समुदाय स्तरको मानव संसाधनको क्षमता विकासको हकमा आवश्यक स्थान तथा सामग्री व्यवस्थापन ।

ग. तालिम, गोष्ठी, अभिमुखिकरण, सेमिनार वा अन्य सिप विकास तालिम सञ्चालनमा सहजिकरण ।

घ. संस्थागत संरचनामा सुधारका कार्यहरू सम्पन्न गर्ने ।

चरण ४: अनुगमन, अध्ययन तथा अध्यावधिक

क. क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन र समीक्षा गर्ने ।

ख. क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्ने गराउने ।

ग. क्षमता विकासबाट आएको परिवर्तन तथा सेवा प्रवाह र सुशासनमा आएको सुधार बारे अध्ययन गराउने या योजना प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने ।

५.४ योजना कार्यान्वयनको रणनीति

५.४.१ पालिकाबाट योजनाको स्वामित्व ग्रहण: यो योजना नगरपालिकाको जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको सहभागितामा तयार भएको हुँदा यसको स्वामित्व नगरपालिकाले ग्रहण गर्दछ ।

५.४.२ क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि कार्यविधि तयारी: यो योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक परे छुट्टै कार्यविधि बनाइने छ ।

५.४.३ बजेट सुनिश्चित गर्ने: यो योजना कार्यान्वयनका लागि बजेटको सुनिश्चितता गर्न नगरपालिकाले नगरसभाबाट समग्र नगरपालिकाको संस्थागत विकास र मानव संसाधन विकासको लागि वार्षिक बजेटबाट (चालु र पुँजीगत दुबै) क्षमता विकास योजनामा योजना गरिएका क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेट नगरपालिकाले विनियोजन गर्नेछ ।

५.४.४ निर्वाचित पदाधिकारीलाई अनिवार्य अनुशिक्षण: नयाँ निर्वाचन पछि आएका सबै नयाँ निर्वाचित प्रतिनिधिहरूलाई नगरपालिकाका एकल तथा साझा अधिकारहरू, तिनको प्रयोग, सङ्घीय कानुनले प्रदान गरेका कार्यहरू, ऐन नियम र प्रतिनिधिहरूका कार्य जिम्मेवारी बारे निर्वाचन लगतै **सेवा प्रवेश अनुशिक्षण** प्रदान गरिने छ ।

५.४.५ सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्था: क्षमता विकास योजनामा समन्वय समितिको व्यवस्था गरिएको छ । समन्वय समितिको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाई क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्न एक वरिष्ट कर्मचारी मध्यबाट सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्था गरिएको छ । सम्पर्क व्यक्तिले योजनाको सम्वेदनशिलतालाई ध्यानमा राखी यसका समग्र प्रशासनिक जटिलताहरूको व्यवस्थापन, कार्ययोजना प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउने कार्य, भएका कार्यहरूको दस्तावेजीकरण तथा योजना कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्ने कार्य गर्नेछन् ।

५.४.६ संस्थागत संरचनामा सुधार: संस्थागत संरचना सुधारमा संस्थाको भौतिक स्रोत साधन, ऐन, नियम, विधि तथा प्रणाली, आवश्यक मात्रामा मानव संसाधन व्यवस्था र मानव संसाधनको क्षमता विकास पर्न जाने हुँदा यो विषयलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

५.४.७ मानव संसाधनको विकास: संस्थागत संचरना जतिसुकै व्यापक भए पनि यदि त्यसको उपयोग गर्ने क्षमता भएन भने विकास व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह र सुशासनमा असर पर्दछ । तसर्थ क्षमता विकासको दोस्रो प्राथमिकतास्वरूप मानव संसाधनको विकासलाई अगाडि बढाइने छ अर्थात् संस्थागत स्रोत विकास र मानव संसाधन विकासलाई सँगसँगै लगिने छ ।

५.४.८ सेवा बजारहरूको व्यापकिकरण अथवा क्षमता उपयोगको दायरा बिस्तारः संस्थागत क्षमता विकासले व्यक्तिको ज्ञान, सिप र धारणामा सकारात्मक प्रभाव ल्याउनुका साथै समग्र संस्था र प्रणालीको कार्य दक्षता र प्रभावकारिता वृद्धि गर्न मद्दत गर्दछ । नगरपालिकाले आफ्ना सेवाहरू नगरपालिका भित्रका मानव स्रोतसँग मात्र भर पर्दा सेवा प्रवाहको दायरा सिमित भई जनताका आवश्यक न्यूनतम सेवाहरूमा संकुचन आउँछ । तसर्थ यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्दा नगरपालिका भित्रका नेतृत्व तह तथा कर्मचारी मात्र नभई जनतालाई आवश्यक परेका हरेक सेवाहरूका लागि स्थानीय सरोकारवालाहरू वा निजी क्षेत्र तथा समुदायलाई समेत समेटिने छ । यसमा *समुदायका लागि समुदायबाटै* (for the community by the community) भन्ने मूल्य र मान्यतालाई अँगालिएको छ । कतिपय समुदाय स्तरमा घरदैलोमा नै सेवा प्रवाह जरुरी पर्दछ जस्तो खानेपानीको मर्मत सम्भार कार्यकर्ता, पशु सेवा कार्यकर्ता, कृषि सेवा कार्यकर्ता, कृषि तथा पशु विमा सहजकर्ता आदि । यस्ता सेवाहरू केवल नगरपालिकामा रहेका सिमित जनशक्तिमाथि भर पर्नु पर्दा सेवामा चुस्तता आउँदैन । तसर्थ यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्दा *समुदायका लागि समुदायबाटै* भन्ने मान्यतालाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

५.५ कार्यान्वयनका सिद्धान्तहरू

५.५.१ विभेद शुन्यः संस्थाभित्र होस् वा संस्था बाहिर मानव संसाधनको क्षमता विकासमा नेतृत्व, कर्मचारी, सरोकारवालाहरू र समुदाय स्तरमा सानो या ठुला, कमजोर या बलियो, धनी या गरिव, टाढा या नजिक जस्तो कुनै भेदभाव गरिने छैन । कसैलाई विभेद हुने गरी नगरपालिकाको संरचना र संस्थाको निर्माण हुने छैन । क्षमता विकासको कतिपय सर्न्दभमा भने सकारात्मक विभेदको नीति भने लागु हुन सक्नेछ ।

५.५.२ पारदर्शिताः यो योजना कार्यान्वयन गर्दा पारदर्शिताको सिद्धान्त अवलम्बन गर्नु पर्नेछ । हाम्रा काम कारवाही, प्रक्रिया र खर्चहरू पारदर्शी र नियमसम्मत हुनेछन् । नगरपालिकाको क्षमता विकास योजनाहरूको सार्वजनिक सुनुवाई तथा चासो राख्नेलाई सूचना दिएर पूर्ण पारदर्शी बनाइनेछ । योजना कार्यान्वयनमा असल शासनको प्रत्याभूत गराइने छ ।

५.५.३ समन्वय र सहकार्यः यो योजना नगरपालिकाले विभिन्न सरोकारवालाहरू, सेवा प्रदायक तथा स्रोत दाताहरूसँगको सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५.५.४ योगदानमा आधारित कार्यक्रमः यो क्षमता विकास योजनालाई केवल दातृ संस्था निर्भर नबनाई नगरपालिकाको योगदानलाई पनि सँगसँगै लगिने छ ।

५.६ सम्भावित जोखिम पक्ष

कर्णाली प्रदेशका कतिपय नगरपालिकाहरूमा विगतको द्वन्द्वको प्रभाव अझै रहेकाले यसको प्रत्यक्ष या परोक्ष प्रभाव क्षमता विकास कार्यान्वयनमा पनि पर्न सक्दछ । प्राकृतिक विपत्, भौगोलिक विकटता र प्रतिकुल हावापानीका कारण कतिपय योजना आशातित समयमा कार्यान्वयन हुन ढिलाई हुने गरेको छ । योजना कार्यान्वयनका लागि अपेक्षा गरिएको वाह्य स्रोत आर्थिक सङ्कट र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिकुल परिस्थितिका कारण परिचालन हुन नसकेमा तय गरिएका योजनाहरू कार्यान्वयन हुन नसक्ने जोखिम रहन्छ । विश्व र नेपालले भोगेजस्तै कोरोना महामारीजस्ता सकसहरू फेरी दोहोरिएमा स्रोतको प्रयोग आपतकालका लागि गर्नुपर्ने भएकाले तय गरिएको क्षमता विकास योजना पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्न नसकिने हुन्छ ।

५.७ कार्यान्वयन तालिका प्रथम वर्ष

यो क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन एकल प्रयासबाट सम्भव हुँदैन । यसमा सबै सरोकारवाला, विषयगत समितिहरू, नगरपालिका भित्रका विषयगत शाखा तथा उपशाखाहरू समेत सबै निर्वाचित जनप्रतिनिधि र राजनीतिक दलहरूको जिम्मेवारी हुन्छ । यो क्षमता विकास योजनाका मूल कार्यहरूका लागि निम्न अनुसार जिम्मेवारी वहनको अपेक्षा गरिएको छ ।

आगामी आ.व. २०७९/२०८० को कार्ययोजना

तालिका १२:पहिलो वर्षको कार्ययोजना

कार्यान्वयन चरण	योजना कार्यान्वयन गतिविधि	प्रथम त्रैमासिक	दास्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	मूल जिम्मेवारी
चरण १: योजना स्विकृती र बजेट सुनिश्चितता						
१.१	क्षमता विकास योजना कार्यपालिकामार्फत नगर सभाबाट पारित गराउने					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्र.प्र. अधिकृत
१.२	योजना कार्यान्वयनका लागि आन्तरिक स्रोतको बजेट सुनिश्चित गर्ने ।					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्र.प्र. अधिकृत
१.३	बाहिरी सहयोगका खोजी र स्रोत पहिचान र सुनिश्चित गर्ने ।					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
चरण २: सहयोगी संस्था तथा स्रोत व्यक्तिको पहिचान, लागत र कार्य सम्झौता						
२.१	क्षमता विकास सम्बन्धमा विभिन्न सहयोगी निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्रशासन प्रमुख
२.२	मानव संसाधनको ज्ञान तथा सिप विकासका लागि स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाको पहिचान ।					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्रशासन प्रमुख
२.३	संस्थागत तथा मानव संसाधन विकासलाई निश्चित गरिएका गतिविधिहरूका लागि आवश्यक पर्ने लागत तयारी					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्रशासन प्रमुख
२.४	संस्थागत क्षमता विकास तथा मानव संसाधन विकासको स्रोत व्यक्ति वा संस्थासँग कार्य सम्झौता					क्षमता विकास समन्वय समिति र प्रशासन प्रमुख
चरण ३: क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन चरण						
३.१	थप मानव संसाधन व्यवस्थापनको लागि नीति नियम र दरवन्दी मातहतमा रहेर भर्ना प्रक्रिया पुरा गर्ने ।					प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
३.२	संस्थागत संरचना भित्रको तथा समुदाय स्तरको मानव संसाधनको क्षमता विकासको हकमा अवश्यक स्थान तथा सामग्री व्यवस्थापन ।					प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र प्रशासन प्रमुख
३.३	तालिम, गोष्ठी, सेमिनार वा अन्य सिप विकास तालिम सञ्चालनमा सहजिकरण ।					प्रशासन प्रमुख
३.४	संस्थागत संरचनामा सुधारका कार्यहरू सम्पन्न गर्ने ।					प्रशासन प्रमुख
चरण ४: अनुगमन, अध्ययन तथा अद्यावधिक						
४.१	क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन र समीक्षा गर्ने					क्षमता विकास समन्वय समिति
४.२	क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्ने गराउने ।					क्षमता विकास समन्वय समिति
४.३	क्षमता विकासबाट आएको परिवर्तन तथा सेवा प्रवाह र सुशाशनमा आएको सुधार बारे अध्ययन गराउने ।					क्षमता विकास समन्वय समिति

परिच्छेद ६: कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

६.१ कार्यक्रम व्यवस्थापन

यस नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका मूल जिम्मेवारी क्षमता विकास समन्वय समितिले गर्ने छ। यसमा नगरपालिकाका प्रमुख, उप-प्रमुख, वार्ड अध्यक्षहरू र कार्यकारी सदस्यहरू र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत/प्रशासन शाखा प्रमुख/योजना शाखा प्रमुख सदस्य-सचिव रहने व्यवस्था छ।

क्षमता विकास समन्वय समितिको मूल जिम्मेवारी देहाय बमोजिम रहने छ:

- ➢ क्षमता विकाससम्बन्धी नीति तथा रणनीतिहरू कार्यपालिकामार्फत नगरसभाबाट पारित गराउने र कार्यान्वयनका लागि बजेटको सुनिश्चितता गर्ने।
- ➢ क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गर्ने गराउने।
- ➢ बाह्य बजेट व्यवस्थापनका लागि समन्वय गर्ने गराउने।
- ➢ विकास साझेदारहरूसँग क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्न समन्वय गर्ने।
- ➢ क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गराउने।
- ➢ स्थानीय सरकारको क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू बीच समन्वय गर्ने गराउने।
- ➢ समितिले सूचकमा आधारित भई क्षमता विकास कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी समीक्षा गर्ने। कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न यसबाट पृष्ठपोषणको कार्य गर्ने।
- ➢ पालिकाबाट दिने सेवालाई प्रभावकारी सेवाग्राही, उपभोक्तालगायत आम सरोकारवालाहरूको समेत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
- ➢ क्षमता विकाससम्बन्धी अध्ययन, अन्वेषण गर्ने गराउने।
- ➢ क्षमता विकाससम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने।

६.२ योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

नगरपालिकाको क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन स्थानीय तह सञ्चालन ऐन-२०७४ को परिधी भित्र रहि गरिनेछ। यो क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन प्रभावकारी हुन सकेको छ कि छैन, कार्यान्वयनबाट लक्षित उद्देश्य हासिल भयो या भएन, नगरपालिकाको विकास प्रयास र सेवा प्रवाहमा के कति सकारात्मक परिवर्तन भयो भन्ने प्रभाव विश्लेषण गर्न निम्नानुसार अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिनेछ।

६.२.१ नियमित अनुगमन: क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन चरणमा गतिविधिहरूको लागत, परिमाण, समय सीमा तथा गुणस्तर लगायत विषयबस्तुलाई ध्यानमा राखी नगरपालिकाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिमार्फत् नियमित अनुगमन गरिनेछ। यस्तो अनुगमनका क्रममा क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनमा आई परेका समस्यालाई पहिचान गरी त्यसको सम्भावित समाधानको उपाय खोजी कार्यपालिकालाई पृष्ठपोषण दिइन्छ। क्षमता विकास योजना समन्वय समितिको निर्देशन र सहकार्यमा नगरपालिकाको मौजुदा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले समय-समयमा यसको अनुगमन गर्नेछ। अनुगमनका क्रममा देखिएका महत्वपूर्ण विषयवस्तुका आधारमा क्षमता विकास समन्वय समितिले क्षमता विकास योजनालाई पुनरावलोकन समेत गरी कार्यपालिकाबाट अनुमोदन गराउनु पर्ने हुन्छ।

योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण निम्न अनुसार गरिनेछ,

- क्षमता विकास योजनाको बजेट र कार्यकम स्वीकृति भएपश्चात अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले वार्षिक अनुगमन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नेछ। सम्बन्धित शाखाहरूबाट कार्यपालिकामा पेश भएको एकिकृत

कार्ययोजनाका आधारमा यस्तो अनुगमन गर्नु पर्नेछ ।

- समितिले गरेको अनुगमन प्रतिवेदन प्रत्येक २ महिनामा कार्यपालिका बैठकमा पेश गरी छलफल गरिनेछ ।
- छलफलबाट निस्केको निश्कर्षलाई योजना कार्यान्वयनमा भएका त्रुटिहरू सच्याउन पृष्ठपोषणका रूपमा प्रयोग गरिने छ । समयमा कार्य सम्पन्न गर्न र गुणस्तर कायम राख्न सम्बन्धित पक्षहरूलाई आवश्यक निर्देशन दिइनेछ ।

६.२.२ **मध्यावधि समीक्षाः** नगरपालिकाले योजना सुरु भएको दोस्रो वर्षको अन्त्यमा यस्तो मध्यावधि समीक्षा गर्नु पर्दछ । अनुगमन र सुपरिवेक्षण समिति र क्षमता विकास योजना समन्वय समितिको संयुक्त सहभागितामा यस्तो समीक्षा गरिने छ । यसमा हालसम्म भएका कार्यहरूको गति मापन गरी ३ वर्षमा सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरूको लक्ष्य समीक्षा गरिनेछ । आवश्यक परेमा क्षमता विकास योजना र योजनाका लक्ष्यहरू थपघट गरी नयाँ प्रारूपमा ढाल्न सकिनेछ ।

६.२.३ **आयोजना कार्यान्वयन समाप्ति पछिको मूल्याङ्कनः** यो ३ वर्षे योजनाको समाप्ति पछि तेस्रो पक्षबाट गराइने मूल्याङ्कन हो । यसमा योजनाले तय गरेका लक्ष्यहरू, स्रोत साधनको उपयोग, त्यसले प्रदान गरेको सेवा, कार्यक्रमको प्रभावकारिता, पारदर्शिता, योजनाको कार्यान्वयनबाट निक्लिएका नतिजाहरू तथा तिनको दिगोपनाको बारेमा तेस्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन गराइनेछ । यसका सिकाईहरूलाई आगामी योजनाहरूमा कार्यान्वयन गर्दा पृष्ठपोषणका रूपमा उपयोग गरिने छ ।

६.२.४ **प्रभाव मूल्याङ्कनः** यो क्षमता विकास योजनाले समाज तथा समग्र नगरपालिकामा पारेको प्रभाव बारेमा योजना कार्यान्वयन समाप्तिको वर्ष तेस्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन गराइनेछ । यसमा नगरपालिकाको समग्र विकासका साथै मानव विकास सुचकाङ्कमा पारेको प्रभावलाई विशेष रूपमा हेरिन्छ ।

सन्दर्भ सामग्रीः

१. कर्णाली पार्श्वचित्र २०७६, कर्णाली प्रदेश योजना आयोग, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत ।

२. कर्णाली प्रदेश सरकारका बजेट वक्तव्य २०७८/०७९ र पञ्चवर्षीय योजना (२०७६/०७७–२०८०/०८१)

३. कार्यशाला गोष्ठीका निष्कर्षहरू र सुझाव सङ्कलन कार्यक्रमबाट आएका सुझावहरू ।

४. नेपाल सरकारको बजेट वक्तव्य २०७९ र पन्ध्रौं पञ्चवर्षीय योजना (२०७६/०७७–२०८०/०८१) ।

५. नेपालको संविधान-२०७२ ।

६. रास्कोट नगरपालिकाको पार्श्वचित्र-२०७७ ।

७. रास्कोट नगरपालिकाको बजेट वक्तव्य २०७८/०७९ र योजनाहरू ।

८. स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७८ ।

९. स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ ।

१०. स्थानीय सरकार संचालन ऐन-२०७४ ।

<u>अनुसूचीहरू:</u>

अनुसूची-१

(स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची २ मा आधारित)

स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता (सञ्चालन व्यवस्थापन) लेखाजोखा फाराम [Local Level Institutional (Operation Management) Capacity Assessment form]

१.आर्थिक विकासः कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी, वित्तीय क्षेत्र

<u>एकल अधिकार अन्तर्गत:</u> सहकारी संस्था, स्थानीय बजार व्यवस्थापन (हाट बजार, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म), कृषि, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशुपालन, पशु स्वास्थ्य, बेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन (रोजगार सूचना केन्द्र, वैदेशिक रोजगार), कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण

<u>सङ्घीय ऐनको थप व्यवस्था:</u> घरेलु तथा साना उद्योग

२. सामाजिक विकासः शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

<u>एकल अधिकार अन्तर्गत:</u> आधारभूत शिक्षा तथा माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ (खाद्य गुणस्तर, प्रदूषण, स्वास्थ्य जन्य फोहर मैला व्यवस्थापन), खानेपानी, भाषा, संस्कृति र ललित कलाको संरक्षण र विकास, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन

<u>साझा अधिकार अन्तर्गत:</u> खेलकुद, पत्रपत्रिका, स्वास्थ्य (स्वास्थ्य संस्था दर्ता अनुमति, औषधी जन्य वनस्पति, औषधी खरिद, आकस्मिक सेवा), समाजिक सुरक्षा तथा गरीबी निवारण (लक्षित समूह)

३. भौतिक पूर्वाधारः सडक तथा पुल, झोलुङ्गे पुल, सिंचाइ, भवन तथा शहरी विकास, ऊर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत्, वैकल्पिक ऊर्जा, सञ्चार

<u>एकल अधिकार अन्तर्गत:</u> स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना (विकास योजना, शहरी विकास, भवन, बस्ती, सार्वजनिक भवनहरू, पर्यटन क्षेत्रको विकास, 'घ' वर्गको ठेक्का इजाजत आदि), स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, सिंचाई, साना जलविद्युत् आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा

<u>साझा अधिकार अन्तर्गत</u>: स्थानीय स्तरमा पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र सङ्ग्राहलय संरक्षण, सम्वर्द्धन र पुन निर्माण

<u>सङ्घीय ऐनको थप व्यवस्था:</u> यातायात सेवा, सञ्चार सेवा, न्यूनतम दररेट निर्धारण, भवन निर्माण इजाजत तथा सडक व्यवस्था

४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनः वन तथा भूसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहर मैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपत् व्यवस्थापन

<u>एकल अधिकार अन्तर्गत</u>: वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता (फोहर मैला व्यवस्थापन, वातावरण मैत्री, हरित क्षेत्र), विपत् व्यवस्थापन, खानी तथा खनिज पदार्थ संरक्षण, जलाधार संरक्षण, वन्यजन्तु

<u>साझा अधिकार अन्तर्गत</u>: वन, जङ्गल, वन्यजन्तु, चराचुरूंगी, जैविक विविधता संरक्षण, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण संरक्षण

महाशाखा/शाखाको नामः

क्षमता विकासका क्षेत्र	महाशाखा/शाखा/इकाइको भूमिका (हुने नहुने)	के कुरामा कमी भएर कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको छ ? विस्तृत विवरण लेख्ने । (१.भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सीप, दक्षता) ५. अन्य	क्षमता विकासका लागि चाल्नु पर्ने उपायहरू
(क) **विकास व्यवस्थापन**			
विषय क्षेत्रगत विकास आवधिक/गुरू योजना तथा नीति नियमहरू	योजना शाखा	विषय क्षेत्रगत विकास आवधिक/गुरू योजना तथा नीति नियमहरू तयार भएको	आवधिक रूपमा योजना कार्यन्वयनमा ध्यान पुर्‍याउनु पर्ने
समावेशी विकास नीति (लैंङ्गिक, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरीब मुखी विकास)	महिला तथा वालवालिका शाखा	बालबालिकासम्बन्धी कुनै नीति नबनेको अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, गरिब विपन्नसम्बन्धी कुनै नीति, निर्देशिका नभएको लैङ्गिकता समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणसम्बन्धी नीति नबनेको, रास्कोट श्रम रोजगार बैंक व्यवस्थित गर्न बनेको कार्यविधि-२०७५ बनेको छ तर कार्यविधि अनुरूप काम हुन नसकेको, सामाजिक समावेशिकरणका लागि बजेट न्यून ।	बालअधिकार, बालसंरक्षण, लैससास सम्बन्धी क्षमता विकास गर्न पर्ने, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणसम्बन्धी नीति बनाउने । लैंङ्गिक, सीमान्तीकृत वर्गको लागि बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने ।
वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति	योजना शाखा वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	रास्कोट नगरपालिका कालीकोटको स्थानीय विपत् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तथा विपत् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण भएको	जलचर एवम् जलिय जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धमा बनेको ऐन सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्नुपर्ने, वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण, तालिम प्रदान गर्नुपर्ने, योजना अनुरूप कार्य गर्नुपर्ने
वार्षिक योजना तर्जुमा	प्रशासन, योजना, प्राविधिक शाखा तथा वडा कार्यालय	वार्षिक योजना तथा नीति, कार्यक्रम पारित गर्ने गरेको, रास्कोट नगरपालिकामा “घ” वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरिएको । रास्कोट उपभोक्ता समिति गठन ,व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यविधि नबनेको, योजना चक्रमा जन सहभागितालाई महत्व दिइने गरेको, योजनाको प्रकृतिका आधारमा उपभोक्ता र ठेक्कामार्फत योजना सञ्चालन गर्ने गरिएको ।	बार्षिक योजना तर्जुमासम्बन्धी सबै जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई क्षमता अभिबृद्धि तालिम सञ्चालन गर्नुपर्ने बनेका ऐन, नीति, कार्यविधिका बारेमा जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई अभिमुखिकरण गर्नुपर्ने जनसहभागितालाई महत्व दिनुपर्ने थप आवश्यक नीति बनाउनु पर्ने

वार्षिक योजना कार्यान्वयन	योजना शाखा	नीति तथा कार्यक्रम अनुसार कार्यान्वयमा रहेको तर अधिकाँश योजनाहरू आ.ब.को अन्त्यमा कार्यान्वयन गरिने गरिएको, नगरसभाबाट पारित गरिएका योजना सबै कार्यान्वयन गर्न नसकिएका	सबै जनप्रतिनिधिहरू, सरोकारवालाहरूलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमासम्बन्धी ज्ञान तथा सीपको विकास गर्ने, नगर सभाबाट पारित गरिएका योजनालाई पहिलो चौमासिकबाट कार्यान्वयन गर्नुपर्ने, व्यापक छलफल सहभागिता सनुिश्चित, सिमान्तकृत र सबै समदायको सहाभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
मर्मत सम्भार व्यवस्थापन	योजना शाखा	पूर्वाधार आयोजना मर्मत तथा सम्भार सम्बन्धित कार्यविधि २०७६ बनेको साथै सो अनुरूप बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको	मर्मत सम्भार व्यवस्थापनका लागि कार्यविधि अनुसार काम गर्नुपर्ने
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	योजना, प्राविधिक शाखा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति	रास्कोट नगरपालिकाबाट गरिने अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका नभएको, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रकृया औपचारिकताको लागि गरिने गरेको, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन लेखन दक्षतको कमी रास्कोट नगरपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका-२०७४ जारी गरिएको ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका बनाउनु पर्ने, पालिका तथा वडा स्तरिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिलाई अनुगमन तथा मूल्याङ्कनसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी तथा तालिम दिनुपर्ने ।
(ख) संगठन व्यवस्थापन			
कर्मचारी संगठन तथा कार्य विभाजन	प्रशासन शाखा	रास्कोट नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन-२०७४, शिक्षा ऐन २०७४ जारी गरिएको, रास्कोट नगरपालिकाको करार कर्मचारीसम्बन्धी ऐन, २०७४, बनेको छ तर कार्य बिभाजनसम्बन्धी स्पष्ट निर्देशिका नभएको ।	कर्मचारी कार्य विभाजनसम्बन्धी निर्देशिकाको आवश्यकता भएको, कर्मचारीका लागि सेवा प्रवेश तालिम र सेवाकालिन तालिमको आवश्यकता साथै कर्मचारीहरूलाई नयाँ ऐन नीति नियय र कार्यविधिको बारेमा पुनर्ताजकी तालिम आवश्यक भएको ।
आन्तरिक सञ्चार	प्रशासन शाखा, सूचना तथा प्रविधि शाखा	रास्कोट नगरपालिकाको एफ.एम. रेडियो (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७४ बनेको, नयाँ प्रविधिको सूचना प्रणालीमा कमै विश्वास भएको तथा नयाँ तरिकाले सूचना सम्प्रेषण तथा व्यवस्थापन गर्न गाह्रो ।	कर्मचारीहरूलाई सञ्चार सिप अभिवृद्धिको लागि क्षमता विकास तालिम दिने, प्राविधिक ज्ञान र आन्तरिक सञ्चारका लागि अभिमुखिकण गनुपर्ने ।
कर्मचारीहरूको आचार संहिता	प्रशासन शाखा	कर्मचारीहरूका लागि आचारसंहिता नबनाएको सङ्घीय नीति नियमका आधारमा कार्य सम्पादन गरिरहेको ।	कर्मचारीहरूका लागि आचारसहिता बनाउनुपर्ने । कर्मचारीहरू आचार सहिता कार्यान्वयनका लागि कर्मचारीहरूलाई अभिमुखिकरण गर्नुपर्ने ।
कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन	प्रशासन शाखा	रास्कोट नगरपालिकाको करार कर्मचारीसम्बन्धी ऐन-२०७४ बनेको भएपनि समग्र कर्मचारीहरूको सङ्घीय नीति अनुसार कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने गरेको । नगरस्तरमा कर्मचारीहरूको कार्य विवरण र कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने प्रणाली नभएको तथा नबनाएको ।	नगरबाट व्यवथापन गरिएका कर्मचारीहरूका लागि ऐन बनाएको, सबै कर्मचारीहरूलाई निर्दिष्ट कार्यविवरण उपलब्ध गराउनु पर्ने, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने प्रणालीको विकास गरी त्यसैको आधारमा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने ।
(ग) वित्तीय व्यवस्थापन			

बजेट र आम्दानी तथा खर्च प्रणाली	लेखा शाखा	रास्कोट नगरपालिकाका आर्थिक ऐन-२०७९, बिनियोजन ऐन-२०७९ जारि गरिएको, एकिकृत सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि-२०७५ बनेको तर सार्वजनिक खरिद नियमावली नभएको ।	योजना निर्माण, योजना तर्जुमा तथा विनियोजनका लागि जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू र सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने । नगरपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली निर्माण गर्नुपर्ने ।
खरिद प्रणाली	लेखा शाखा	खरिद प्रकृयामा सार्वजनिक खरिद ऐनको पालना गरिएको	नगरपालिकाको खरिद ऐन हुनुपर्ने
सम्पत्ति व्यवस्थापन	लेखा शाखा	जिन्सी व्यवस्थापन रेकर्ड राखिएको	वैज्ञानिक खरिद योजना बनाएर मात्र खरिद कार्य सञ्चालन गर्न पर्ने
प्रतिवेदन प्रणाली	लेखा शाखा	आलेप र मलेप हुने गरेको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली शुरु गरिएको	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका तयार गरी लागु गर्ने
(घ) **सूचना व्यवस्थापन**			
अभिलेख व्यवस्थापन	सूचना प्रविधि शाखा	पुरानो अभिलेखहरू नयाँ प्रविधिमा व्यवस्थापन गर्न गाह्रो भएको । नगरपालिकाको प्रायः सबै सूचनाहरूलाई नगरपालिकाको आधिकारिक वेवसाइट साथै सामाजिक सञ्जालका राख्ने गरेको ।	पुरानो अभिलेखहरू नयाँ प्रविधिमा व्यवस्थापन गर्ने
सूचना प्रविधिको उपयोग	सूचना प्रविधि शाखा	नयाँ प्रविधिमा आवश्यक तालिमको अभाव भएको, वडाको राजश्व सङ्कलनलाई प्रविधि मैत्री बनाउन नसकिएको	आवश्यक पर्ने जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने । प्रविधि प्रयोगसम्बन्धी कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने । सर्वर कम्प्युटर व्यवस्थापनका लागि छुट्टै कोठा र विद्युतको व्यवस्था गर्नुपर्ने । वडाको राजश्व संकलन नगरपालिकाको सर्वरमा नेटवार्किंग गर्नका लागि नगरपालिकाको सर्वर व्यवस्थान गर्ने र सर्वरमा नेटवार्किंग गर्ने ।
(ङ) **सुशासन**			
जनसहभागिता	प्रशासन शाखा, योजना शाखा, प्राविधिक शाखा, वडा कार्यालय	रास्कोट नगरपालिकाको सुशासन ऐन नभएको, योजना चक्रमा जनसहभागितालाई महत्व दिइने गरिएको, योजनाको प्रकृतिका आधारमा उपभोक्ता र ठेक्कामार्फत योजना सञ्चालनमा जोड दिइने गरिएको ।	सुशासन ऐन बनाउनु पर्ने, जनसहभागितामा बृद्धि गर्न ठेक्कालाई निरुत्साहित गर्दै उपभोक्ता समितिमार्फत निर्देशिका बनाई काम गर्नु पर्ने
पारदर्शिता तथा सूचना प्रवाह	प्रशासन शाखा	सार्वजनिक सुनुवाई हुने गरेको	प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने र त्यसमा जनसहभागितालाई जोड दिने
जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन	प्रशासन शाखा	जवाफदेहिताको अभ्यास रहेको तर जवाफदेहितासम्बन्धी कार्यविधि नभएको, गुनासो संकलन, गुनासो दर्ता तथा व्यवस्थापन गर्ने अभ्यास रहेको	जवाफदेहिता सम्बन्धी कार्यविधि बनाउनु पर्ने जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने, सेवा प्रवाहसम्बन्धी कार्यविधि बनाउनु पर्ने ।
(च) **समन्वय र सहकार्य**			
सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकार	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	नगरपालिकाले सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्यमा जोड दिएको छ	नगरपालिकाले सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकारसँग अन्तर स्थानीय तह, जि.स.स. सँग समन्वय र सहकार्य अवस्थाका आधारमा साझा

			कार्यक्रमहरू पहिचान गरी साझा संयन्त्र बनाएर कार्यान्वयन गर्ने ।
सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू	योजना शाखा	सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू बीच आवश्यकताका आधारमा समन्वय हुने गरेको	आन्तरिक समन्वय तथा सहकार्य नीति तयार गरी लागु गर्ने
गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	गैसस तथा टोल विकास संस्था परिचालनसम्बन्धी नगरपालिकाको स्पष्ट नीति नभएको	गैसस तथा टोल विकास संस्था परिचालन कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने
निजी क्षेत्र	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र साझेदारी गर्ने अभ्यास नरहेको	सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति तयार गरी साझेदारीका क्षेत्रहरू पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने
अन्तर स्थानीय सरकार	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	अन्तर स्थानीय सरकार समन्वय र सहकार्य हुने गरेको	अन्तर स्थानीय सरकार सझेदारीका क्षेत्रहरू पहिचान गरी कार्यन्वयन गर्ने, प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नियमित रूपमा अन्तर स्थानीय सरकार समन्वय बैठक गर्ने
अन्तर विभाग वा महाशाखा वा शाखा	सबै शाखा	अन्तर विभाग वा महाशाखा वा शाखा समन्वय र सहकार्य हुने गरेको	कर्मचारी र जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने

५. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासनः मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रणालीको प्रयोग, लेखाङ्कन, राजस्व परिचालन, वित्तीय अनुशासन, लेखा परीक्षण, बेरुजु फछ्र्यौट, आन्तरिक नियन्त्रण

एकल अधिकार अन्तर्गतः नगर प्रहरी, एफ.एम. संचालन, स्थानीय कर, सेवा शुल्क, दस्तुर सङ्कलन, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन (संगठन, जनशक्ति, वृत्ति विकास, सूचना प्रविधि, सेवा व्यवस्थापन), स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन (व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्याङ्क), स्थानीय अभिलेख (तथ्याङ्क, सूचना केन्द्र, सार्वजनिक सम्पत्ति, अभिलेख), जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा वितरण

साझा अधिकार अन्तर्गतः सेवा शुल्क तथा रोयल्टी सङ्कलन बाँडफाँड, सुकुम्बासी व्यवस्थापन, सवारी साधन अनुमति, संघ संस्थादर्ता तथा नविकरण

सङ्घीय ऐनको थप व्यवस्थाः भूमि व्यवस्थापन, वडा समितिहरूको कार्य, साझेदारी वा संयुक्त व्यवस्थापनमा कार्य, बजेट तर्जुमा प्रक्रिया, स्थानीय संञ्चित कोष व्यवस्थापन अख्तियारी, लेखा, लेखा परीक्षण, आन्तरिक नियन्त्रण, सूचना प्रविधि), सार्वजनिक खरिद, स्थानीय सरकारको सम्पत्ति संरक्षण

महाशाखा/शाखाको नामः

क्षमता विकासका क्षेत्र	महाशाखा/शाखा/ इकाइको भूमिका (हुने/नहुने)	के कुरामा कमी भएर कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको छ ? विस्तृत विवरण लेख्ने । (१.भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सिप, दक्षता)	क्षमता विकासका लागि चाल्नु पर्ने उपायहरू
(क) मानव संसाधन विकास			
विषय क्षेत्रगत नीति नियमहरू	प्रशासन शाखा	केहि विषय क्षेत्रगत नीति, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरू तयार भएको ।	तयार भएका विषय क्षेत्रगत नीति, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न पर्ने बाँकी नीति नियमहरू तयार गरी लागु गर्ने ।
समावेशी विकास नीति (लैङ्गिक, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरीबमूखी विकास)	महिला तथा बालबालिका शाखा	करार कर्मचारीसम्बन्धी ऐनको व्यवस्था भएपनि समावेशी हिसावले कर्मचारी भर्ना प्रक्रिया नभएको, लैङ्गिक, अपाङ्गता, गरिब, विपन्न, ज्येष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रम गर्ने गरेको तर लक्षित बर्गसम्बन्धी कर्मचारीहरूलाई अभिमूखिकरण कम भएको	आवश्यक नीति बनाई त्यस सम्बन्धमा कर्मचारीको क्षमता विकास गर्नुपर्ने लक्षित वर्गसम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्नु पर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचानसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने
वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति	योजना शाखा वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापनसम्बन्धी छुट्टै नीति नभएको तर रास्कोट नगरपालिकाको विपत् तथा जलवायुजन्य जोखिम पार्श्वचित्र २०७६ अर्न्तगत योजना बनाएको	वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति तयार गर्नुपर्ने विपत व्यवस्थापनसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम गर्नुपर्ने
वार्षिक योजना तर्जुमा	प्रशासन, योजना, प्राविधिक शाखा तथा वडा कार्यालय	योजना चक्रमा जनसहभागितालाई महत्व दिइने गरेको, योजनाको प्रकृतिका आधारमा उपभोक्ता र ठेक्कामार्फत योजना सञ्चालन गर्ने गरिएको । उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन, व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यविधि हुनुपर्ने	रास्कोट नगरपालिकाको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको ऐन आर्थिक ऐन, विनियोजन ऐनसम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्नुपर्ने, उपभोक्ता समिति गठन, व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यविधि बनाउनु पर्ने ।
वार्षिक योजना कार्यान्वयन	योजना शाखा	पालिकाको नीति कार्यक्रम तय गर्ने गरेको, योजना कार्यान्यिवन गर्न उपभोक्ता समितिमार्फत, ठेक्कामार्फत गर्ने गरेको, पारित गरिएका योजना सबै कार्यान्वयन गर्न नसकिएको, अधिकाँश योजनाहरू आ.ब.को अन्तिम समयमा कार्यान्वयन हुने	सबै जनप्रतिनिधिहरू, सरोकारवालाहरूलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमासम्बन्धी ज्ञान तथा सीपको विकास गर्ने ऐन निर्माण गर्नुपर्ने
मर्मत सम्भार व्यवस्थापन	योजना शाखा प्राविधिक शाखा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका तयार नभएको, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन लेखन सिपमा अपर्याप्तता बजार अनुगमनसम्बन्धी मात्र नीति बनेको ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका तयार गरी लागु गर्ने, नगरपालिका तथा वडा स्तरिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिलाई अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तालिम दिने, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिलाई अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन लेखन तालिम दिने

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	प्रशासन शाखा	केहि विषय क्षेत्रगत नीति, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरू तयार भएको ।	तयार भएका विषय क्षेत्रगत नीति, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न पर्ने, बाँकी नीति नियमहरू तयार गरी लागु गर्ने
(ख) संगठन व्यवस्थापन			
कर्मचारी संगठन तथा कार्य विभाजन	प्रशासन शाखा	क्षमता विकासका क्षेत्रहरूको पहिचान हुन नसकेको	चालु खर्चको कम्तिमा २ प्रतिशतभन्दा बढी बजेट क्षमता विकासमा खर्च गर्ने नीति तयार गर्ने, क्षमता विकासको क्षेत्रहरू पहिचान गरी योजनावद्ध रूपमा कार्यान्वयन गर्ने
आन्तरिक सञ्चार	प्रशासन शाखा	आन्तरिक सञ्चारलाई दोहोरो सञ्चार प्रकृया अनुसार प्रभावकारी बनाउन नसकिएको	सबै कर्मचारीहरूलाई प्रभावकारी सञ्चार सिपसम्बन्धी तालिम दिने
कर्मचारीहरूको आचारसंहिता	प्रशासन शाखा	कर्मचारीहरूको आचारसंहिता तयार नगरिएको	कर्मचारीहरूको आचारसंहिता तयार गरी कार्यान्वयन गरिने
कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन	प्रशासन शाखा	प्रत्येक कर्मचारीहरूलाई कार्यविवरण दिने र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने प्रणालीको विकास नगरिएको	प्रत्येक कर्मचारीहरूलाई निर्दिष्ट कार्यविवरण उपलब्ध गराउने कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने प्रणालीको विकास गरी त्यसैको आधारमा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने
(ग) सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण			
बजेट र आम्दानी तथा खर्च प्रणाली	लेखा शाखा	कार्यक्रमअनुसार लागत अनुमान नगरी बजेट विनियोजन हुँदा पारित योजनाहरू पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन हुन सक्दैनन् सार्वजनिक खरिद ऐनको मातहतमा रहेर खर्च गर्ने गरिएको ।	प्रभावकारी योजना तर्जुमा तथा विनियोजन कुशलताको विकास गर्न जाप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू र सरोकारवालाहरूलाई तालिम दिने
खरिद प्रणाली	लेखा शाखा	पालिकाको खरिद ऐन नभएको	खरिद ऐन बनाउनु पर्ने
सम्पत्ति व्यवस्थापन	जिन्सी शाखा	जिन्सि व्यवस्थापन गर्ने गरिएको	वैज्ञानिक खरिद योजना बनाएर मात्र खरिद कार्य सञ्चालन गर्न पर्ने
प्रतिवेदन प्रणाली	योजना, प्रशासन, आर्थिक शाखा	सबै योजना, फाँटको प्रतिवेदनको निश्चित ढाँचा तय नभएको	प्रतिवेदनको निश्चित ढाँचा बनाउनु पर्ने
(घ) सूचना व्यवस्थापन			
अभिलेख व्यवस्थापन	सूचना प्रविधि शाखा	वार्षिक योजना, सम्पन्न भएका योजना, सम्पन्न हुन बाँकी योजना तथा कार्यालयका सूचनाहरू सर्वरमा राख्ने वारेमा छलफल भएता पनि कार्यान्वयन हुन नसकेको	आन्तरिक सञ्चार निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, सबै सूचनाहरूलाई सर्वरमा राख्ने
सूचना प्रविधिको उपयोग	सूचना प्रविधि शाखा	राजश्व असुली अनलाइन प्रकृयाबाट गर्नुपर्ने	पारदर्शिता तथा कार्यसम्पादनमा सहजता ल्याउन ईन्टरनेटको प्रयोग गर्नुपर्ने
(ङ) सुशासन			
जनसहभागिता	प्रशासन शाखा योजना	योजना चक्रमा जनसहभागितालाई कम महत्व दिइने गरेको	योजनामा जनसहभागिता वृद्धि गर्न आन्तरिक सुशासन नीति तयार

	शाखा	उपभोक्तामार्फत भन्दा ठेक्कामार्फत योजना सञ्चालनमा जोड दिइने गरिएको	गरी लागु गर्ने
पारदर्शिता तथा सूचना प्रवाह	प्रशासन शाखा	सार्वजनिक सुनुवाई हुने गरेको, सार्वजनिक सुनुवाई औपचारिकतामा बढि सिमित रहेको	सुशासन नीति तयार गरी प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने नगरपालिकाका योजना, प्रगति तथा आर्थिक पक्षलाई नगरिक तथा सरोकारवालाको सहज पहुँच हुने व्यवस्था गर्ने, सार्वजनिक सुनुवाईमा जनसहभागिता वृद्धि गर्नुपर्ने
जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन	प्रशासन शाखा	गुनासो संकलन, गुनासो दर्ता तथा व्यवस्थापन गर्ने अभ्यास नरहेको	सुशासन नीति तयार गरी जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने
(च) **समन्वय र सहकार्य**			
सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकार	प्रशासन शाखा	समपुरक कोषको योजना बाहेक नगरपालिकाले सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्यमा सञ्चालन गरिने साझा कार्यक्रमहरूको पहिचान गरिने अभ्यास नरहेको, साझा संयन्त्र बनाएर काम गर्ने अभ्यास नरहेको	नगरपालिकाले सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने साझा कार्यक्रमहरू पहिचान गरी साझा संयन्त्र बनाएर कार्यान्वयन गर्ने
सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू	प्रशासन शाखा	एकल तथा साझा आधिकारसँग सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूमा सहकार्यका क्षेत्रहरू पहिचान हुन नसकेका	एकल तथा साझा आधिकारसँग सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूमा सहकार्यका क्षेत्रहरू पहिचान गरी नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने
गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	गैसस, टोल विकास समिति, आमा समूह, अध्ययन केन्द्र व्यवस्थापन तथा परिचालनका लागि रास्कोट नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन-२०७८ जारी गरेको	सामुदायिक संस्थाहरूको उचित परिचालनका लागि कार्यक्षेत्र अनुसार अनुगमन मूल्याङ्कन तथा सहयोग गर्नुपर्ने
निजी क्षेत्र	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र साझेदारी गर्ने अभ्यास गरेको स्थानीय एफ. एम. सञ्चालन निर्देशिका निर्माण र प्रयोग गरेको, सार्वजनिक निजी साझेदारी ऐन नभएको	निजी क्षेत्रसँग नियमित समन्वय बैठक बस्नु पर्ने, निजी क्षेत्रको कार्यक्रम र सरकारी कार्यक्रमको Duplication हुन नहुने सार्वजनिक निजी साझेदारि ऐन बनाउनु पर्ने
अन्तर स्थानीय सरकार	प्रशासन शाखा, योजना शाखा	केहि खास सवालहरूमा मात्र अन्तर स्थानीय सरकार समन्वय र सहकार्य हुने गरेको	अन्तर स्थानीय सरकार साझेदारीका क्षेत्रहरू पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नियमित रूपमा अन्तर स्थानीय सरकार समन्वय बैठक गर्ने
अन्तर विभाग वा महाशाखा वा शाखा	प्रशासन शाखा योजना शाखा	आवश्यकता अनुसार समन्वय हुने गरेको	समन्वयलाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रविधिको प्रयोग गर्ने साथै नियमित सम्पर्क र बैठक गर्नुपर्ने

अनुसूची-२

(स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ५ (ग) को शाखागत रूपमा आधारित)

कर्मचारी तथा पूर्वाधार अवस्थाको विश्लेषण महाशाखा/शाखाको नाम:

विद्यमान महाशाखा/शाखा	कर्मचारीहरू (तह, सेवा र सङ्ख्या)		भवन/स्थान, फर्निचर तथा मुख्य उपकरणहरू (यन्त्र- machine), सवारी साधन, सूचना प्रविधि सफ्टवेयर समेत र अन्य)	
	विद्यमान	थप आवश्यक	विद्यमान	थप आवश्यक
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको कार्यालय	नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत १ जना (पशु सेवातर्फ), का.स. १ जना	प्र.प्र.अ रा प द्वितिय १ जना, सहायक पाँचौ १जना	स्टील दराज १ थान, ल्यापटप १, टेवुल काठका १ थान, सोफा सेट १, कुर्सी २ थान,	मोटरसाइकल १ वटा
प्रशासन शाखा	सहायक पाँचौ १ जना	अधिकृत छैठौ १	प्रिन्टर/फोटोकपि १, टेवल २, कुर्सी २, दराज२, ल्यापटप १ सेट, सोफा सेट १	मोटरसाइकल १ वटा
योजना तथा अनुगमन शाखा	सहायक चौथो १ जना (करार)	अधिकृत १ जना, पाँचौ १ जना	ल्यापटप १, प्रिन्टर १, टेवल २, कुर्सी २ , दराज १, ऱ्याक १, कम्प्युटर १, कुर्सी प्लाष्टीक १ थान, रिभल्भीङ्ग १ वटा	ल्यापटप १, सामान खरिद, योजना सञ्चालनसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि, स्थानीय तहको खरिद ऐन र कार्यविधि, मोटरसाइकल १ वटा
आर्थिक प्रशासन शाखा	सह लेखापाल १ जना, का.स. १	लेखा अधिकृत १ जना सहायक कम्प्युटर अपरेटर १	मोटरसाइकल १, कम्प्युटर १, ल्यापटप १, प्रिन्टर/फोटोकपि १, टेवल १, कुर्सी २, दराज२, ऱ्याक १, सोफासेट १	प्रिन्टर १ ओटा
आलेप शाखा	दरबन्दी खाली	आन्तरिक लेखा परिक्षण अधिकृत छैठौ १ जना,		आलेप शाखामा आवश्यक सामग्री सबै आवश्यक
राजश्व शाखा	दरबन्दी खाली	अधिकृत १ जना,पाँचौ १ जना	कम्प्युटर १, प्रिन्टर १, , टेवल १, कुर्सी १, दराज १, ऱ्याक १	मोटरसाइकल १, फोटोकपि १, ल्यापटप १, रसिद प्रिन्टर २
पूर्वाधार विकास शाखा	सिभिल इन्जिनियर छैटौ २ जना (करार), सव इन्जीनियर पाँचौ ४ जना (१ जना स्थायी ३ जना अस्थायी) चौथो १ जना स्थायी एक जना खापासटे (अस्थायी)	रिक्त पदपुर्ती गरिनु पर्ने	ल्यापटप ८, कुर्सी ८, प्रीन्टर २, मोटरसाइकल १	प्रिन्टर १, मोटरसाइकल १ लागयत अन्य सामग्री
सूचना प्रविधि शाखा	सूचना प्रविधि अधिकृत छैठौ खाली रहेको (पदपुतीको लागि विज्ञापन भइसकेको)	सूचना प्रविधि अधिकृत छैठौ १ जना र कम्प्युटर सहायक १ जना	टेवल १, कुर्सी १, प्रिन्टर १, ल्यापटप १, दराज १, कम्प्युटर १ सेट, कम्प्युटर टेवल १ थान	
शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा	अधिकृत छैठौ १, सहायक पाँचौ १, लेखाजोखा संयोजक १जना	रिक्त दरबन्दी सातौं १ जना	टेवल ३, कुर्सी ५, प्रिन्टर १, ल्यापटप २, दराज२, सोफासेट २, ऱ्याक १	मोटरसाइकल २

स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा	ज.स्वा.नि. छैठौ १ जना, अनमी १, कास १ (स्वास्थ्य चौकीमा कार्यरत जनशक्ति यसमा समावेश नगरिएको)	ज.स्वा.नि. अधिकृत सातौं १	मोटरसाइकल १, टेवल ३, कुर्सी २, प्रिन्टर २, प्रोजेक्टर १, ल्यापटप ५, कम्प्युटर ३	अस्पाताल, स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति तथा व्यवस्थपनका लागि आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य सामग्रीहरू
आयुर्वेद शाखा	वैद्य १, कास १	कविराज १ जना	ल्यापटप १ थान, प्रिन्टर १, मोटरसाइकल १, टेवल ३, कुर्सी २ टिभी १, प्लास्टिक कर्ची १, दराज १	पञ्चकर्म कार्यक्रमको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचरहरू, मोटरसाइकल १, प्रोजेक्टर १, कम्प्युटर २, कलर प्रिन्टर १, अन्य फर्निचर, योगा कक्ष १
कृषि विकास शाखा	कृषि प्रसार अधिकृत १, कृषि प्रसार प्राविधिक सहायक पाँचौं १, कृष्वि प्रसार सहायक चौथो १, का.स. १	कृषि प्रसार प्राविधिक सहायक पाँचौं १ जना	कम्प्युटर २, प्रिन्टर २, टेवल ४, कुर्सी २, दराज ३, मोटरसाइकल २, ल्यापटप ३	प्रोजेक्टर १, कलर प्रिन्टर १
पशु सेवा शाखा	पशु सेवा (भेट) अधिकृत आठौं १ जना पशु स्वास्थ्य प्राविधकि (भेट) १ जना, नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक सहायक चौथो १ जना, नायव	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक (भेट) १ जना, पशु सेवा प्राविधिक (ला.पो.डे.डे.) सहायक पाँचौ १ जना, ला.पो.डे.डे. (ना.प.से.प्रा.) सहायक चौथो २ जना, प्रा.स पाँचौ तह (फिसरी) १ जना,	ल्यापटप १, कम्प्युटर १, प्रिन्टर १, टेवुल ३	
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण उपशाखा	दरबन्दी खाली प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	म.वि.नि १ जना,		
जिन्सी शाखा	सहायक चौथो १ जना, का.स. १		मोटरसाइकल १, ल्यापटप १ सेट, दराज १ सेट, टेवुल १ सेटलगायत अन्य सामग्री	
न्यायिक समिति	खाली	कानुनी सल्लाहकार र अधिकृत स्तरको कर्मचारीको आवश्यकता रहेको		आवश्यक सम्पूर्ण सामग्री
उद्यम विकास शाखा	उद्यम विकास सहजकर्ता सहायक पाँचौ १ र उद्यम विकास सहजकर्ता सहायक चौथो १			कुर्सी २, टेवुल २, दराज २, प्रिन्टर २, ल्यापटप २, मोटरसाइकल १
पञ्जिकरण शाखा	सहायक पाचौ १ र फिल्ड सहायक चौथो १	सहायक चौथो १		
रोजगार सेवा केन्द्र	रोजगार संयोजक १ जना, प्राविधिक सहायक १ जना	सहायक पाँचौ १, इञ्जिनियर १, कास १	ल्यापटप २, प्रिन्टर २, दराज १, टेवल १, कुर्सी २, र्‍याक १	मोटरसाइकल १, गाडी १
वडा नं १	सहायक चौथो १, (करार) कास १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	कम्प्युटर २, पिन्टर २, दराज२, प्लाष्टिक कुर्सी २० ओटा, टेवल ५, कुर्सी ५, सोफासेट १	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री

वडा नं २	सहायक चौथो १, (करार) का.स. १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	कम्प्युटर २ थान, प्रिन्टर २ थान, ल्यापटप २ थान, कुर्सी १ थान, दराज २, टेवुल २ थान,	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ३	सहायक चौथो १, (करार) का.स. १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	कम्प्युटर १ थान, प्रिन्टर १ थान, ल्यापटप २ थान, दराज २ थान, कुर्सी रिभल्वीङ्ग २ थान, टेवुल २ थान	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ४	सहायक चौथो १, (करार) का.स. १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	कम्प्युटर १ थान, प्रिन्टर १ थान, ल्यापटप १ थान, दराज २ थान, कुर्सी २ थान	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ५	सहायक चौथो १, (करार) कास १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	दराज २ सेट, कुर्सी रिभल्वीङ्ग २ सेट, टेवुल ३ ओटा, कुर्सी प्लाष्टिक १० ओटा, ल्यापटप २ ओटा, कम्प्युटर १	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ६	सहायक चौथो १, (करार) कास १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	सोलार प्यानल १ थान, प्रिन्टर १ सेट, ल्यापटप २ ओटा, स्टील दराज २ ओटा, सोफा सेट १, कुर्ची २० थान	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ७	सहायक चौथो १, (करार) कास १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	प्रिन्टर २ ओटा, कम्प्युटर १ थान, दराज २ ओटा, रिभल्भिङ्ग कुर्सी २ ओटा ल्यापटप १ ओटा	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ८	सहायक चौथो १, (करार) कास १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	कम्प्युटर १ थान, प्रिन्टर १ थान, स्टील दराज ३ ओटा, रिभल्भिङ्ग कुर्सी १ ओटा, टेवुल ३ ओटा, कुर्सी प्लाष्टिक १० ओटा, सोफा सेट १ ओटा, कम्प्युटर टेवल १	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री
वडा नं ९	सहायक चौथो १, (करार) कास १ जना	स्थायी पदपुर्तीको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग माग गरिएको	कम्प्युटर १ सेट, प्रीन्टर १ सेट, रिभल्भिङ्ग कुर्सी २ ओटा, ल्यापटप १ ओटा दराज २ सेट	कार्यालय प्रयोजनको लागि आवश्यक सामग्री

अनुसूची-३

(स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ८ अनुसार शाखा र वडा कार्यालयबाट)

स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम

पदिय जिम्मेवारी	कार्य विवरण अनुसार गर्नुपर्ने मुख्य कार्यहरू	कार्य सम्पादनमा देखिएका कठिनाइहरू	विद्यमान ज्ञान, सिप र दक्षता (स्वमूल्याङ्कन)			ज्ञान, सिप र दक्षता वृद्धिका लागि अपेक्षा गरिएको क्षमता विकास कार्यक्रम (विषयवस्तु)
			उच्च	मध्यम	न्यून	
वडा सचिव	घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा भत्तासम्बन्धी र पत्राचार तथा सिफारिस तथा वडा कार्यालयबाट सम्पादन हुने सम्पूर्ण कार्य	घटना दर्ता ऐन, घटना दर्ता संशोधन प्रक्रिया र व्यावहारिक समस्या		√		प्रशासनिक कार्य, योजना फर्स्यौट, अनलाइन घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा सुदृढिकरणसम्बन्धी तालिम, अनलाइन राजस्व सम्बन्धी तालिम नयाँ तथा संशोधित ऐन, नियम लगायत कानुनी सचेतना तालिम लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणसम्बन्धी तालिम सेवा प्रवेश तालिम तथा सेवाकालिन तालिम
अधिकृत	वार्षिक बजेट तथा योजना निर्माण, सार्वजनिक खरिद कार्य, प्रशासनिक कार्य र नगरपालिकाबाट हुने अन्य कार्य	पुनतार्जगी तालिमको कमी		√		प्रशासनिक सुदृढीकरण, वार्षिक बजेट तथा योजना निर्माण र सार्वजनिक खरिद प्रक्रियासम्बन्धी तालिम ऐन, नियम लगायत कानुनी सचेतनासम्बन्धी तालिम कर्मचारीको उत्प्रेरणा वृद्धि, तनाव व्यवस्थापन, सकारात्मक सोच, कर्मचारी आचारसंहितासम्बन्धी तालिम लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी
शाखा अधिकृत	विद्यालय, संघसंस्था, बजार, विकास योजनाहरूको निरीक्षण अनुगमन । पठनपाठन तथा भौतिक संरचनाहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक ।	व्यवस्थित तरिकाले विभिन्न सुचक तथ्याङ्कहरू अद्यावधिक गर्न अप्ठ्यारो		√		अनुगमन र निरीक्षणसम्बन्धी तालिम व्यवस्थित हिसावले सुचक तथा तथ्याङ्कहरू अद्यावधिकसम्बन्धी तालिम
लेखा अधिकृत	आर्थिक प्रशासनलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने	सेवाग्राही सचेतनाको कमीका कारण राजस्व सङ्कलनमा कठिनाइ		√		आर्थिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने सुत्र प्रणालीमा डे क्लोजको सिस्टम लागु गर्नुपर्ने सेवाग्राहीका लागि सचेतनासम्बन्धी अभियान ।
लेखापाल	कर/राजस्व दाखिलासम्बन्धी काम	उपयुक्त पद्धतिको विकास नहुँदा कार्यसम्पादनमा असहजता			√	अनलाइन माध्यमबाट राजस्व दाखिला गर्न सहज हुने खालको नयाँ पद्धति लागु गर्नुपर्ने ।
अधिकृत छैठौ	घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा	सामाजिक सुरक्षाको हिसाव मिलान गर्न, घटना दर्तामा र व्यवहारिक		√		प्रशासनिक कार्य, ठेक्कापट्टा, लिलाम विक्रि, योजना फर्स्यौट, अनलाइन घटना दर्तासम्बन्धी तालिम

		समस्या				
एम.आई.एस अपरेटर	घटना दर्ता तथा सा.सु	सा.सु हिसाव मिलानमा व्यवहारिक समस्या		√		एप्स बनाएर अनलाइन घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा, डिजिटाइजेशन सम्बन्धी काम गर्न सकिने
योजना शाखा प्रमुख	स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्यको सम्झौता देखि फरक फरक सम्मको श्रेस्ता राख्ने । योजनाको प्रगती प्रतिवेदन, योजना अनुगमन समितिको सदस्य सचिव तथा सदस्यको रूपमा समेत काम गर्ने ।	योजनाको चाप बढि भएकालले श्रेस्ता अद्यावधिक गर्न समस्या । अनुसूची धेरै भएको र अधिकाँशले भरेर नल्याउँदा काम ढिला हुने । अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको पाटोमा समस्या ।		√		सफ्टवेयरको व्यवस्थापन गरी कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सफ्टवेयर सञ्चालनको तालिम दिनुपर्ने । उपभोक्ता समितिलाई समयमै योजना सञ्चालन तथा श्रेस्ता व्यवस्थापनसम्बन्धी वार्षिक रूपमा तालिम दिनु पर्ने ।
सहायक महिला विकास निरक्षक	महिला, बालबालिकाका क्षेत्रमा काम गर्ने	जनशक्तिको अभाव हुनु			√	बाल सरक्षण, बाल अधिकारसम्बन्धी तालिम तथा कर्मचारीको अभाव पुर्ति गर्नु पर्ने ।
सिभिल इ.	स्थानीय तहमा हुने सम्पूर्ण प्राविधिक कार्यहरूको अनुगमन, स्टिमेट तथा मुल्याङ्कन, डिजाईन, सर्वेक्षणलगायतका काम	स्टिमेट र डिजाइनमा समस्या		√		बोलपत्र आह्वान, सार्वजनिक खरिद नियमालीबारे क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा अभिमुखिकरण
सूचना तथा प्रविधि अधिकृत	सूचना प्रणाली व्यवस्थित गर्ने	भौगोलिक विकटताका कारण सूचना, सञ्चार प्रविधिमा कठिनाइ		√		कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूलाई सूचना प्रविधिसँग जोड्न तालिमको वन्दोवस्त गर्नु पर्ने ।
सहायक पाचौ	सार्वजनिक खरीदसम्बन्धी सम्पूर्ण काम	झन्झटिलो खरिद ऐन नियमावली			√	जिन्सी व्यवस्थापनसम्बन्धी सुदृढीकरण तालिम, वार्षिक बजेट तथा योजना निर्माण, सार्वजनिक खरीद प्रक्रियासम्बन्धी तालिम
प्रा.स.	पशु उपचार, कित्रिम गर्भाधान, सङ्घीय तथा प्रदेशका कार्यक्रमको सहजीकरण गर्ने	खरिद प्रक्रियासम्बन्धी ऐन नियमावलीको सम्पूर्ण जानकारी नहुनु		√		सार्वजनिक खरिद प्रक्रियासम्बन्धी तालिम
प्रा.स (कृषि)	कृषकहरूलाई सेवा दिने र कृषि सामग्री वितरण गर्ने	झन्झटिलो टेन्डर प्रक्रिया		√		वाली संरक्षण शिविर सञ्चालन तथा खरिद प्रक्रियासम्बन्धी तालिम
अधिकृत	स्वास्थ्य शाखाको सम्पूर्ण काम	जनस्वास्थ्यसम्बन्धी काममा कमी		√		जनस्वास्थ्यसम्बन्धी विभिन्न सचेतनामूलक अभियान चलाउनु पर्ने

अनुसूची-४

(स्थानीय तहको क्षमता विकास तर्जुमासम्बन्धी दिग्दर्शन-२०७६ को अनुसूची ९ अनुसार शाखा र वडा कार्यालयबाट)

स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/ अभिमुखीकरण /अन्तरक्रिया /अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना	लाग्ने खर्च रु	खर्च व्यहोर्ने स्रोत
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य (खुलाउने)					
स्थानीय शासनसम्बन्धी नीति, कानून र सार्वजनिक प्रशासन	प्रशिक्षण	सार्वजनिक प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाई सेवा प्रवाह गर्न	√	√	शाखा प्रमुखहरू	√		स्थानीय शासनसम्बन्धी नीति, कानून र सार्वजनिक प्रशासनसम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान	३ दिन	श्रावण		
स्थानीय न्यायिक तथा मध्यस्थता	प्रशिक्षण	कानुनसम्बन्धी जानकारी लिई मध्यस्थता गरी समस्याको निराकरण गर्न					न्यायीक समिति तथा मध्यस्थकर्ता	न्यायिक तथा मध्यस्थता सिप विकास हुने	२	असोज		
नतिजामा आधारित योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	तालिम	योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई बलियो बनाउन		√			अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति	योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई बलियो हुने	२ दिन	भदौ		
भू–उपयोग नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	अभिमूखिकरण	भू–उपयोग नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न	√	√	कृषि शाखाका कर्मचारी	√		भू–उपयोग नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन हुने	२ दिन	असोज		
भवन संहिता	अभिमूखिकरण	भवन निर्माणलाई व्यवस्थित गर्न	√	√	पूर्वाधार शाखाका कर्मचारीहरू	√		घर र भवनहरू व्यवस्थित हुने	१ दिन	मंसिर		

कार्यालय व्यवस्थापन तथा अभिलेख प्रणाली	तालिम	कार्यालय र अभिलेख व्यवस्थित गर्न	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√		कार्यालय व्यवस्थापन तथा अभिलेख व्यवस्थापन प्रभावकारी हुने	१ दिन	पौष		
सार्वजनिक र सामाजिक उत्तरदायित्व जवाफदेहिताका अवधारणा, औजारहरू र उपयोगी सिप	प्रशिक्षण	सार्वजनिक रूपमा उत्तरदायी र जवाफदेहि बनाउन	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√		सार्वजनिक रूपमा उत्तरदायी र जवाफदेहि बनी सुशासन कायम हुने	२ दिन	माघ		
लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	प्रशिक्षण	लैंगिक विभेद हटाई समावेशीकरण गर्न	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√		लैंगिक मैत्री र समावेशी नगरपालिका बनाउन सघाउ पुग्ने	२ दिन	पौष		
सूचना, प्रविधि तथा ज्ञान व्यवस्थापन	प्रशिक्षण	ज्ञानलाई सूचना प्रविधिसँग जोड्न	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√		सूचना प्रविधिमैत्री नगरपालिका बनाई प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह गरिने	२ दिन	कात्तिक		
नेतृत्व सिप, Team Building, द्वन्द्व व्यवस्थापन	प्रशिक्षण	समुहमा काम गर्ने क्षमता वृद्धि गर्नुका साथै नेतृत्व क्षेमता विकास गराउने	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√		अब्बल नेतृत्व, प्रभावकारी रूपमा समुहमा काम गर्नुका साथै दिगो द्वन्द्व व्यवस्थापन हुने	३ दिन	मंसिर		
स्थानीय परिप्रेक्ष्यसँग सम्बन्धित विषयहरू जस्तैः पूर्ण खोप, सरसफाइ, साक्षरता, बाल विवाह, घटना दर्ता, र नियन्त्रणमूखी कार्य जस्तैः छुवाछुत, भेदभाव, दाइजो, छाउपडी, बोक्सी आदि	अन्तरक्रिया	स्वच्छ, शिक्षित र भेदभावरहित समाज निर्माण गर्न	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√	राजनीतिक दल, पत्रकार, सामुदायिक संस्था, टोल विकास संस्था र सरोकारवाला	स्वच्छ, शिक्षित र भेदभावरहित सचेत समाज निर्माण गर्न टेवा पुग्ने	१ /१ दिन	पौष		
सकारात्मक सोच	प्रशिक्षण	सकारात्मक भावना जागृत गराई कामकाजलाई प्रभावकारी बनाउन	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√	राजनितिक दल, महिला स्वयंसेविका, पत्रकार, सामुदायिक	सकारात्मक भावना जागृत गराई कामकाजलाई प्रभावकारी बनाउन मद्दत पुग्ने	२ दिन	माघ		

							संस्था, टोल विकास संस्था, आमा समुह र अन्य सरोकारवाला					
लेखा व्यवस्थापन, आन्तरिक लेखा परीक्षण, बेरूजु फछ्र्यौट	तालिम	लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न			लेखा शाखाका कर्मचारी	वडा सचिव		लेखा प्रणाली सुव्यवस्थित हुने	३ दिन	फाल्गुन		
सार्वजनिक खरीद व्यवस्थापन	तालिम	सार्वजनिक खरिद प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न			लेखा र जिन्सी शाखाका कर्मचारी	वडा सचिव		सार्वजनिक खरीद प्रणाली व्यवस्थित हुने	३ दिन	कात्तिक		
अनुगमन, मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन	तालिम	प्रतिवेदन लेखनमा दक्ष बनाउन			अनुगमन र मूल्याङ्कन शाखाका कर्मचारीहरू	√	पालिका तथा वडा स्तरिय अनुगमन, मूल्याङ्कन समितिका सदस्यहरू	प्रतिवेदन लेखनमा अब्बल हुने	२ दिन	मंसिर		
जनसम्पर्क तथा संवाद शैली, सूचना प्रविधि	प्रशिक्षण	जनता/सरोकारवाला सँग समन्वय र सहकार्य गर्न	√	√	पालिकाका सबै कर्मचारीहरू	√		जनता/सरोकारवालासँग समन्वय र सहकार्य गरी प्रभावकारी रूपमा सेवा दिइने	३ दिन	माघ		
स्थानीय तहको योजना तर्जुमा	तालिम	योजना तर्जुमा गर्न सहज हुने	√	√	योजना शाखाका कर्मचारीहरू	√		योजना तर्जुमा गर्न सहज हुने	३ दिन	चैत्र		

अनुसूची-५

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** निर्माणका लागि **गरिएको कार्यशाला गोष्ठीसँग सम्बन्धित तस्बिरहरू (२०७८ साल चैत्र २५-२६):**

कार्यशाला गोष्ठीको पहिलो शत्रमा मन्तव्य दिँदै नगर प्रमुख कासीचन्द्र बराल

कार्यशाला गोष्ठीमा कार्यक्रमबारे जानकारी दिँदै कन्सल्टेन्सीका कार्यकारी निर्देशक मोहन शाही

कार्यशाला गोष्ठीमा अवधारणा पत्र प्रस्तुत गर्दै टिम लिडर सिता बोहरा

सहभागीका तर्फबाट अन्तिममा सुझाव राख्दै एक जना सहभागी

समुहका निष्कर्ष प्रस्तुत गर्दै टिम लिडर

समुहका निष्कर्ष प्रस्तुत गर्दै टिम लिडर

अनुसूची-६

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको '**क्षमता विकास योजना**' को अन्तिम मस्यौदा माथि
२०७९ साल असार ४ गते भएको सुझाव सङ्कलन कार्यक्रमसँग सम्बन्धित तस्बिरहरू:

कार्यक्रममा अन्तिम मस्यौदा प्रस्तुत गर्दै विषय विज्ञ कर्णाली प्रदेश योजना आयोगका पूर्व सदस्य योगेन्द्र शाही

कार्यक्रममा अन्तिम मस्यौदा माथि सुझावसहित मन्तव्य राख्दै रास्कोट न.पा.का नगर प्रमुख धर्मराज शाही

कार्यक्रममा अन्तिम मस्यौदा माथि सुझावसहित मन्तव्य राख्दै रास्कोट न.पा.का नगर उप-प्रमुख मनीराज बराल

सुझाव संकलन कार्यक्रममा सहभागीहरू

अनुसूची-७

प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेतको **'क्षमता विकास योजना'** को मूल्याङ्कन समितिमा अन्तिम मस्यौंदा प्रस्तुतिकरण कार्यक्रम ***(२०७९ साल असार ८ गते)***

कार्यक्रममा अन्तिम मस्यौंदा प्रस्तुत गर्दै विषय विज्ञ कर्णाली प्रदेश योजना आयोगका पूर्व सदस्य योगेन्द्र शाही

कार्यक्रममा अन्तिम मस्यौंदा प्रस्तुत गरेपछिको प्रदेश सुशासन केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक केशव उपाध्याय सहित सामुहिक तस्बिर

अनुसूची-८

कार्यशाला गोष्ठी, सुझाव सङ्कलन कार्यक्रम, प्रदेश सुशासन केन्द्रमा गरेको प्रस्तुतिकरणसँग सम्बन्धित उपस्थिती, माइन्युट र कार्यसम्पन्न पत्रको प्रतिलिपिहरू:

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** निर्माणका लागि

कार्यशाला गोष्ठी

आयोजक: हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर

सहयोग: प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

सहजिकरण: रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

२०७८ चैत्र २५-२६ गते

उपस्थिती:

क.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
(१)	कालीचन्द्र बराल	रास्कोट न.पा. कालीकोट	प्रमुख, रास्कोट न.पा.	9858022465	
(२)	भीमसरा बम शाही	" " "	उप-प्रमुख " "	९८४४९६२६२६	
(३)	दयाराम सिग्देल	" "	वडा अध्यक्ष - २	९८४८३९९६६३५	
४)	नवराज संन्याल	" "	" " १	९८६८३२८९८५	
५	किरोद कुमार शाही	" "	" " ४	९८६८३०२४३६	
६.	हिम चुला बराल	" "	कार्यपालिका सदस्य - ९	9864976310	
6	अदलसिंह महतारा	"	वडा अध्यक्ष 6	९८६९१६३०६१	
८	कृष्ण प्र. धमाला	" "	वडा अध्यक्ष ८	९८४६७०१३८६	
९	हुकुम शाही	" "	पंजिकरण शाखा प्र.	9858322135	
१०.	रण बहादुर शाही	" " "	वडा सदस्य ४	९८४८३२०६६०	
११.	तोयानाथ न्यौपाने	" " "	वडा सदस्य - ९	९८४८३४८४२८	
१२.	सुविता सहकारी भण्डारी	" " "	वडा सदस्य - ७	९८६९१६६२२५०	
१३	उर्मिला बस्नेत	" " "	कार्यपालिका सदस्य	9869279940	
१४	दान ब. थापा	" " "	वडा सदस्य ६	९८४८३८६०५९	

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** निर्माणका लागि

कार्यशाला गोष्ठी

आयोजक: हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर — सहयोग: प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

सहजिकरण: रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

२०७८ चैत्र २५-२६ गते

उपस्थिती:

क.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१५	कालीमान हमाल	रा.न.पा. ८	कार्यपालिका सदस्य	9742959519	
१६	अनिपाल रोकाया	रा.न.पा. ५	वडा सदस्य-५	9868306485	
१७	मन तिरुवा	रा.न.पा. ८	कार्यपालिका सदस्य	9848305889	
१८	टक्क ब. कठायत	रा.न.पा. ६	वडा अध्यक्ष	9868376530	
१९	धर्म देव सञ्जेल	रा.न.पा. ४	वडा सदस्य	9868322920	
२०	[illegible]	रा.न.पा. २	वडा सदस्य	[illegible]	
२१	मनपुरा तिरुवा	रा.न.पा. ५	महिला सदस्य	9742411746	
२२	धर्मा न्यौपाने	" " " ८	वडा सदस्य	9848389593	
२३	हरि कला महत	" " " 5	वडा सदस्य	9868355815	
२४	आलि बहादुर बम	रा.न.पा. १	वडा सदस्य	[illegible]	
२५	देवेन्द्र बं. शाही	रा.न.पा. १	वडा सदस्य	9868258807	
२६	तपेन्द्र कुमार वि.क.	रा.न.पा. १	कार्यपालिका सदस्य	9848443173	
२७	टिकली दर्जी	रा.न.पा. २	वडा सदस्य	9749753028	
२८	[illegible]	रा.न.पा. २	वडा सदस्य	[illegible]	

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** निर्माणका लागि

कार्यशाला गोष्ठी

आयोजकः हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर — सहयोगः प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

सहजिकरणः रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

२०७८ चैत्र २५-२६ गते

उपस्थितीः

क.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
२९	लक्ष्मु विक	रा.न.पा. ८	महिला सदस्य	9840516020	[illegible]
३०	तुलसी कार्कि	रा.न.पा ३	कार्यपालिका सदस्य	9848314533	[illegible]
३१	डोइला दर्जि	रा.न.पा ६	वडा सदस्य	9868302136	डोइला
३२	तुलाराम सेजाल	रा.न.पा ९	ना.प.स्वा.प्रा	9858390928	[illegible]
३३	अमर साही	रा.न.पा ६	न्यायिक समिति सदस्य	9848390995	[illegible]
३४	सारदा पौंपाना	,, ८	कार्यालय सहयोगी	9848309052	[illegible]
३५	जनपुरा लुवार	रा.न.पा ९	वडा सदस्या	9868934704	[illegible]
३६	नवराज आचार्य	,, -४	वडा सचिव	9848320350	[illegible]
३७	हरिचन्द्र बराल	,, -८	आइटी सहायक	9868150395	[illegible]
३८	विरगु नाथ योगी	,, -३	का.वा. अध्यक्ष	9848205868	[illegible]
३९	होइजाली दर्जी	,, -३	वडा सदस्य	9868280160	Hm
४०	निलि शाहि	,,		निली	
४१	मनसा न्यौपाने	,, ८	वडा सदस्य	9848309902	[illegible]
४२	भद्रा देवि उपाध्याय	,, २	,, ,,	9845528656	भद्रादेवी

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** निर्माणका लागि

कार्यशाला गोष्ठी

आयोजक: हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर सहयोग: प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

सहजिकरण: रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

रास्कोट नगरपालिका, रास्कोट, कालीकोट

२०७८ चैत्र २५-२६ गते

उपस्थिती:

क्र.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
४२	कलशा शाही	रा.न.पा.-५	वडा सदस्य	९८४४५०४२४३	
४३	चेरफ जुन्ता	रा.न.पा. ५	अनौपचारिक शिक्षा	९८४८७३०६९६३	
४४	किशोर प्र० बराल	" ८	न्यायिक समिति सदस्य	९८५८०६३११०	
४५	हिराज बाल	रा.न.पा	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	९८४८३४१२६५	
४६	अनिलशाही	रा.न.पा.-५	कृषि विकास शाखा	९८४८७४०२३१	
४७	महाप्र. नेपाल	रा.न.पा.-८	शिक्षा शाखा	९८४८११२८२८	
४८	दुर्ग बहादुर कार्की		इ.वो. के.पि.र	९८४८२२२६६८	
४९	मोहन शाही	दैलेख	कार्यकारी निर्देशक, HSRL	९८४९९६६३६२	
५०	सविना घिमिरे	काभ्रे	Team Member, HSRL		
५१	सिता बोहरा	बाँके	Team Leader, HSRL	9858022022	
५२	राजेन्द्र विष्ट	कालीकोट	Team Member, "		

आज मिति २०७८ चैत्र २४ गतेका दिन कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोग रास्कोट न.पा.को सहजिकरणमा हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.द्वारा रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको "क्षमता विकास योजना" निर्माण गर्नका लागि विभिन्न क्षेत्रका सरोकारवालाहरूको बीचमा कार्यशाला गोष्ठी तपसिल बमोजिमको उपस्थितीमा गरिएको छ।

उपस्थिती

क्र.सं.	नाम	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
(१)	कालीचन्द्र बराल	प्रमुख, रास्कोट न.पा.	9858022465	[illegible]
२.	दयाराम विश्वकर्मा	वडा अध्यक्ष -२	९८४८३११६३६	[illegible]
३)	नवराज संज्याल	वडा अध्यक्ष वडा नं १	९८४८३२९८९१	[illegible]
४	विनोद कुमार शाही	वडा अध्यक्ष वडा नं. ४	९८४८३०२५३६	[illegible]
५.	हिम चुला बराल	कार्यपालिका सदस्य -५	9864976310	[illegible]
६	अर्थलसींह महतारा	वडा नं ६ अध्यक्ष	९८६५९६३०६८	[illegible]
७	कृष्ण प्र. धमाला	वडा नं ८ वडा अध्यक्ष	९८४८३०१३४६	[illegible]
८.	हुकुम शाही	सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन शाखा	९८४८६५२१६५	[illegible]
९	रन बहादुर शाही	रा.न.पा.२ वडा सदस्य	९८४८३२०६६०	[illegible]
10.	तोयनाथ न्यौपाने	रा.न.पा.-९ वडा सदस्य	९८४८३५८४२८	तोयनाथ
११	सुनिता सहकारी भण्डारी	रा.न.पा.७ वडा सदस्य	९८६९१६५५२५०	[illegible]
१२	उर्मिला बस्नेत	रा.न.पा. ४ कार्यपालिका सदस्य	98692799	[illegible]
१३	दान ब. थापा	" " ६ वडा सदस्य	९८४८३४६०३१	[illegible]
१४	कालीमाया रमाइला	रा.न.पा. ८ वडा कार्यपालिका सदस्य	९८६८२९५१५४१	[illegible]
१५.	अनिपाल रोकाया	वडा सदस्य -५	9868306465	[illegible]
१६.	मन तिरुवा	नगरकार्यपालिका सदस्य	9848305805	[illegible]
१७	टक्क बं. कठायत	वा.नं.६ अध्यक्ष	9868776530	[illegible]
१८	धर्मदेव सञ्जेल	वडा सदस्य -४	9868322920	धर्मदेव
१९	हरिसिंह साकी	वडा सदस्य २	९८४५३४८८०१	[illegible]
२०.	मनपुरा तिरुवा	महिला सदस्य -२	9742411746	[illegible]
२१.	धर्मा न्यौपाने	वडा सदस्य ३	9848389593	[illegible]
२२	हरि कृष्ण महत	वडा सदस्य ३	9868555813	[illegible]
२३.	अनिल बं. बम	वडा सदस्य १	९८६५६८२३६८	[illegible]
२४.	देवेन्द्र ब. शाही	" ५ "	9868258819	[illegible]
२५	पृथ्वी ब. खड्का	१ सदस्य २	९८४९६८९०७४	[illegible]
२६	तपेन्द्र कुमार बि.क.	कार्यपालिका सदस्य	9848445517	[illegible]

क्र.सं.	नाम	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
२७	रिउकी दर्जी	वडा सदस्य	९७४८१५३०२४	[illegible]
२८	लालु वि.क	महिला सदस्य-८	9840516020	[illegible]
२९	तुलसी सार्की	कार्यपालिका सदस्य ३	9848314433	[illegible]
३०	डोइला दर्जी	वडा सदस्य-६	9868302136	[illegible]
३१	दुर्गाराज सन्याल	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	9861660928	[illegible]
३२	उमर सार्की	न्यायिक समिति सदस्य	[illegible]	[illegible]
३३	धारा चौपाने	[illegible]	9848301053	[illegible]
३४	विष्णु नाथ योगी	का.पा. अध्यक्ष	९८४८२७०४८६८	[illegible]
३५	छोइगाली दर्जी	वडा सदस्य	९८६८२६०९६०	[illegible]
३६	निलि शाही	वडा सदस्य-१		
३७	नवराज उपाध्याय	वडा सचिव	९८४८३२०३५०	[illegible]
३८	गणेश प्रसाद आचार्य	नि.प्र.प्र. (प्रशासकीय)	9866519929	[illegible]
३९	हरिचन्द्र बराल	आ.इ.टि.	9868150395	[illegible]
४०	जमुना लुवार	वडासदस्या	9868934704	[illegible]
४१	मनाता न्यौपाने	"	९८४६४२१९०४	[illegible]
४२	भद्रा देवी उपाध्याय	"		भद्रा देवी
४३	कलशा शाही	"		[illegible]
४४	विष्णु प्रसाद बराल	"		[illegible]
४५	भीमसरा बम शाही	उप-प्रमुख, [illegible] न.पा.		
४६	[illegible]	[illegible]	9848380613	[illegible]
४७	हरिराज [illegible]	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	९८४८३०१२६५	[illegible]
४८	आशिला शाही	[illegible]	९८४८८८०२३३	[illegible]
४९	मदनप्रसाद बराल		९८४११२२८७८	[illegible]
५०	देउपाल साउदी		९८४८२३२८५१	[illegible]
५१	मोहन शाही	E.D. HSRC	9851166372	[illegible]
५२	सबिना घिमिरे	Team Member, HSRC		Sabina
५३	लिला थापा	Team Leader, "	9858022722	[illegible]

Date :
Page:

प्रस्ताव नं: १- नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना निर्माण सम्बन्धमा ।

निर्णय नं १- यस रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको कार्यशाला गोष्ठीमा नगरपालिकाको संस्थागत तथा मानव संशाधन क्षमता विकास योजना निर्माणका लागि न.पा. का प्रमुख उप-प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु, नगर सभा सदस्यहरु, शाखा-उपशाखा प्रमुख तथा नागरिक समाजका अगुवाहरुको सक्रिय सहभागिता विषयगत रुपमा समूह निर्माण गरी सघन रुपमा छलफल गरियो । सो अनुरुप हिमालयन मिलकरोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि. ले प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेशको स्विकृत ढाँचा अनुरुप योजना निर्माण गरी नगरपालिकामा पेश गर्ने निर्णय गरियो ।

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** को अन्तिम मस्यौदा माथि

सुझाव संकलन कार्यक्रम

आयोजक: हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर

सहयोग: प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

सहजिकरण: रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट

२०७९ साल असार ४ गते

उपस्थिती:

क.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१	धर्मराज शाही "पोषक"	रास्कोट न.पा., कालीकोट	नगर प्रमुख, रास्कोट न.पा.	९८५८३२०११५	
२	मनीराज बराल	" " "	" उप-प्रमुख " "	९८५८३२००१५	
३	जमानसिंह थम	रास्कोट त्रिवेणी गा.पा.	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत "	९८५८४२२११२	
४	उदयराम आचार्य	रा.न.पा.१	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.१	९८६८५११६२०	
५	धुर्वराज सिरवाडा	रा.न.पा.२	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.२	९८४८५६६२४८	
६	राजेन्द्रनाथ योगी	रा.न.पा. ३	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.३	९८४८२०१३३१	
७	दिनेश संज्याल	रा.न.पा. ४	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.४	९८४८३०६५४२	
८	मन तिरुवा	रा.न.पा. ५	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.५	९८४८३०४८०१	
९	कर्ण पर्साल	रा.न.पा. ६	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.६	९८४८३५८३५१	
१०	कुपुर महतारा	रा.न.पा.७	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.७	९८६८१४०१०९	
११	मनिराज बराल	रा.न.पा.८	" रा.न.पा.८	९८६४३४२१२३	
१२	खेम ब. खत्री	रा.न.पा.९	" रा.न.पा.	९८६२६१५८८५	
१३	भैरे तिरुवा	रा.न.पा.९	कार्यपालिका सदस्य	९८६१४४०२१४	
१४	जोतिन्दा सुनार	रा.न.पा.	"	९८६६६६८६६०	
१५	तारा विक.	"	"	९८४४८५५३८	

रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको **'क्षमता विकास योजना'** को अन्तिम मस्यौदा माथि

सुझाव संकलन कार्यक्रम

आयोजक: हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर
सहयोग: प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

सहजिकरण: रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट
रास्कोट नगरपालिका, कालीकोट
२०७९ साल असार ४ गते

उपस्थिती:

क्र.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१६	पुना बम (शाही)	रा.न.पा.	कार्यपालिका सदस्य	९८६४६३८६००	[signature]
१७	भैपुरा बम (शाही)	रा.न.पा.	कार्यपालिका सदस्य	९८४३३६६६३२	[signature]
१८	हिराराम बराल	रानपा-३	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	९८६८३०१२६५	[signature]
१९	खेमराज शाही	नगरपालिका	शिक्षा शाखा प्रमुख	९८६८३२६३५४	[signature]
२०	आकान्त न्यौपाने	रानपा-८	कानुनि सल्लाहकार	९८२१०९१९१४	[signature]
२१	महाप्रसाद बराल	रानपा-८	युवा तथा खेलकुद शाखा	९८४११५४८२६	[signature]
२२	दङगली सार्की	रानपा-३	कार्यपालिका सदस्य	९८४८२८६८७५	[signature]
२३	कुलराज न्यौपाने	रानपा-८	पशु शाखा प्रमुख	९८२००४३६२३	[signature]
२४	छिविलुराम न्यौपाने	रानपा-८	कृषि शाखा प्रमुख	९८४८३०५४४५	[signature]
२५	हुकुम ब. शाही	रानपा-५	पञ्जिकरण शा.प्र.	9858322175	[signature]
२६	प्रदिप नाथ योगी	रानपा-३	नगर अस्पताल अध्यक्ष	9860832749	[signature]
२७	उमा भोगी	,, -३	कार्यपालिका सदस्य	९८४८३०२४३६	[signature]
२८	नवराज उपाध्याय	,, -४	प्रशासन शाखा	9749976620	[signature]
२९	विशाल [illegible]	,, -६	प्राविधिक शाखा	९८४५५९६३४३	[signature]
३०	योगेन्द्रबहादुर शाही	दैलेख	विषयविज्ञ, क्षमता विकास योजना	9851139070	[signature]

Date : ....
Page: ....

आज मिति २०७९ साल असार ४ गतेका दिन कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोग तथा रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको सहजिकरणमा हिमालयन सिल्क रोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., ललितपुरद्धारा रास्कोट न.पा.को "क्षमता विकास योजना" को अन्तिम मस्यौदामाथि "सुझाव संकलन कार्यक्रम" नव निर्वाचित नगर प्रमुख श्री धर्मराज शाही "जोवन" को अध्यक्षतामा तपशिल बमोजिमको उपस्थितीमा रास्कोट न.पा. को कार्यालयमा सम्पन्न भएको छ।

उपस्थिती :

क्र.सं.	नाम	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
(१)	धर्मराज शाही "जोवन"	नगर प्रमुख, रास्कोट न.पा.	९८५८३२०११५	[illegible]
(२)	मनीराज बराल	" उप-प्रमुख " "		[illegible]
(३)	जमानसिंह बम	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत,	९८४८३०१५०४	[illegible]
(४)	उदयराम आचार्य	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.-१	९८६८५९[illegible]	[illegible]
(५)	ध्रुवराज सिग्खाडा	वडा अध्यक्ष रा.न.पा.-२	९८४८५८८२५८	[illegible]
(६)	राजेन्द्रनाथ योगी	" रा.न.पा.३	९८४८३०१५५१	[illegible]
(७)	दिनेश संज्याल	" रा.न.पा.४	९८४८३०३२४२	[illegible]
(८)	मन तिरुवा	" रा.न.पा.५	९८४८३०[illegible]	[illegible]
(९)	कर्ण फर्साल	" रा.न.पा.६	९८४८३५८३५९	[illegible]
(१०)	कपुर महतारा	" " ७	९८६८१८०१०३	[illegible]
(११)	मीनराम बराल	" रा.न.पा.-८	९८६८४३८[illegible]	[illegible]
(१२)	धन ब. धामी	" रा.न.पा.९	९८६२६१५८९८	[illegible]
१३	भैरे तिरुवा	कार्यपालिका सदस्य		[illegible]
(१४)	गोविन्दा सुनार	" "		[illegible]
१५	तारा वि.क.	" "		[illegible]
(१६)	पुना बम (शाही)	" "	९८६४६२८६००	Punaf
(१७)	मैपुरा बम (शाही)	" "	९८४४३३६६३३	[illegible]
(१८)	ढुङ्गाली सार्की	" "	९८४८२८६८८१	[illegible]
१९	ईश्वराज बराल	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	९८४८३०१८०३	[illegible]
(२०)	खमराज शाही	शिक्षा " "	९८४८३२८५२४	[illegible]
(२१)	ओमकान्त न्यौपाने	कानुनी सल्लाहकार		[illegible]
(२२)	महा प्र. बराल	युवा तथा खेलकुद	९८५१९२८८८१	[illegible]
(२३)	~~ढुङ्गाली सार्की~~ कुलराज न्यौपाने	पशु सेवा शा.प्र.	९८६०८४३६२६	[illegible]
(२४)	धिरेन्द्र राज न्यौपाने	कृषि शाखा प्रमुख	९८४८३१०५४९	[illegible]
२५	हुकुम शाही	पञ्जिकरण शाखा	९[illegible]३२२१३	[illegible]
२६	विशाल रोकाया	प्राविधिक शाखा	९८४८६१६८४३	[illegible]

क्र.सं. नाम जिम्मेवारी सम्पर्क नं. हस्ताक्षर

२६) प्रदिपनाथ योगी नगर अस्पताल अध्यक्ष
२७) उमाकान्त न्यौपाने कानूनी सल्लाहकार
२८) उमा योगी कार्यपालिका सदस्य ९८६८३०१२३६ उमा
२९) नवराज उपाध्याय - प्रशासन शाखा ९७४९९७६६२०
३० गणेश प्रसाद आचार्य प्रशासन शाखा ९८६६४९५५२३
३१ हरि बराल - आई.टी सहायक रा.न.पा. ९८६८१५०३९५
३२ योगेन्द्रबहादुर शाही, विषय विज्ञ (कृषि लक्ष्य,कर्णाली प्रदेश योजना
३३ राजेन्द्र विष्ट, टिम मेम्बर, HSRC ९८४९८५९१९
३४ मोहनकुमार शाही, कार्यकारी निर्देशक, HSRC
३५ शारदा - पौंपाने
३६ रत्ना देवी - पौंपाने

प्रस्तावहरु:

प्रस्ताव नं. १ - क्षमता विकास समन्वय समिति गठन सम्बन्धमा ।
प्रस्ताव नं. २ - क्षमता विकास योजनाको मस्यौदामाथि सुझाव संकलन सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु:

निर्णय नं. १ - रास्कोट नगरपालिका, कालीकोटको क्षमता विकास योजना निर्माणसँगै यसलाई कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकाका प्रमुख श्री धर्मराज शाहीको अध्यक्षतामा तपशिल बमोजिमका सदस्यहरु रहेको "क्षमता विकास समन्वय समिति" गठन गर्ने निर्णय गरियो ।

तपशिल:

(१) अध्यक्ष - श्री धर्मराज शाही 'पोषक', प्रमुख, रास्कोट न.पा.
(२) सदस्य - श्री मनीराज बराल, उप-प्रमुख, " "
(३) सदस्य - श्री दिनेश सन्ज्याल, अध्यक्ष, वा.नं. ४
(४) सदस्य - श्री धनबहादुर धामी, " " ३
(५) सदस्य - श्री भैपुरा बम, कार्यपालिका सदस्य
(६) सदस्य-सचिव - श्री जमानसिंह बम, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

निर्णय नं. २ - कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोगमा हिमालयन सिल्वरोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., ललितपुरद्वारा तयार गरिएको "क्षमता विकास योजना" माथि सहभागीहरुद्वारा महत्वपूर्ण सुझावसहित पारित गर्ने निर्णय गरियो ।

कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्रमा कालीकोट जिल्लाका नरहरिनाथ गा.पा., रास्कोट न. पा., खाँडाचक न.पा. र जुम्ला जिल्लाको तातोपानी गा.पा.को **'क्षमता विकास योजना'** को

अन्तिम मस्यौदा प्रस्तुतिकरण कार्यक्रम

आयोजक: हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., कुपण्डोल, ललितपुर

सहयोग: प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

स्थान:प्रदेश सुशासन केन्द्र, कर्णाली प्रदेश, सुर्खेत

मिति: २०७९ साल असार ८ गते

उपस्थिती:

क्र.स.	नाम	ठेगाना	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१	गरिमा उपाध्याय	PCGG, Surkhet	CDE	9858425506	[illegible]
२	मधुप्रसाद न्यौपाने	PCGG, Surkhet	IDE	9851088460	[illegible]
३	राम बहादुर साउद	PCGG Surkhet	officer 7th	9848048223	[illegible]
४.	शिल्पा कुँवर	PCGG	LGE/TL	9858052287	[illegible]
५.	पद्म बहादुर बुढा	आर्थिक मामिला तथा यो. मन्त्रालय	उपसचिव	९८५८०९६०००	[illegible]
६.	कृष्ण प्रसाद उपाध्याय	मानव संसाधन विकास केन्द्र.	शाखा अधिकृत	९८५८३२२६९६	[illegible]
७.	योगेन्द्रबहादुर शाही	दैलेख	विषय विज्ञ (कर्णाली प्रदेश योजना आयोग पूर्व सदस्य)	९८५९९३५०६०	[illegible]
८.	मोहन शाही	दैलेख	ED; HSRL	९८५९९६६३६२	[illegible]

रास्कोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
आर.सी.पी.-५, कालिकोट
कर्णाली प्रदेश, नेपाल
२०७३

www.raskotmun.gov.np
Email: ito.raskotmun@gmail.com
info@raskotmun.gov.np

पत्र संख्याः २०७८/०७९
च.नं.: १४५६

मितिः २०७९/०३/०६

श्री हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.ली.
कुपनडोल,ललितपुर।

विषयः कार्य सम्पन्न सम्बन्धमा।

प्रस्तुत विषयमा कर्णाली प्रदेश सुशासन केन्द्र,विरेन्द्रनगर,सुर्खेतको सहयोगमा हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.ली.,ललितपुरले यस रास्कोट नगरपालिका,कालिकोटको 'क्षमता विकास योजना'निर्माण सम्बन्धी कार्य सम्पन्न गरेको व्यहोरा अनुरोध छ।

जवान सिंह वम
नि.प्रमुख प्रसाकीय अधिकृत

Sony Alpha a6400